

TEKELİ OGULLARI

Süleyman Fikri Erten

Emekli Müze Müdürü Antalya Tarihi Müellifi

Hüsniyat Basımevi
1955

Antalya'nın yetiştirdiği bu ailenin kıymetli oğulları muhterem Ahmed ve Emin Tekeliogullarına derim saygımla.

Antalya 1955

S. Fikri Erten

Ö N S Ö Z

Vilâyetimizde vukubulmuş ve henüz tafsîlâtı ile tarihe maledilmemiş hâdiseleri seri halinde bir kaç eser yazmak ve bununla ilerde mevzuları işliyecek gençlerimize rehberlik vazifesi görmek fikri ile işe başladım.

Bulunduğum muhitte ekseri vesikaların mefkûdiyetine rağmen bu işle daima meşgul olmaktan kendimi alamadım. Bu eserim için yegâne mûracaatgâhim, kısmen noksan ve mevcutları dahi ekseriya acemi kâtıpler kalemi ile yazılmış kassam defterleridir.

Tekelioğulları tamamen tarihe mal olmakla beraber meşhur İbrahim Beyin isyan vakasından ancak 144 yıl geçtiği halde, ihtiyarlar arasında bile hemen hiç bir mâmûmata rastlıyamadım. Büyüük bir şöhret, nihayet siz bir servete sahip ve bu servet yüzünden felâketlere kurban olan bu aile hakkında ancak bu kadar bilgi edinebildim. Unutulmaması ve kaybolmaması için usanmadan arıyarak bulabildiğim vesikalari topladım. Bu eseri meydana getirebildim. Tarih ile uğraşanların bu hususta daha faydalı bir bilgiye tesadüf edecekleri şüphesizdir. Ben ancak bu kadar yazabildim.

Bu kitabın yazılması için pek yakın alâka ve teşviklerini gördüğüm bu silsilenin oğulları sevgili ve kadirşinas talebelerim Ahmed ve Emin Tekelioğullarına teşekkürlerimi sunmağı bir borç bilirim.

Antalya 1955

Süleyman Fikri Erten

TEKELİOĞULLARI ANTALYADA

603 Hicrî yani 1206 tarihinde Konya Selçukileri Antalya ve havalisi fetih ettiklerinde burada Teke aşiretini iskân etmiştir.

Teke Türkmenleri Harzem ve Serhas taraflarında idiler. Bunların bir kısmı sonradan batıya doğru göç ederek Antalya ve civarında yerleşmiş ve Selçukilerin hizmetlerinde bulunmuşlardır. Hamidabatlılar belki bu Teke türkmenlerindendir.

Âtide yazılı olan (2) numaralı ferman suretinden anlaşıldığı üzere, Antalya ve havalisi kırk küsur sene idare eden tarihte (Tekelioğulları) deye nam bırakın Hacı Osman ve oğulları Hacı Eyyub (1), Ebubekir, Hacı Mehmed ve oğlu İbrahim Beyler, yukarıda zikredilen Teke aşiretiñ den degildirler.

Bunlar o zamanın usul ve âdeti üzerine uzun yıllar Antalya ve havalisi iltizam ederek idare eden ve hüküm sürenlerdendi.

Bu sülâlenin icraati hakkında Antalya ahâlisi arasında elân muhtelif hikâyeler devran etmektedir. (2).

(1) Elimde mevcut 1239 Hicrî yılında yazılmış bir berat vardır ki içinde Antalyanın sur haricinde sebilhane yerinde eshabı hayrattan Teke müteselsilimi Osman zade elhac Eyyub ağanın müceddeden kendi malinden bina eylediği mesecidi şerife minber vaz'ı için istida edilmesi üzerine müsaade edildiğine dair bir fermandır.

(2) Mukataat, erazinin kimseye verilmemesi ve muayyen bir kira mukabilinde temelli demektir. Mukataat, muzayıkayı maliye üzerine icad edilmiştir. Bilâhara büyük müzayika baş göstermiş ve paraya şiddetle ihtiyaç hasıl olmuş olmakla timar ve zeamet mahlûlâtının erbâbına tevcîhi hakkındaki kavanine ve havâsı humayunuñ Eminler vasıtasyyla idaresine riayet edilmiyerek iltizam ve timar ile zeamet mahlûlatı da mukataat namı ile seneden seneye mültezimlere ihaledilmek ve bedelâti sarraflar vasıtasyile hazineye alınmak usulü icad olunmuştur. Hattâ ileri varılarak bunların bedelâti mukayyedelerinin bir kaç seneliğine birer muaccele takdir olunmuş ve toptan alarak bervechi malikâne taliplerine satılmıştır. 1246 da Asakiri nizamiye ihdas olunduğu zaman zeamet ve timarlar 1255 de dahi mukataalar maliye hazinesinde zaptolunarak mukabilinde ashabına bir bedel verilmesi nizama rappedilmiştir. İltizam usulü bidaveten bir kaç kalem hasılıta mahsus iken biraz sonra aşar ve ağnam gibi her nevi varidat ve gümrük ve ihtisab gibi başlıca rusumat ve imdadiye ve cihâdiye gibi tekârif ve ianata de teşmil edilmistir. Mültezim, müzayedeye konulan bir varidat için hazinece muteber bir sarraf göstermesi lâzımdır. Sarraf kefaletiyle alındır. Hükkümet yalnız sarrafı bilir, andan tahsil eder, git gide mültezimler hükümet seklini almış devlet ve memlekete idareten, siyaseten ve ahlâken pek çok fenâliklar yapmışlardır. Bunların zulüm ve gadri memleketi tâhrip etmiş ve Osmanlı adletini mahvetmişlerdir.

Tekelioğulları, kendilerine mensub adamlar vasıtasıyla ahali ve memurları tazyik ederek işlerine gelenleri ibka, gelmeyenleri azil ile istedikleri gibi ülkeyi idare ediyorlardı. Şikâyet etmek cesaretinde bulunanları muhtelif surette cezalandırırlar ve nefyederler, bu suretle idarelerini yürütüyorlardı. O zamanlarda Anadolu ve Rumelinde Âyan ve derebeyler gürusu İstanbulda birer el peyda edip peyder pey bu uğurda verdikleri hediyeleri bedellerini kat kat fukara ahaliden tahsil ederlerdi. Derebeyler ve Âyan, vüzerayı hice sayıp nüfuzca onlara galebe için İstanbulda nüfuzlu olan bazı zevata bolca hediyeler göndermeye ve bu yolda hasmına galebe edemeyenler dahi zorbalığa kalkarak maiyetlerinde birer miktar sekban beslemeye başladılar, ve yavaş yavaş «Tavayifi mülük» tavrını tutup bir biri üzerine seferler ederlerdi.

Bilâhare Teke ve Hamid Sancakları mutasarrıfı Vahid paşa vasıtası ile Antalya hükkâmı için vurud eden ve aşağıda yazılı (3) numaralı emirname, tevayifi mülük denecek derecede olan bu sülâle tarafından yapılan tazyikler bizi bu hususta daha açık bir surette tenvir edecektir.

Bu sülâlenin ara sıra ihsanlar, atiyyeler, mükellef ziyafetler verecek İstanbul erkânı arasında yüksek mevki tuttukları ve rütbeler aldıkları, hayrat ve hasenat yapmakla da namlarını senelerce yaydıkları görülmektedir.

Makbul İbrahim Beyin zulmünden naşı İstanbulca istenilen Ağnam ve keçi, vilâayette kalmadığı ve ahalinin ağnam bedellerini veremeyecek derecede fakir olduğuna dair Antalya kadısının yazılısına karşı 1230 Hicri senesinin 23 şevvalinde yazılmış bir tahrirat sicillâta görülmektedir.

Bu sülâlenin biriktirdiği büyük servetler hakkında bir fikir edinebilmek için esbak Basra vilâyeti defterdarı Kato Hasan paşa zade Cemal Bey tarafından tertip edilen 324 yapraklı ve gayri matbu eserinden 36 sene evvel kopye edebildiğim mâmûmatı aşağıda yazıyorum :

«Memaliki mahruseyi Osmaniyenin yüz küsur sene evvelki idarei mülkivesi, bir eyaletin varidati müzayedede tariki ile taliplerine satılıyordu.

Söyleki : Hazineyi celilece martta ve daha evvelce vüzerayı izam ve sair zevatın sarrafları maliye hazinesinden icra kilinan müzavedeyi ale-niyyede hangi ayalet matlub ise ona pey vurarak inkitai regabetten sonra o eyaleti iltizam eden valiye tefvîz buyurularak vali de münhaî memuriyetine azimet eder ve yahut bir kaç seneliğini bulunduğu evaletin zarayimile yine deruhe eylerdi. Varidati mahalliyeden yine talipler üzerrine sancak ve kaza itibarile parça parça istifadelice suretile ledelmüzyede ihale kiliniyordu. Ahanan varidat sarrafına gönderilerek anlar tarafından teslimi hazineyi celile olunurdu. İşbu varidat valilerin hazinedar

ve hazine kâtibi bulunan zevatın yedi emanetinde bulunur ve hesap ve kitabet ve idarei emval bunlara muhavvel olarak defterdarlar ve sandık ümenası ve muhasebe kâtipleri olmadıgından başka ayaletin idarei târiyesi de müteaddit kâtipler ile maiyetlerindeki bir kaç ketebeye mahsus görülfürdü ve ol vakit Devlet memurini bu suretle istihsal edilirdi.

İşte bu sıralarda (TEKE) Sancağı ahalisinden ve ehli servetten Hacı Osman, Hacı Bekir ve Hacı Mehmedağa Sarrafları vasıtası ile hazineden Antalya Sancağının bir kaç seneligi deruhe ederlerdi. Hacı Mehmed ağanın oğlu İbrahim Bey de fikren babasından daha ziyade ashabı iktidar ve ehliyetten olduğundan pederinin umur ve hususatını yedi meharetine alarak Sancağın müddeti idaresi munkaziye oldukça hazineye, sarrafı vasıtasiyle mebalığı mezburi uhdesine ihaile ettirilir ve çok seneler Antalya kît'ayı münbitesi adeta Kendi mülkü ve çiftliği ve ehaliini kölesi mesabesinde kullanırdı. Hacı Mehmedağa 90 yaşını mütecaviz ve sadık adam olduğundan bir gün oğlunu yanına davetle vefatına pek az vakit kaldığından bahs ile ehliyi rencide etmeyerek hoşnudiyetlerini istihsal ve iltizam ve metbui müfehhâmina sadakat ve hizmetle niknam tâsiline ihtimam itam eylemesine dair bir çok nasihat eyleyüp İbrahim Bey pederinin efkâr ve ahvaline ehemmiyet vermeyerek vefatından sonra malik olduğu mülkün ve servetin ne yolda idaresini temin ve tevsiisan ve mülük cihetlerinin hülyadan feragat etmezdi.

Bir kaç gün mururundan sonra pederi İbrahim Beyi tekrar nezdine selbederek 34 sene evveli, Mısırda Vuku bulan kaht üzerine bu havaliden gönderdiği dari, cavdar ve misirdan ettiği ticaret kırk bin francız lirasına baliğ olduğundan bu akçe filân odadaki demir sandıkta mahfuzdur deyerek bir ufak kâğıitta muharrer ecnas ve adedini mübeyyin pulsası ile beraber anahtarları kendisine ita eylesdi.

Tekeden 22 senede hazineye verdiği bedelâdden maada 120 bin Mâh-mudiye altını benim yatak odamın derunundaki demir kasada bulunduğundan iste anında anahtarları ve defteri bunlardır. Önündeki büyük sandığı açarak mücevheratım da bundan ibarettir diyerek irili ufaklı 400 parça yüzük ve çelenk ve kahve fincamı zarfları ve iki büyük murassa ayine ve mücevherli çubuk takımları ve altı kılıç, dokuz çift altın işlemeli tabanca ve mücevherli palaska velhasıl bunların da bir milyon kuruştan ziyade bulunduğu evvelce bir erbâbına tahmin ettermistim deyip kezalik anahtarımı İbrahim Beye verdi. Mücevherata dair başka her ne kim varsa anlar validenindir.

Birde memlekét derununda üç hamam, 12 kahvehane ve 90 dükkân ile dört bâp han keza validenindir. Sakın ilişme. Bunları Anın parası ile

aldım, benim değildir. Bizim sarrafın nezdinde defteri mevcudiyeeye nazarın bir milyon kuruş kadar zimmeti görünüyor. Benim sağlığında anında hesabını ruiyet et. Bu işi teşvişatten kurtar zira vefatımdan sonra hileye kalkışıp ya inkâr veya bir tarafa firar eder. Bu gün ve bu gece hesabını, bizim hazine kâtibi ve divan efendisi mevcut olduğu halde riyasetiniz tahtında ruyetle bana defterini gösteriniz. Size daha söyleyecek ehemmiyetli sözlerim vardır demesi üzerine İbrahim Bey selâmlığa çıkarak Pederinin vesaya ve tembihatına tevfîkan Sarrafi çağırarak hesaba oturmak üzere iken aklına Bağteten defatir sandıklarının ve akçe olan taş odaların temhiri sureti gelir ve derhal şu hesap heyetini yanına alarak tasavvuratını icra ile hesaba oturur ve defatiri mevcudeyi ortaya korlar.

Sarraf bu hesap gibi hiç bir zaman nezaret tahtında hesap görmemiş olduğundan ve aşırıldığı milyonlar meydana çıkacağından Hacı Mehmed ağaya verdiği hesabatin kâffesi yalan yanlış şeyler bulduğundan İbrahim Beyin de umuru hesabiyedeki mehareti ile beraber livanın her kösesinden gelen varidatın ve kalâ müstahfizler ile yeniçerilere ve ol vaktin tabirince sekban denilen memleket muhafizlerine verilen avaiit ve maaşatın miktar ile ticaret gelirlerinin senebe sene İskenderiye ve Cezayiri müteaddideye götürdüükleri zehayiri mütenevvia navullarının neden ibaret olduğunu; velhasıl mesarifat ve varidatın mecmuunu bildiğine nazarın sarrafın hiç bir vechile kendisini aldatamayacağını ve kaçırılmış olduğu mebalığı külliyyeyi ne suretle kapatacağıını tefekkür ederdi. Sarrafin yüzü sararıp bozarması bir kat daha istidlâli vakuunu mevkiişihata koymarak hesabatı ziyade tetkika baslandı. Sarrafin müddeti tayini olan günü esas hesap itibar edilmiş ve sarrafın ziyadesile gücüne gelen bu cihet olduğundan bazı desayise itibar eylemiş isede İbrahim Beyin ve divan efendisi «Biz seni sadık ve emin bir adam biliyoruz, bunca zamandır istihdam olunuyorsun, hiç bir hile hud'ani tutmadık bundan böylede ölünceye kadar senden başkasına muhtaç olmayız» diyerek teşvikatları bir kat daha sıhhati hesaba medarı kavi olmuştı.

Bir gün bir gece hesabatın tetkik ve tamik ile oğrasılarak 19 sene zarfındaki varidat ve mesarif ve maaşat ve hazineyi celileye, maliyeye gönderilen bedelât ile karsılaştırılıp üç milyon kuruş sarrafın zimmeti zuhur eylemiş ve bu hesaba kani olmayıp tekrar tekrar görülen hesab katıyyen tehalüf etmediğinden sarraf, hesabatın tanzim kilinan defatirini temhire yanaşmamış ve İbrahim Bey herifin firar etmesi vevahut cinnet getirmesi gibi kuvvetlice bir esbab aradığını sezmetmiş olduğundan doğruca hazine vazına mahsus olan mahalle azimetle kapusunun müh-

rünü fek ederek akçe ile memlû bulunan kıl torbaları tadað eylediklerinde bir milyon kadarı mevcut ve küsürü namevcut olduğundan sarrafa İki milyon kuruþ nerede mahfuzzur diye sual olunduðunda iþte bunlardan başka para yoktur cevabını verdikte İbrahim Beyin aklı başından giderek herifi istintaka aldı. Çok müddet geçmeksizin zayı olan iki milyonun nîsfîna karîb mebaîîn, sarrafın memleketi olup Antalya tevabiinden olan Finike kasabasında altun olarak gidip geldikçe aşırıðı sabit olması ile divan efendisi bu paranın bulunduğu hane derinünden çıkarılıp getirilmeðe memur edilerek kuvveyi musallaha ile Finikeye i'zam kılındı. Diğer bir milyon akçenin nerede bulundugu dair yine istintaka başlandı.

Sarraf (Oseb) in bu akçenin sîrf sehvi hesap olduğunu iddiası üzerine tekrar daha ziyade mudekkikane bir hesabı kat'îyye oturulduğu ve hayli müddet uğraþıldıðı halde yine sarraf Oseb kani olmayıp bir çok de-sayis icrasına kalkıldığı sîrada divan efendisinin Finikeden vurudunu İbrahim beye haber verdiler. Divan efendisi getirdiği altunları havvanlardan alarak hazine odasına çîkardı ve Finikedeði ahvali garibi İbrahim Be ye hikâyeye başladı. Şöyledi :

Divan efendisi Antalyadan kuvveyi musellâha ile Finikeye doğrulduklarında Sarraf Oseb'in adamlarından olduğu hini istintakta tebeyyün eden (Marko) nun pür telâş içinde Finikeye gitmekte olduğunu görerek hâlinde şüphe etmesile merkumu tutturup istintak ve tehdit ile bir kaç kırbaç atar «artık kurtuluþ yok beni ölüreceksize maveka hali söyleyeceğim» diyerek ifadeye baslar, Oseb'in gizlediği paraları alınız. Neme lâzım onun çaldığı paralardan bana ne verecek. Ben sarraf Oseb'in akrabaların ve her bir sîrrîna vakîf mütehayyizanı emekdarânındanımı. Dün hesap görülmüştü bu gece odasına girdim bana söyle diyordu: İste hesap gördük iki milyon açığım çıktı. Pederimden mevrus sakladığım altunları vererek niyetim artık bu hizmetten feragat etmektir. Hemen cik. Finikeye git, zevceme şu anahtarları ver maðzamızın köşesinde toprak altındaki gizli kapağı açsın, siyah kıl torbaları benim odamdaðı büyük dolaba yerlestirsin yine ziri zemin mahzenini güzelce kaþatsın. Beyaz abadan olan torbaları karıştırmasın. Ýyice anlat ki yanlış bir þey yapmasınlar. Hemde zevceme söyle divan efendisi kendisini sıkıştacak ve daha ziyade para vardır nerdedir deyip israr eder ve döðüp tehdit ederse sabır ve metanet göstersin sakınp bir þey aþzından kaçırmasın sonra paraðaların hepsini alırda fakir oluruz hemde maðazadaki mahzenin kapaðının üzerindeki toprakları yeni kazılmış gibi bırakmasın ïyice bastırıp bellisiz yansın di-

van efendisi gelipte isteyecek olursa dolabı göstersin anlar açıp torba-ları alsınlar. Dedi.

Marko, sarraf Oseb'in kendisine ettiği tembihatı vakiasını ifade ve bunları da alınız deyip cebinden bir paket kâğıdı çıkarıp divan efendisi-ne uzattı. Açıp baktığındı İskenderiye ve Mısırda zehair tüccarlarının bir takım deyin tahvilâtı olarak bir kaç milyonluk evrak olduğu anlaşıldı. Marko'ya daha vaat ve veid ile söyletmek istedik ise de sair şeylerden agâh olmayıp şukadarki zehair tahmilile Marsilyaya gönderilerek esnayı rahta gark oldu denilen üç sefinenin boyası ve taifeleri ve isimleri deyiştirilerek hâlâ Finikeye gelip oradan zehair alarak ticaret eylemekte olsuk-larını Marko ilâveten malumat eylemiştir.

Bunun üzerine divan efendisi atını çatladasıya az vakit içinde Fini-keye muvasalatla Oseb'in hanesini bittahkik kapusuna vardığında pek çok paralar sarfı ile yeniden bina olunmuş bir âlı konak olup kapucusu karşılayıp ikram etmek kaydına düşmüş isede divan efendisi hemen ha-ne derununda mağazayı sual ve oraya azimetle Marko'nun tarifi veçhile mağazanın bir karanlık mahallinde toprak altında mahut mahzenin ka-pusunu buldurarak ve O sıradı Oseb'in zevcesi gelip hanesini basmak ve mahzenini karıştırmak neden iktiza ettiğini feryat ve figan etmeye baş-ladı. Mahzenden mebalığı külliye meskükkâti ecnebiye ile mahlut Mahmudiye altunu bulunduğundan celbedilen develere tahmil edildi ve vanına birkaç yüz adam ile yola çıkarıldı. Bevan olunan sefinelerinden ikisi İm-manda bulunduğundan ve ticarette olan bir sefinenin de geldiğinde An-talya limanına gönderilmesi Finike Zabiti Hayret Ağaya tenbih ile yola çıkarak ve Markoyu yanından ayırmayarak Antalyaya vasil oldu.

Divan efendisinin İbrahim Beyo ifadesi bervechi meşruh bulundu-ğundan tekrarına hacet görülmeli. Altınları beş on mutemedani hademe tadaat ettiklerinde Dörtbuçuk milyon kuruşa baliğ oldu ki üç milyonu zimmet ve küsürü da fazla olarak sirkat demek olduğunu ecanasını ve mikdari meşrukatı natik hazine kâtibinin yaptığı defterle beraber hesa-batı umumiyyeyi müş'sir olan esas defterlerini ve iki milvona karib İsken-deriya ve Mısır tüccarlarının Antalyadan gönderilen hububatın makbuz ve deyn ilmuhaberlerini bilistishab pederi yanına çıkarak Anifulbeyan icraati vakayı nakil ve hikâve ettiğinde pederi: Zaten Sarraf Oseb'in hile ve sirkatına muttali isemde münasip bir evyam teharisinde iken ve-fat emaratımı cismenhis edince diravetine tevdii maslahatla hüsnî hitam verdirdim. Bu adam şimdi Memleketine defedilerek buradan infikâk et-tirmış olsa her türlü düşmanlıklara kalkısararak İskenderiya ile Mısırda bulunan tüccaran ecanibina düşerek alacaklarımızın türlü türlü hüd'a-

lar ihtīra ile mümteniut tâhsil hükmüne gireceğine iştibah olunmayacağından ve bunlardaki alacağımızın da badel vefat tâhsil ve vakitleri bulunmayan tüccaranın ta tecdit kambiyallarla kefaleti mutebereye râbitâları için İskenderiyeye bir müناسip ve mutemed dirayetkâr bir memurun i'zamî lâzım gelir. Diye Mehmed ağa oğlu İbrahim Bey ile hasbihal etmekte ve İbrahim Bey de Pederinin reyisevabını tensib ederek divan efendisinin İskenderiyeye bu maddenin icra ve temşiti için gönderilmesi müناسip bulunduğu pederine söylemeye iken yanlarında bulunarak işe âgâh olan İbrahim Beyin oğlu Adil Bey büyük validesinin Ayağına düşerek divan efendisi ile beraber İskenderiyeye lieclisseyaha azimetle oralarını görmesini pek ziyade arzu ettiğini rica etmiş olduğundan validesinin tevassutu ile gitmeğe müsaade almıştı.

Bu sırada Sarraf Oseb'in ihtilâttan men'a beyinlerinde karar verilerek sarraf odasında hapsedilmiştir. İki gün sonra Antalya limanından zehair hamuleli en büyük sefainden birine Âdil Bey ve divan efendisi ve beyin lalası Atif Bey ve on kadar tevabiat râkip olarak İskenderiyeye doğru azimet etmişlerdi.» (1).

Tekeliogullarının servetlerinin çokluğu ile destanı alem olan Hacı Mehmed ağanın biriktirdiği servet hakkında mücîmel bir fikir edinebilmek için şunuda bilmek icabederki eskiden Antalya kasabası şimdiki hâlinde daha mamur ve daha kalabalıktı. Çünkü Konya simendifer hattı temdit edilmezden önce bu vilâyet, Anadolunun daha doğrusu Konyadan itibaren cenuhi garbi vilâyetlerinin Mısır ve Suriye ile olan Umum ticaretine hakim idi. Her gün binlerce deve katarı şehrâ girip çıkıştı, yüzlerce gemi gelip gidiyordu.

Mısır, Suriye ve Hindistan ticareti Antalya iskelesi ile cereyan ediyordu. Merkezi saltanatın Zâf ve perişanisinden istifade eden bu sülâle herkese ağır vergiler yükletmekle büyük servet iddîhar eylemekle komşu mütesellimlerden daha kuvvetli ve daha sahibi nüfuz olmağa muvafak olmuşlardır. Fakat iş bu hesapsız servet, bilâhare Tekelioglu sülâlesini felâkete sürüklemeş ve böylece işbu sülâle Tarihe karışmıştır.

Tekeliogullarının Bu havalide oynadıkları roller hakkında hiç bir kayda tesadîif edilmemektedir bu hususta mahkemei şeriye kuyudatı dahi elde edilememiştir. Mahkeme kuyudatı pek nakîs olarak ancak 1223 Hicri tarihinden itibaren mevcuddur.

---

(1) Bunlar hakkında ileride dahi malûmata tesadîf edilecektir.

**145 YIL ÖNCE TEKE VİLÂYETİNDE MAHALLELERLE
KÖY VE KAZALARI :**

(1223 - 1808) Şaban ayında yazılmış bir tahriratta, Teke müteselli-mi Hacı Mehmed ağa için tayin ve tahsis edilen mütesellimlik maaşı ile diğer masarifin merkeze tabi köylere tevzii suretini görüyoruz. Tahrirat-te denliyorki :

Üç taksitte alınmak üzere Teke Mütesellimi Hacı Mehmed ağa için 2400, Vilâyet masarifi için 15000, Diğer masraf için 1650, Bermutad kadim harcı ilâm ve harcı defter 1650, Naibiyye 60, Kâtibiyye 60, Huddamiye 60 ve muhziriyye 30. Cem'an 20970 kuruş tahsis ve sicilde mahfuz kararında atideki köylere tevzi edilmiştir :

Ali fahreddini kebir 600, Ali fahreddini sağır 660, İmevik 540, Yazır kardıcı 840, Kundu 480, Avcıbayrı 660, Çaykenarı 810, Sekice 1080, Zivint 540, Çirkinoba 510, Fuğla 510, Karakoyunlu 570, Çıvgalar 510, Büyüş 570, Kürtler karamanı, 570, Taşkesiği 570, Avdan 600, Akkilise 550, Andiya 360, Yalnız kebir 375, Yalnız sagır 375, Kargin 300, Ambehan 375, Eksili 375, Dere 300, Sülekler 300, Yaka 330, Yelten 330, Şerafeddin 300, Bayır 570, Mamatlar 150, Garipçe 150, Karakuyu 180, Bıyıklı 395, Çakallı 90, Kızılı 180, Şam 90, Samandır 270, Geyikbayırı 210, Köseler 210, Yuva 225, Kandıra 120, Çukurca 150, Bahçe 150, Leylek 300, Ürkütlü 180, Duralı 120, Kevzer ma'yeleme 105, Osman halifeler 210, Sokollu 75, Solak 90, Dumanlar 90, Belek 135, Kargalık 90, Karadeğin 50, Bayat 91, Mirahor 90, Haymana 300, Çığlık 765, cem'an yekûn 20970.

Yine bu senenin şevvalinde yazılmış bir tahriratta denliyorki: Bu seneye mahsuben ba fermani âli matlub olan zahire mübayaasından 500 kile bügday bedeli 2000, 120 Davar mübayaası bedeli 440, Kıbrısa giden asakiri bedeliyesinden 3000, İmdadı seferiyye ve hadariye 672, ber mutad ikramiye 1500, Harcı ilâmat ve harcı defter kâtibiyye ve naibiyye ve muhziriyye 600, Kıbrıs askeri için gelen mübaşirana 1845, Mazbata emrini getiren mübaşira 2800 ve sair murur ve uburdan mübaşirana 4698 kuruş ceman 17805 kuruşa balığ olup cümle âyân ve ahalî marifetile ve marifeti şer'ile Medineyi Antalyanın sicilli mahfuzda mukayyed mahallâta alet-tadil ve tesfiye tevzi ve taksim olunun lieclit tâhsil dergâhı âli kapucu başlarından devletlü elhac Mehmed ağa hazretleri yedine verilen mümzi ve mahtum defterdirki bervechi âti zikrolunur :

Camiatik 396, Karadayı 280, Ahıkızı 314, Tuzcular 306, Ahiyusuf 119, İskender 212, Hallaçkara 135, Balabân 135, Hatip Süleyman 183, Međüddin 246, Kızılsaray 447, Karasellû 731, Tahılpaşarı 227. Divan

yeri 265, Keçibalı 351, Sağırbey 672, Aşıkdoğan 259, Timurcu Süleyman 654, Balibey 765, Arap mescidi 213, Şehsuca 151, Urban 267, Kızılharım 225, Çavuş bahçesi 185, Sofular 475, Şehsinan 1174, Timurcikara 1036, Babadoğan 600, Cemicedit 1157, Kireççiler 18, Meydan 1211, Yüksek alan 51, Makbulağa 1458, Takkeci Mustafa 388, Eyidir Hasan 225, Kışlak 1174 cem'an yekûn 17805.

1224 tarihli defterlerde yalnız Atideki kayıt görülmektedir. : 1224 senesinde Teke sancağı mütesellimlerine baemri celilüşsan üç taksit ile tahsis kılınan emvalden takṣidi evvel mali olmak üzere 1800 kuruş ve mesarifatı vilâyet beş bin kuruş ve diğer masarifat 550 ve ber mutad harcı ilâm ve harcı defter 550 kuruş ve kâtibiyye 20 ve Naibîyye 20, huddamiye 20. Muhziriyye 10 kuruş. Minhaysul mécmu' 6990 kuruşa baliğ olup cümle âyân (1) ve ahalî marifetler ile tevzi ve taksim olunup Antalya kazasının sicillâtında mahfuz kuralarına isabet ve taksim olunarak lieclit tahsil hâlâ Teke sancağı mütesillimi devletlü elhaç Mehmed ağa hazretlerine verilen defterdir.

Alt tarafında 59 köy adları mevcuddur :

Yine bu seneye ait orduyu humayun için 24 deve bedeli 7200 kuruş ve ağnam mübayaasından 120 ağnam bedeli 480 kuruş olduğu tahriratta görülüyor. Yine bu tahriratta 500 kile buğday bahası 3500 kuruşa mübayaas edildiği görülüyor. Bu tahrirattan anlaşıldığına göre alınan bir devenin bedeli 300, ağnam 4, Beher kile buğdayı 7 kuruşa alınmış demek tırkı o tarihlerde bir kuruşun kıymeti ne derece yüksek olduğu görülmüyör.

1231 yılında yazılmış bir fermanda Antalya kalâsının tamirinde kul lanılacak duvarçı ustâsının 60 ve amelenin 30 paradan yevmiyesi verilmiştir.

1226 yılında yazılmış bir tahriratta dahi Antalya İskelesinden İstanbula kadar hamulesile Mustafa kaptana beher kile buğday için navul ücreti 30 para verildiği yazılıdır.

1236 da Antalyada Hükümet tarafından verilen narka göre Halis nun Okkası 13 para, Melez unun on para idi.

(1) Âyan = Her şehir ve kasabadan ehali tarafından seçilmiş (âyân) namı ile kimseler vardı. Mürettebatı emiriye vergilerini ve memleket masrafını tevzi ve tahsil ve defterlerini tertib ve terkim eylemek için de valilerle hakimler (Âyân) ile münasebette bulunurlardı. Âyân bu işleri eşraf memleket ile bil içtima tesvi ve ederdiki su halde ehalinin vekili ve hâkimler ile ehali arasında vasita demek oluyor. Bunlar memleketin zenginlerinden ve nufuz ve haysiyet eshabından ol maları ile sonraları mütesellimlik ve voyvodalık etmeye başladilar. Bir kısmı büyük servetler edinmiş oluyorlardı ekserisinin vefatında oğulları anın makamına kaim olurdu...

1247 yılında yazılmış bir tahriratta Korkuteline tabi Yelten köyünde bir çift öküz yüz, üç merkep yüz, 240 keçi 2400 kuruşa satıldığı görülmüyor.

1230 Hicrî yılında kalayıcı esnafına verilen nark: (Para hesabı ile) küçük sahan 6, büyük sahan 8, büyük tava 8, küçük tencere 12, büyük tencere 40, çamaşır leğeni 40, Kazan 40, Leğen ve ibriği 40, süt leğeni 15 para idi.

1245 senesindeki nark : (Okka hesabı ile) Ekmek 16, et 24 Tahin 40, peynir 30, pekmez 24, kadayif 24, halis un 18, sığır eti 14, tahin helvası 56, halis bal 64 para idi. 1234 de Rauf paşa tarafından Antalya esnafına verilen okka hesabı ile narhi: Halis un 10, koyun eti 20, sığır eti 16, sırlağan yağı 72, zeytin yağı 110, Dimyat pirinci 22 tahin helvası 48, nohut 16, fasulya 16, odun deve yükü 26, merkep yükü 16, para olduğu sicillâtta yazılıdır.

İş bu tahriratlardan, o zamana ait bir kuruşun ne kadar kıymetli olduğunu: nazari itibara alarak yazılmış ve yazılacak olan Hacı Mehmed ağanın metrukâtı hakkında ona göre fikir ve muhakeme yürütmek ve mukayese yapmak icabeder.

1226 Hicrî yılında yazılmış atideki fermanı görüyoruz: (Ferman I) İftiharulemacid velekârim camiul mehamid velmekârim elmuhtassu bimezidi inayetil mülkiddaim Dergâhi muallâm kapucu başlarından Teke sancağı mütesellimi elhac Mehmed dame mecdahu tevkii refii humayun vasıl olıcak malûm olaklı sen ki mütesellim ve kuzat ve nuvab siz ve âyân ve zabitan mumaileyhim siz, işbu 1226 senesine mahsuben orduyu humayun lâzımı için Teke sancağında kâin kazalardan ihraci fermanım olan 300 Mihadı mekkâri şuturanı (deve) ihraci babında sadır olan emri şerifim cevap olarak Re'si sancak olan Antalya kadisinden varit olan bir kît'a ilâmından mukaddema Sancakı mezbûr kalacağından Mevkibi humayunum için aynen 150 Mihad şuturanı ihrac ve ırsal olunduğundan başka seferi humayunum için dahi külliyyetli asakir techiz ve sair mesarifi seferiyemin kesreti tekarrubile deve tedarikinun vakti hulûl evlediğine binaen sabıkı veçhile hali fukaraya merhameten bedele kat'i rivazında olduklarını istida ve istirham eylemişler. Vakıa Teke sancağı orduyu humayunuma bait mesafe olup simden sonra aynen matlup olmasına mevsimi şitanın hulûli tekarrubu ile işe yaramayacağı zahir ve bedelât dahi fukaraya teshîl eylediği bahir olmakla sabıkı veçhile 155 er/kurusdan bedele kat olunması hususuna iradei şahanem teallük etmeğle imdi

derunu emri şerifimde bir an ve bir dakika tehirini tecviz etmeyerek... (1) Bu ferman üzerine âtideki kazalara göre develerin taksimi görülmüyor... Antalya 48, Elmalı 44, Kaş 42, Finike 26, Eğdir 20, Serik 36, Kızılkaya 19, Kirmas 34, Kalkan 26. (2).

TEKELİOĞULLARININ HAYRATI

Teke mütesellimi Ebubekir ağa Bin elhac Osman ağanın 1197 tarihli vakfiyesinin dibace ve muhakeme kısmında âtideki yazı görülmektedir :

«Medineyi Antalya mahaliâtından Elmalı mahallesinde sakin kîd-vetulemacid velâyân livai Teke mütesellimi esbak Ebubekir ağa Bin elhac Osman ağa vaktaki hazreti feyyazı mutlak canibinden vasil olan ni-amiceâile ve atayayı cemileyi kemayen begi teemmül ve tefekkûr ve bî-hasebit takatil beseriye teşekkür ve sebebi ecri cezil olacak havri amel savbunga azimet birle taraflarından vekil olduğu seferli zade elhac Osman efendi ve esseyid hafız Mustafa sahadetlerile sabit olan kîdvetul huffaz ve mücevvidin imam hafız Hasan efendi ile Ali meclisi serifi şeriatı garra ve mahfili munifi tarikatı zehrade vakfı âtiyyûl beyani lieclit tescil ve liemrit tekhil mütevelli nasbolunan zubdeti erbaittahrir velkalem kâtip Osman efendi bin Ebubekir mahzarile niyabete ikrarı sahihişer'i ve itirafi sarihi mer'i edip vakfiâti süduruna dein müekkil mumaileyhin silki mülki sahîhinde mütesellik emlâkinden olup mahalli mezbûrede vaki müceddeten bîna eylediği etrafı erbaasi müekkil mumaileyhin biraderleri baremi ve matbah divarından şarkan bağıc duvarı ve abaza esseyit Hasan menzili, garben tariki âm ile mahdut fevkânî ve tahtani harem ve selâmlık buyutiadide ve mathah ve zati escarîmîsmire bağıc ve havluvu müstemil Saray tabir olunur kebir milk menzili cümleten ve medineyi mezbûre sukunda vaki etrafı arbaası attarları sukî ve lonca me-

(1) 1226 zilhiccesinde gelen fermanda hacı Mehmed ağa Teke mütesellimi olduğunu görürüz. Bundan sonra hacı Mehmed ağaya hitaber bir ferman görülmiyor. 1227 rebiülevvel tarihinde hacı Mehmed ağa yerine Mirahorievvel elhac İsmail ağa tayin olunuyor ve hacı Mehmed ağanın mev'ud acelile vefat ettiğini ve malinin müsadere edilmesinden bahsediliyor.

(2) Kalkan kazası evvelce Hamit sancağında vaki Türk menhası ve bir voyvoda tarafından idare olunurken bu kaza Tekeli hacı Mehmed ağanın mütesellimliği zamanında tegallüben zaptedilmiş ve o vakitten beri Tekeye tabi olduğu 1244 tarihli bir fermandan öğreniyoruz.

Kazalar arasında birde (Evdır) kazasını görüyoruz. İspartava tabi olan (Eğdir) olmayıp (Eğdir kardıç) denilen şimdiki (Kemer) nahiyesi demektir.

hazisi tarihi âm ile mahdut 14 bap dekâkin ve yine kapanlar derununda vaki etrafı erbaası aydas Ömer ve cevahirci oğlu dükkânları hendek kalâ ve tariki âm ile mahdut Kör Ömerden müsterâ bir bap mülk dükkân ve yine bezzazlar sukunda vaki etrafı erbaası elhac Abdi vakfı ve Hasan efendi vakfı ve iş pazarı ve tariki âm ile mahdut bir bap bezzaz dükkânı ve yine esseyh Sinan mahallesinde vaki malûmulhudut bir bap yağhane ve bir bap dekik dükkânlarımı bicumletit tevabi vellevahik ve kâffetul hukuk velmerafik vakfı sahihi ser'i ve celili sarihi mer'i ile vakif ve mülkünden ihrac edip söyle şart ve tensis eyledilerki madamki müvekkili mumaileyh hayatı oldukça sarayı mahdudi mezkûrda sakin olup akarati muharrerede keyfe mayesa' vakfiyet üzere tasarruf eyleye ve biemrilâhi teaiâ murgucanı kafesi tenden tayran ve ircii hitabına icabet eyle dikten sonra Ankayisefidanından hâlâ mevcut olanlar evlâtlar ile bilme iyye sakin olup ve akarati salifuzzikri mütevellî olanlar icarat misillü ile icar edip icaratı hasıldan bade ihracı masarif itta'mir yevmiye onar akçe vazifei tevliyet ve on akçe medineyi münevvere sallalahu alâ münevviha hizmetile şerefyab olan zevati kirama irsal oluna.

Ve mahallei merkumede vaki Camii şerifin kanadiline yevmiye üç akçe ve kayyumuna iki akçe vazife ve her sabah namazından sonra bir alim ehli Kur'an kimesne camii şerifi mezbürde (1) ruhum için surei yâsin şerif tilâvet eylemek şartile üç akçe vazifeye mütasarrif ola. Ve mahalleyi mezbure bedeli nezele ve avariz ve tekâlifi örfiyesine senevi yüz kurus verile. Bervechi meşruṭa mütevellî mesruh üzere bedel masarif vel vezaif icaratı bakiye üç sehim itibar olunup iki sehmi utekayı merkumelerim ve bir sehmi evlâtlarına itâ oluna. Ve utekayı merkumelerim fevtlerinden sonra iki sehim hisseleri evlâtlarına rucu eyleye ve evlâtların neslen badeneslin, batnen badebatnin ve karnen badekarnın şartı mezbura riavet oluna. İyazenbillâhil mülkilfevvaz badel inkiraz karindaslarımı ve badehum evlâtlarına ve evlât evlâtlarına şartı salife vakfînca lizzekeri hazzil unseyeyn itâ oluna. ve badehum gerek menzili mezkûr ve akarati merkume icaratından hasılat gullenin cümlesin medineyi münevvere hâdimlerine itâ ve irsal oluna. ve vakfı merkumenin tevliyeti havatta oldukça kendime ve vefatından sonra evlâtlarından ve zürrivetimden ekber ve akal olana mesrut olun sair evlâdim hasbî nazır olalar. Ve badel inkiraz karindaslarım ve badehu evlâtları bervechi mesruh mütevellî ve nazır ola-

---

(1) Zennîma göre bu mescit, Kavaklı kahvesi yanında ve iki kapulu hanaya giden yoldadır. Mescit bilâhâre Âvân ağa tarafından tamir edilmiş ve yükselerek minber konmuştur. Ebubekir ağınanın Korkutelinde de bir camii vardırkı hâlen haraptır.

lar. Ve badehum bamarifeti şer'işerif ulema ve Antalyadan bir müstekim ve dindar kimesneye vazifei mersumesile verile. Ve vakfı mezkûrumun teksizi yedimde ola deyu tayini şurut ve tebyinikuyud edip emlâki mez-kureyi badel vakîf mütevelli mezbûr Osman efendiye farigan anışsevagil teslim eylediğinde ol dahi bittevliye tesellüm ve sair mütevellilerin tasarıfları gibi bir hibbeten minezzeman tasarruf eyledi. (2).

MÜSELLİM CAMİİ — Hacı Osman ağanın oğlu Hacı Mehmed ağanın Hierî 1211 senesinde yaptırmış olduğu ve halen «Müssellim Camii» unvanını taşıyan mamur caminin kapusu üstünde atideki kitabe mevcuttur :

Seribevvabiniâli çün oldu zübdei Kur'an.
Benami elhac Mehmedağası ibni Hacı Osman.
Livai Tekede salar olup ba emri sultan.
Sipihri bi beka Nakşedüp idrak eyledi iz'an.
Nicedem niyyeti rucuh hayr içün endîs.
Rizaenlillâh için yaptı bu ziba camii deran.

1211

İş bu cami tek kubbeli olup iç divarları çinilerle müzeyyendir. Camiye müttasıl bir de kütüphane yaptırılmıştır ki içindeki asar yazma olup ekserisi arapçadır Cami ve kütüphaneye ait 1204 muharremin birinci günü, Hacı Mehmed ağa tarafından tertip edilen vakıfname atide yazılıdır:

Bismillâhirrahmanirrahim.

«Hamd ve sena cenabı halikulberaya celleşanuhu hazretlerine lâyık ve ahra dır ki alemi kevnumekâni verai ademden sahayı vücuda icad ve inşa ve nevi beni âdemi velekad kerremna beni ademe hitabı izzetle cümle mahlükatına tafđil ve icad ve betahsis ibadi müslimin veraitakva ve hasenat ile imtiyaz ve irşad eyledi. Vesalatuselâm ol seyyüdülenam Muhammedül Mustafa aleyhi efdalütten iyyat hazretlerine ahra ve elyaktürki

(2) Korkuteli merkezinde Paşa kabristanı denilen mezaristanda bir mezar taşında atideki yazılı istinsah etmiştim: «Mirimirani kiramdan bu Bekir paşa ki ol nice yıl!ar Teke sanacağını imar etti becayı. Arifi billâh idi ol zat memduhuşiyem. Neşriâdl Vedat ile asude olmustu kazay. Akibet barifenasını dehr purcudun hemin. //// kânun alemi ibret numay. İrcii emri eriştî çünki gûş ////. Raht vebarın terkedip kıldı gurreyi /// ukbayı. Geldi birkudsi dedi fevtinde tarihin heman. Ruhi paki bu Bekir paşa firdevs oldu cayı. 1208 Zilhicce.

Ebu Bekir paşa, İspartada on yıl kadar mutasarrıflık yapmış olduğu hazinei evrak kuyudatından anlaşılmaktadır. 1213 yılı 27 Recebinde halkın İstanbul'a gönderdiği bir şikâyetnamede İspartava mütesellim tayin ettiği Hacı Mehmedin ahalîye fevkâlâde zulüm yaptığı yazılıdır.

âmme ibadimüslimini zulmethanei küfru dalaldan kandilhanei imam ve hüdaya sevk ve ihtida ve tavki tenknayı gürefat Cinani mes'ali bir ru hayrat ile ferah ve ruşına eyledi.

Emmabaat, iş bu vesikanın sahibi ve hayratu hasanatın talibi iftiharul emacid vel ekârim elmuhattassu bi mezidi inayetil melikiddaim. Mirahori evvel hazreti şehriyâr payesile dergâhi muallâ kapucu başlarında (1) Teke sancağı mütesellimi devletlû elhac Mehmed ağa Bin elhac Osman ağa hazretleri meclisi şer'işerifi enverde silkitakrire şu veçhile intizam eylediği cenabı haliki bu zevalin bu abdi aciz bendei kemterine inayet ve ihsan eylediği niami celiletul berekâtı bi ad ve bi payan olup ve ma tukaddimu liensufusiküm minhayrin teciduhu İndallahî nazmi celiîlini tefekkür ve elde fursat varken tedârikâtı zuhari ahireti tezekkür edip iş bu tarihi kitabı müstetaba gelince silki mülki sahihte munderic olan emlâki akarîmdan medineyi Antalyanın harici sudunda küçük bali nam mahalde vaki bir taraftan Apostol bahçesi ve bir taraftan berber Luka bahçesi ve bir taraftan Zekeriya yalısı ve tarafirabi tariki âm ile mahdut ve senevî Yüz kuruş icara verilip bahçede olan bahüccetişer'iyye 45 kuruş icar hisseyi şayiami. Ve yine küçük yali nam mahalde vaki bir taraftan Em'r Ahmed Oğlu Ahmed bahçesi ve bir taraftan Emir Ahmed căğlu Ali bahçesi ve bir taraftan Hacı Ali efendi bahçesi ve bir taraftan Kozakçioğlu bahçesi iş bu hudut ile mahdud bir kit'a bahçemi. Ve yine değirmen öniittisalinde Manavoğlu bahçemi demekle maruf ve bir taraftan Kaygusuz oğlu bahçesi ve bir taraftan Sığır oğlu bahçesi ve bir taraftan Haci Ali efendi bahçesi ve bir taraftan Haci Muslu oğlu bahçesi ile mahdut ve senevi 125 kuruş icareye verilip bahçeden olan 70 kuruş icar hisseyisaviamı. Ve yine Değirmen öniittisalında vaki bir taraftan Kaygusuz bahçesi ve bir taraftan Basmaz bahçesi ve bir taraftan Kanlıhark ve tarafı rabii tariki âm ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi. ve yine değirmen öni nam mahalde vaki bir taraftan basmacı bahçesi ve bir

---

(1) Kapucu başılık vezarete doğru varır bir yüksek rütbe idi. Bir mühim maslahat için taşralara bir kapucu başı memur olduktça her kes anı sayar ve sakınır iken bilâhare âyân ve derebeyleri İstanbulda birer el peydah ederek kimî kabucubâşılık rütbesi ve kimi mirahor payesi almış olduklarından İstanbuldan Memuriyeti mahsusâ ile taşralara gönderilen kapucubaşlarının kıymet ve haysiyeti olmayıp O mekule mütegallibe güruhuna bizzarure yardım etmeyece mecbur idi. Çünkü Hükûmet tarafından mütegallibenin birisi üzerine sevk edilen kuvveyi askeriye mağlûp olunca derhal af ile verinde ibka olunup bunlarda kendi alevhinde bulunanlardan intikam alırlardı. Bunun için pek çok garaz sahibi kimsele dahî mütegallibeye iltihak eylediler tarihte bunun misli çoktur.

taraftan Türkmen oğlu bahçesi ve bir taraftan sabık Müftü bahçesi ve bir taraftan Çay ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi. Ve yine Urum kuş nam mahallede vaki bir taraftan sağır bahçesi ve bir taraftan şaran-pol harkı ve bir taraftan Halli bahçesi ve bir taraftan tarih ile mahdut Kitmir oğlu bahçesi demekle maruf müstakil bir kit'a bahçemi. Ve yine yalıda Kardıç ağası oğlu ittisalinde vaki Dereli bahçesi demekle maruf bir taraftan kale kethudası oğlu bahçesi ve bir taraftan Devriş oğlu bahçesi ve bir taraftan İbrahim efendi oğlu bahçesi ve bir taraftan Hark ile mahdut bir kita müstakil bahçemi. Ve yine Bey harkı kurbunda vaki bir taraftan Kavukçu Ali efendi oğlu bahçesi ve bir taraftan İbrahim efendi oğlu bahçesi ve bir taraftan Zayanıl oğlu bahçesi ve bir taraftan dereli bahçesi ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi. Ve yine bey harkı altında vaki Lâtif bahçesi demekle maruf bir taraftan Manamoğlu bahçesi ve bir taraftan Seydi oğlu bahçesi ve bir taraftan İbrahim paşa oğlu bahçesi ve tarafirabi Hark ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi.

Ve yine Paşa kavağı nam mahalde vaki kasap oğlu bahçesi demekle maruf bir taraftan Aleksiyе zimmi bahçesi ve bir taraftan Şehidler mezarı ve bir taraftan Kavuklu bölüm başının bahçesi ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir kita bahçemi. Ve yine Büyük yalı ittisalinde vaki emir Ahmed oğlu bahçesi demekle maruf bir taraftan Acıkara bahçesi ve bir taraftan hacı muslu bahçesi ve bir taraftan acı su harkı ve tarafirabbii hastaca efendi bahçesi ile mahdut bir kit'a bahçemi. Ve yine Şehitler mezralığı nammahalde vaki bir taraftan emir Bekir oğlu bahçesi ve bir taraftan Sarıoğlu bahçesi ve bir taraftan Kitmir oğlu bahçesi ve bir taraftan kerimler alanı ile mahdut bir kit'a müstakil bahçemi. Ve yine Şehitler mezarı nam mahalde vaki bir taraftan Kitmir oğlu bahçesi ve bir taraftan Manavoğlu bahçesi ve bir taraftan Sarıoğlu bahçesi ile mahdut ve senevi 70 kuruş icareye verilir bahçeden 40 kuruş hisseyi şayiami. ve yine Meydan mahallesinde vaki bir taraftan Osman efendi bahçesi ve bir taraftan Postacı zade bahçesi ve bir taraftan basmacılar Yemez ali bahçesi ve bir taraftan tariki âm ile mahdut Bahçemi, ve yine meydan mahallesinde vaki bir taraftan Koca Mustafa bahçesi ve bir taraftan Kitmir kazığı bahçesi ve bir taraftan Dağ delen oğlu bahçesi ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir kit'a müstakil bahçemi. Ve yine mahalleyi mezkürede vaki bir taraftan Mollasular bahçesi ve bir taraftan Manavoğlu bahçesi ve bir taraftan tacir oğlu bahçesi ve bir taraftan Koca oğlan harımı ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi. Ve yine Paşa kavuğunu Nam mahalde vaki bir taraftan vakfiharım ve bir taraftan hamamcı Sarıoğlan bahçesi ve bir taraftan Yiğitbaşı oğlu bahçesile mah-

dut ve müstakil bir kıt'a bahçemi. Ve yine Sığırlı nam mahalde vaki bir tarfatan Koç oğlan harimi ve bir taraftan kel Ahmed bahçesi ve bir taraftan Manamoğlu Harimi ve bir taraftan Mustafa ağa tarası ile mahdut ve müstakil bir kıt'a bahçemi. Ve yine Türbeli mezarlık nam mahalde vaki bir taraftan Zukundan oğlu bahçesi ve bir taraftan Nasuh hafız bahçesi ve bir taraftan İmam oğlu bahçesi ve bir taraftan Türbeli mezarlık ile mahdut bir kıt'a bahçemi. Ve yine Konutlar nam mahalde vaki bir taraftan Tşlı alan ve bir taraftan hamamcı Sarıoğlu bahçesi ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir kıt'a bahçemi. Ve yine Meydan mahallesinde vaki bir taraftan Yiğit oğlu bahçesi ve bir taraftan Türbeli kabristan ve bir taraftan Çoban oğlu harimi ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir kıt'a bahçemi. Ve yine meydan mahallesinde vaki bir taraftan Eyyüb Zeki bahçesi ve bir taraftan Gök Mehmet bahçesi ve bir taraftan Tomas oğlu zimmi bahçesi ve bir taraftan tariki has ile mahdut bahçede olan 15 kuruş icar hisseyi şayıamı. ve yine Dükkân önü nam mahalde vaki bir taraftan Manavoğlu bahçesi ve bir taraftan Değirmen harkı ve bir taraftan tariki âm ile mahdut müstakil bir kıt'a bahçemi. Ve yine Değirmen önü nam Mahalde vaki bir taraftan Gemici efendi bahçesi ve bir taraftan Müftü efendi bahçesi ve tarafeyni tariki âm ile mahdut bahçede olan 25 kuruş Hisseyi şayıamı. Ve yine Değirmen önü nam mahalde bir taraftan Ambarlı bahçesi ve tarafeyni tariki âm ve tarafirabii değirmen harkı ile mahdut bir kıt'a bahçemi. Ve yine meydan mahallesinde bir taraftan Efendi oğlu bahçesi ve bir taraftan Eyyubun Mehmed bahçesi ile mahdut bir kıt'a bahçemi. Ve yine Değirmen önü nam mahalde vaki ambarlı bahçe demekle maruf ve meshur bahçede olan bâhusseti seriyye Kırk kuruş icar hisseyi şayıamı. Ve yine karakoyunlu Toprağında vaki bir taraftan Kara Mehmedten alınan bahçe ve bir taraftan tariki âm ve tarafeyni tarlalarımızla mahdut ve müstakil bir kıt'a bahçemi. V yine Kızılharım nam mahalde vaki Celan bahçesi demekle maruf bir taraftan Şehitler harkı ve bir taraftan kör odabaşı bahçesi ve tarafeyni kanlı hark ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi. Ve yine karakovunlu toprağında vaki bir taraftan Yağlı oğlu bahçesi ve bir taraftan Nasuh hafız bahçesi ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir kıt'a bahcemi.

Ve yine Karakoyunlu toprağında vaki bir taraftan Yağlı oğlu bahçesi ve bir taraftan tarla ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir kıt'a müstakil bahçemi ve yine Karakoyunlu toprağında vaki bir taraftan Yağlı oğlu bahçesi ve bir taraftan tarla ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir kıt'a bahçemi ve yine dükkân önü nam mahalde vaki bir taraftan Sarı imam oğlu bahçesi ve bir taraftan Hekim oğlu bahçesi ve bir

taraftan Hasan efendi dutluğu ve bir taraftan Çatık kaş efendi medresesi ile mahdut bir kit'a bahçemi ve dükkan öni nam mahalde vaki bir taraftan Zanail oğlu bahçesi ve bir taraftan Kasap Hacı Mustafa bahçesi ve bir taraftan vakıf menzili ve bir taraftan sancakdar evi ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi ve yine kızılharımda vaki bir taraftan şanlı hark ve bir taraftan topçu bahçesi ve bir taraftan Karaali oğlu bahçesi ve bir taraftan Boyacı oğlu bahçesi ile mahdut ve müstakil iki kit'a bahçemi ve yine urumkuş nam mahalde vaki bir taraftan sarioğlu bahçesi demekle maruf bir taraftan İbrahim paşa oğlu bahçesi ve bir taraftan Salihler bahçesi ve bir taraftan şaranpol ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi ve yine harici surda kemiklik nam mahalde vaki bir taraftan kale kapusu ve hendek ve bir taraftan sarayımız ve tarafeyni tariki âm ile mahdut bir kit'a bahçemi ve yine kemiklik nam mahalde vaki etrafi erbaası tarik ve alan ile mahdut bir kit'a müstakil bahçemi ve yine mahalli mezkürde vaki bir taraftan elmalı mahallesi ve bir taraftan alan ve tarafeyni tariki âm ile mahdut ve müstakil bir kit'a bahçemi ve yine eski saray karşısında vaki bir taraftan kahvehane ve yuf ve kâse ve bir taraftan odalar ve bir taraftar Binbaşı evi ile mahdut bir kit'a müstakil portakal bahçemi. Bervechi balâ cem'an 42 kit'alarımı. ve yine medineyi mezbürün harici surunda suki sultaniyede tahta pazarı nam mahaide vaki bir taraftan saray ve harem divarı ve bir taraftan kale hendeği ve bir taraftan Manavoğlu İbrahim ağanın boyacı dükkanı ile mahdut dört bab dükkanlarını. ve yine tahta pazarında vaki bir taraftan beş paşa hanı ve bir taraftan bıçakçı hacı Alinin dükkanı ve bir taraftan tarik ile mahdut bir bap dükkanımı. ve yine tahta pazarında vaki bir taraftan yıkık minare vakfı ve bir taraftan iskender çelebi vakfı ve bir taraftan hendek ve tarafi rabii tarik ile mahdut bir bap dükkanımı ve yine tahta pazarında vaki bir taraftan manav zadenin boyacı dükkanı ve bir taraftan İskender mahallesinin vakfı ve bir taraftan hendek ile mahdut bir bap dükkanımı. ve yine kapuağzında iki kapulu kahvenin karşısında vaki bir taraftan Kuru oğlu dükkanı ve bir taraftan bıçakçı Hacı Alinin dükkanı ve bir taraftan şeyh cansız dükkanı ile mahdut bir bap dükkanımı. ve yine kalekapusu ağzında bir taraftan börekçi dükkanı ve bir taraftan Cöncü oğlu dükkanı ve tarafeyni hendek ile mahdut bir bab ekmekci dükkanımı. ve yine Sebilhan önünde vaki bir taraftan Hacibekir ağa zade diikkânı ve bir taraftan atmaca oşlu diikkânı ve bir taraftan kabristan ve bir tarafından tariki âm ile mahdut bir ban dükkanı.

Ve yine suki mezkürde vaki pazar hamamı denmekle maruf etrafi erbaası meşhur Sebilhan tarafında sekiz bap eskici dükkanı müstemil ve

külhan haneyi ve bir taraftan dut ağaçları ve bir kaç ekşi ağaçlarını şamil cemii tevabili iki bap hamamımızı ve yine hamamı mezkur kurbunda vaki yüksek kahve demekle maruf etrafı erbaası malûm bir bap kahvehanesi. ve yine hamamı mezkürün karşısında vaki bir taraftan gümrukçü Hüseyin beyin hamam vakfı ve bir taraftan Bekir paşa dükkânı ve bir tarafından tarik ile mahdut bir bap helvacı dükkânı. ve yine suki sultaniyede lonca karşısında vaki Rum oğlu hanı demekle maruf bir taraftan Hacı Celil menzili ve bir taraftan Hacibekir ağa hanı ve bir taraftan tariki âm ile mahdut kırk beş bap fevkani oda ve yirmi altı bap tahtanı odaları. Ve kapuağzında beher tarafında ecirden altı bap bezirgân dükkânları ve bu cümle müştekil ve derununda ahırları şamil müceddededen inşa ve tâmir olunan bir bap hanı. ve yine hanı mezkûr kurbunda vaki bir taraftan camicedit vakfı ve bir taraftan hanı mezkûr ve bir taraftan suk ile mahdut bir bap bezirgân dükkânı. ve yine lonca karşısında Hacıbekir ağa hanının kapusu ağzında vaki bir taraftan hanı mezkûr ve bir taraftan tariki suk ile mahdut bir bap bezirgân dükkânı. Ve yine iç pazarı nam mahalde vaki bir taraftan mecduddin mahallesinin vakfı ve bir taraftan Sağır bey mahallesinin vakfı ve bir taraftan tarik ile mahdut senevi 18 kuruş icar alınır dükkândan 30 kuruşu hisseyi şayiami. ve yine iç pazarında vaki bir taraftan eyyub dükkânı ve bir taraftan iç pazarı ve tarafı rabii tarik ile mahdut bir bap bezirgân dükkânı. ve yine iç pazarında vaki bir taraftan hace nebi vakfı ve bir taraftan sevh cansız dükkânı ve bir taraftan tarik ile mahdut bir bap bezirgân dükkânı. Ve yine avretler pazarında canibi erbaası esvak ile mahdut bir bap dükkânı ve yine iç pazarı karşısında bir taraftan hacı Mustafa dükkânı ve bir taraftan şeyh cansız dükkânı ve bir taraftan tarik ile mahdut bir bap bezirgân dükkânı. ve yine iç kapulu kahvenin karşısında vaki bir taraftan Emin ağa zevcesinin ve bir taraftan eyyub tarafeyni tariki âm ile mahdut bir bap bezirgân dükkânı. ve yine kahveyi mezkûr kurbunda vaki bir taraftan kuş almaz dükkânı ve bir taraftan berber dükkânı ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir bap duhan dükkânı. ve yine bedestan karşısında vaki bir taraftan bıçakçı hacı akının ve bir taraftan Mustafa ve bir taraftan tarik ile mahdut bir bap terzi dükkânı ve yine saraclar içinde vaki bir taraftan makbul ağa vakfı ve bir taraftan karadayı vakfı ve bir taraftan tarik ile mahdut saraç dükkânı. Ve yine saraçlar içinde vaki bir taraftan doyranı medresesinin vakfı ve bir taraftan sehirlizade vakfı ve bir taraftan tarik ile mahdut bir bap saraç dükkânı. ve yine saraçlar içinde vaki bir taraftan bedestan ve bir taraftan Seyit ağa dükkânı ve bir taraftan iyon zimmî dükkânı ve bir taraftan tarik ile mahdut bir bap

saraç dükkâni. ve yine saraçlar içinde vaki bir taraftan hace nebi vakfı ve bir tarafın bedestan ve bir taraftan yüksek mahalle vakfı ve tarafı rabi tarik ile mahdut bir birine muttasıl üç bap dükkânımı. ve yine yukarı pazarda vaki bir taraftan Manavoğlu Alipaşa dükkâni ve bir taraftan Halil ağanın kahvesi ve tarafı rabii tarik ile mahdut bir bap helvacı dükkâni, ve yine yukarı pazarda vaki bir taraftan boyacı dükkâni ve bir taraftan Mancaroğlu dükkâni ve bir taraftan ak mescit vakfı ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir bap boyacı dükkâni. Ve yine medineyi mezkûr iskelesinde vaki iskele kahvesi demekle maruf ve etrafi erbaası malûm bir bap kahvehanemi, ve yine medineyi mezkûr harici surunda vaki Balibey hamamı ile ma'ruf bir taraftan demirciler karşısı ve bir taraftan bitmez hanı ve bir taraftan tarik ve hark ve tarafı rabii külhân yolu ile mahdut bir bap hamamımı. ve yine yukarıpazarda hamamı mezkûr kurbunda vaki bir taraftan haffaf Veli Musa ve bir taraftan hamamı mezkûr ve bir taraftan tarik ite mahdut bir bap dükkânımı. ve yine demirciler içinde vaki bir taraftan Balibey camii şerifi ve bir taraftan eyyub dükkâni ve bir taraftan hacı Mustafa dükkâni ve tarafı rabii tarik ile mahdut bir bap demirci dükkânımı. Ve yine yukarı pazarda vaki bir taraftan camii şerifi mezkûr ve bir taraftan tariki has ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir bap boyacı dükkânımı. ve yine yukarı pazarda vaki tarafeyni Hacibekir ağanın, Mahmut ağanın menzili ve bir taraftan deveci Hasan Halife oğlunun menzili ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir bap yağhanemi. ve yine yukarı pazarda vaki çulhalar içinde vaki bir taraftan boyacı dükkâni ve bir taraftan Balibey vakfı ve bir taraftan portakal bahçesi ve tarafı rabii tariki âm ile mahdut ve bir birine muttasıl iki bap dükkânımı. ve yine kapuağzında iki kapulu kahvenin karşısında vaki bir taraftan şeyh cansız dükkâni ve bir taraftan makbul ağa mahallesinin vakfı ve bir taraftan tariki âm ile mahdut bir bap dükkânımı. Ve yine Odalar kapusu ağzında vaki bir taraftan odalar ve bir taraftan keneffler ve bir taraftan tariki âm ile mahdut dükkânımı. ve yine değirmen önünde vaki bir taraftan bahçeler ve bir taraftan hark ve bir taraftan yiğitbaşı oğlu bahçesi ve tarafı rabii tarik ile mahdut bir bap dükkânımı. Ve yine değirmen önü nam mahalde vaki bir taraftan bahçeler ve bir taraftan dükkâni mezkûr ve bir taraftan çolak İsmail dükkâni ve tarafı rabii tarik ile mahdut bir bap dükkânımı. cem'an vekûn balâda şerh ve beyan olunan hududlarla mahdut ve mümtaz olan 42 kit'a bahçe ve bir bap han ve üç hamam ve kırk bap dükkânımı sair emlâk ve akarım- dan ifraz ile vakfisahihi ser'i ve cinsi sarihi mer'i kılıp şu vechile vaz'kilidim ki medineyi Antalyada vaki Elmalı mahallesinde müceddeden bina

ve inşa eylediğim camii şerifte balâda şerh ve testir olunan bahçeler ve han ve hamamlar ve dekâkinin senevi hasıl olan mahsulünden mütevelli yedinden olmak üzere yevmiye beş akçe vazife ile erbâbı istihkaktan bir nefer hatip ola ve yevmiye beş akçe vazife ile erbâbı istihkaktan salatı zuhur ve salâti asır ve salâti mağrip bilâ uzri şer'i terk etmeyip eda eylemek şartile bir nefer imamı evvel ola. Ve yine beş akçe vazife ile erbâbı istihkaktan salâti işa ve salâti fecri bilâ uzri şeri eda eylemek şartile bir nefer imamı sani ola. Ve yevmiye üç akçe vazife ile iki nefer müezzin olup bilâ uzri şer'i hizmeti lâzımların terketmeyip bervechi münavebe vaktile minarede ezanı şerif okuyalar ve minarede Cuma günü salâ ve ramazanı şerifte temcid merasimini icra edeler. Ve yevmiye üç akçe vazife ile iki nefer kayyum olup camii şerifi silip süpürüp pak tutalar ve kandillerini pak tutup tayin olunduğu miktar kandillerin yakıp yağılarına hinayet etmeyeler. ve yevmiye üç akçe vazife ile camii şerifi mezkûra vaz olunan kütüphane ve dolabını hifzetmek iizere ülemadan ve erbâbı istihkaktan bir nefer kimesne hafızı kütüp tayin ve kütübü mezküreleri iyice hifz ve isneyn ve hamis günlerinden maada olan eyyamden kütüp dolabının kapaklarını açıp kütüb tetebbü eden ve mesail istimbati için kitap talep edenler bilâ çevir ve eziyet kitap ihraq ve itâ ve bade itmamil mütalâa yine dollaba vaz edip ücret ve rehin ile bir cilt kitap taşradan bir vahide verilmeyip ve iş bu mahbus dolap olan kütübüün aded ve esamisini mutezammin iki kît'a mumzi ve memhur defter olup defteri mezkûrun bir kît'ası müteveelli yedinde ve bir kît'ası camii mezkûr ittisalinde müceddeten inşa olunan medresemiz müderrisi bulunan zatın yedinde mahfuz olup ve daima nezaret ve vikâye edeler. Senede bir defa tefehhus ve teharri ederek mevcut olan kitapları defatira tatbik ve noksanı zuhur ederse hafızı kütübü mezkûra tazmin ettireler. (1)

---

(1) Hacı Mehmed ağanın iş bu kütüphane için — kâffesi yazma olmak üzere — beş yüz bir cilt kitap koyduğu 1220 hicrî senesinde vazılmış ve kendi zat mührü ile temhir edilmiş kütüphane fihristinden anlaşılıyor. Mühürlü olan bu fihristin baş tarafındaki yazısı: (Sahibîlheyrat ve ragibulhasanat seri bevvabin dergâhi âli sadetlü elhac Mehmed ağa hazretlerinin tertip ve camii şerif derunuuna vazolunan ve dollap tayin olunan kütübün alelesami adedinin defteridir ki bervechi âti zikrolunur. Tahriren fî evaili muharrem lisene ışrin vemieteyn ve eff) 1220.

Bilâhare hacı Mehmed ağa zamanında aynı fihriste 88 cilt daha ilâve edildiği görülmektedir. 1231 Hicrî yılında yazılmış atideki kütüphane fihristini dahi gördüm. Bu fihristin baş tarafında şöyle bir yazı vardı: (Medinei Antalyada Elmalî mahallesinde merhum elhac Mehmed ağa bina eylediği cami ittisalinde vaki kütüphane derununda mevcut olan kütüplerin esamileri hâlâ Teke ve Ha-

Ve camii mezkûr ittisalinde vaki mektebimiz muallimi sibyan olan kimesne yevmiye beş akçe vazifesile camii şerifi mezkûr mahfelinde Cumâ günlerinde aşır hana tayin olunup vaktin müsaadesine göre kur'anı kerim tilâvet ede. Ve Kur'anı kerim hatim oldukça vakifin ruhu ve padisahı âlem penah hazretlerinin devamı devletleri için dua edeler. Ve camii şerif derununda olan minareye ta'lik olunan kandillerinde ramazan ve Regayıp ve Berat ve İdeyin geceleri beher handle 20 şer dirhem yağ vaz olunarak imare oluna. ve mihrabin iki canibinde Onar vakiye olmak üzere iki adet kebir şem'roğan ve berat gecesi vaz olunup senesi hitamina deyin inare ve istial oluna, ve camii şerifi mezkûr ittisalinde inşa olunan medresemizde fuhuliülemedan mukaddemat ve nusahiseb'a neşir ve ifadesine kadir bir zat yevmi 20 akçe vazife ile müderris vaz ve nasb oluna. Ve isneyn ve hamsin günlerinden maada olan günlerde bilâterk talebeyi ulûma fununi şetta ifade ve talimden hâli olmaya. ve yövmiye beş akçe vazife ile efendi mumaileyh isnayn ve hamsin günlerinde camii serif derununda olan kürsüye çıkıp cemaati müslimine va'z ve nasihat edeler. Ve bilâ uzri şer'itayın olunan eyyamda tecdîs ve tev'iizi terk etmeye. ve vakıfı mezkur mahsulünden olmak üzere senevi 3600 akçe ifraz ve altuna tebdîî ve hacci şerife giden bir nefer kimesneye teslim ve mekkevi mükerreme kerremehullahu tealâ ilâ vövmil kıyameye ırsal ve zemzemi serif sakalarına mütevelli mektûn ile teslim ve ruhum için sebil etmeleri mütevelli mektubunda tasrih oluna. (1)

mit Sancaklarına sayeendaz olan devletlü, inayetlü Mehmed Vehid Pasa yesse-rehullahu mayurid ve mayesa efendimiz hazretlerinin idarei aliyele ile tahrir olunan esamii kütüp defteridirki berveçhi âti zikrolunur. Tahriren fi evaili min-sâhri saferulhayır minsuhur minsene ihda ve selâsin ve mieteyn ve elf.) 1231. Bu führiste 728 cilt kitap mevcuttur.

İş bu kütüphane senelerce bakılmamış olduğundan toz ve toprak ve rutubet içinde güvelere me'kel olmuştur. Nihayet 28/Haziran/1340 Rumî tarihinde teşebbüsumle kütüphane müzeye devredilmiş ve elyevm Tekelioğlu kütüphanesi adı ile umuma açık bir kütüphane bulunmaktadır.

(1) Akçe, üçü bir dirhem ağırlığındadır. İptidaları 90 ayarında iken sonları tenzil edilmiştir. Kuruş, iptida 40 akçeye muadil gümüş sikkeydi ve sonrasında Kırk para itibar edilmiştir. Para, üç akçe kıymetinde idi. Akçenin fiati zamanla göre değişiyordu (966 - 1587) de 40 akçe bir kuruş, bir altın 120 akçe idi. (1009 - 1600) de bir filori 220 akçe, bir kuruş 80 akçe idi. (1032 - 1613) de bir kuruş 125 akçe idi. (1057 - 1642) de bir kuruş 80 akçe, bir altın 160 akçe idi. (1060 - 1650) de bir altın 118 akçe (1107 - 1695) de itibar olunurdu ve nihayet bir kuruş 40 para ve bir kese 500 kuruşta karar kıldı.

İş bu vakfin umurutevliyeti hayatı oldukça binnefis kendim idare edip vefatımdan sonra yevmiye 80 akçe vazife ile evlâdi zükürümün kebir bir mütevelli ola. ve vezaiif ve mesarifi mezkürleri bervechi meşruh eda ve iktizayı hale göre camii ve medresesi münifin ve vakf olunan han ve dekâkin ve hamamların imar mesarifini tediye ve ifadan sonra mahsul vakıftan fazla her ne miktar akçe kalırsa isim ve resmi ile hesap olunup mütevelli nasbolunan veledi zükürümden maada zükür ve inas bir kaç evlâdim mevcut bulunursa (lizzekeri hazzulunseyayn) nazmi celilinin mazmunumunifi üzere irsi şerî misilli taksim edip medarı maişları ola. ve iş bu evlâdimden biri fevt olup evlâdını terk ederse mahrum kalmayıp gulleyi vakıf tanmerkuma isabet eden her kaç kurus ise terk eylediği evlâtlarına taksim olunup mahrum etmeyeler. Ve evlâdi mezkürümün kebiri olan mütevelli olmak ve evlâdi mezkûrum munkarız oldu ise inasının kebiresi mütevelliye olmak ve badel mesarif velvezaif baki kalan ızdıyadı vakfı sair evlâtlarım bervechi irsi şerî taksim etmek esası şeraiti vâkif olup vaz olunan iş bu şeraiti vâkif ilâmaşaullahu taalâ karnen bade karnın ve batnen badebatnin düstural ameľ tutulup mururu eyyamla bir vechi tebdil ve tagyır kabul etmeye.

(Fenen baddelehu bade ma semiahu feinnema ismuhi alelzine yubedilunehu innallahe semiu alin.)

Tahriren filyevmil evvel minşehri rebilevvel lisene erbaa ve mieteyn ve elf. I Rebiülevvel 1204.

Cami ve kütüphane ile mektep ve medrese için kirk iki bahçe, bir han, üç hamam ve 40 dükkân vakfeden ve iş bu hayratı kendi parası ile yaptıran Hacı Mehmed ağanın, bilâhare — aşağıda görüleceği üzere — müsadere edilmiş olan külli servetle mukayese edilirse umum serveti hakkında tam bir fikir edilmiş olur.

HACI MEHMED AĞA VE KADI ABDURRAHMAN PAŞA.

Esbak seyhul islâm Minkarî zadenin ahfadından ve tariki ilmiye ashabından Kayseri naibi İbradılı Abdurrahman paşa, Bozkır kazası ma-

---

1236 hicrîde paranın kıymeti: Fındık altın 10,5, İstanbul zerimecnuni 8, Mısır mecnunu 7, Fındık rubiye 110 Para, Cezayir ve Tunus altınları 10,5 kuruş, yıldız altın 13 kuruş Macar altın 12,5 kuruş.

1250 senesinde Yıldız ve Masar altınunun tanesi 40,5, Atik rumi altınu 59 kuruş, fındık ve rubiyesinin beher dirhemî 33 kuruş Mahmud ve Mustafa altınları beher dirhemî 37,5 kuruş.

1224 senesinde ikinci Mahmud devrinde yıldız altınu 10 kuruş, Macar altınu 9,5 fındık altınu 9 kuruş ve rubiyesi 100 para idi.

deni hümâyün müdürü umumisi Amcası Ali efendinin ehali ve daha doğrusu yeniceriler tarafından katli üzerine kadı paşa berayedip gönderilmiş ve katilleri idam etmişti. 1217 senesinde hizmetine mükâfeten Miri Miran rütbesi ile mezkûr maden emaneti ve Alanya ve İçel sancakları mutasarrıflığı kendisine tevcih edilmişti. Altı ay sonra vezaretle Konya Valiliği verilmiş ve 13 yaşında bulunan oğlu Abdullah beye dahi Miri Miran rütbesi ile mezkûr maden emanatı ve Alanya ve Beyşehir sancakları tevcih olunmuþtu. Nizami cedidin teşekkülünde Kadı Abdurrahman paşa Konyada iken maiyetinde 20 - 30 bin kadar talimil nizamicedit asker olduğu halde zahiren sırıtın asilerini tedip etmek fakat hakikati halde Rumeli istilâhatı mülkiyesine başlamak suretile Rumeliye celbedildi. Bu askerin celbinden Rumeli âyanı tevehhus ederek nizamı cedit tarafları olan bir çok ricalın katlini istediler. Sultan Selim zâf gösterdi. Selim hal edildi, Dördüncü Mustafa geçti, muallem asker dağıldı. Alemdar Mustafa paşa mukaddema kendi maiyetinde bulunup Nizami cedidin ilgasi üzerinde dağılmış olan muallem askerinden Tüfekçi name ile iki üç bin asker yapıp İstanbul'a geçmesi için Abdurrahman Paşa'ya emretti. Oda Anadoludan Üsküdara geldi, Selimiye kışlasına yeniden asker tiplendi. Bu askere (Sekbani cedit) ismi verildi, fakat ihtilâl yine başladı. Vükelân'ın bir kısmı kaçtı. Yeniceriler vüzera ve ricali devletten bazı zatların isimlerini havi pusula verip bunların idamlarını istediler fermanlar bilmecburiye yazıldı. Alemdar vakası üzerine Kadıpaşa Firar ile Alanya ve Teke de Alâkâsı olduğundan ve mahdumu Abdullah paşa Alanya ve Beyşehir Mutasarrıfı bulunduğuundan o tarafa giderek Alanyada ikin bin kadar asker dahi toplamıştı. (1)

(1) Başvekâlete bağlı İstanbul evrak hazinesinin darphane kısmında 60 numarada kayıtlı olarak Bozkır madenlerini ilgilendiren bir vesika mevcuttur. 146 senelik tarihi olan bu vesika sadrazam tarafından Üçüncü Selime verilmiş bir arızadır. Padişah ta Karaman ayaletiyle Alanya sancağı Mutasarrıflığını ve Bozkır maden eminliğini sahsinda toplayan Abdurrahman paşanın gönderdiği bir takrir üzerine İçel mutasarrifi Ahmed paşa bir hüküm çıkartılması rica edilmektedir. Vesikada böyle bir hüküm müsveddesi bağlı olmadığı ve henüz ele geçmediği için padisahın böyle bir hüküm isdar edip etmediği malûm değildir. Bununla beraber Bozkır (belviran) madenlerinin bir çok bakımından tarihî ve iki komşu mutasarrıflığının bir birile olan münasebetlerini aydınlatan bu vesika çok mühimdir. O devirde iki komşu sancağın sınırları manzarası arzetmektedir. Bir mutasarrıflığın topraklarında evkivalık yapanlar komşu sancığının toprağına geçince her türlü takipten kurtuldukları gibi himayeye de mazhar oluyordu. Vesikada çöken saltanat devrinin bu gibi çok içrenç taraflarını da bize göstermektedir. Evvelâ Bozkır madenini basarak maden emini ile kardeşini ve kırk maden amelesini öldüren eşkiya döküntüsünden (Yunus), başına topladığı bir çok kim-

selerle Bozkır ve civarında tekrar şekâvet yapmakta vesikşitirlinca da İğele kaçarak mutasarrif Ahmed paşa ile kardeşi Abidin beyden himaye görmektedir. Şimdi O devrin idare sistemindeki rezaletleri de gösteren vesikayı beraber okuyalım :

Başvekâlete bağlı İstanbul darphane evrak hazinesi darphane kısmı No. 60 takrirî mucibince müşarunileyha hitaben müekked ve müseddet yazı ile 15 cemaziyelahaar 1218.

«Hâlâ Karaman ayaletiyle Alanya sancağı mutasarrifi ve bozkır maden emini olan saadetlü Abdurrahman paşa bendeleri tarafından bu defa tarafı çekeriyeye varit olan tahriratı mealinde bozkır kazası firarilerinden Deli Yunus Nam şaki başına erazil cem ile çendin seneden beri Bozkır ve etraf ve enhasında keş ve güzar ve envai hasarata ictisar ile medinehumayunun ehali ve fukarasına ve sair ebnayı sebile dest ve diraz teaddi ile edegeldiğinden üzerlerine varıldıktâ kurp ve civar olan İğele firar ve Sancağı mezküre mutasarrif veziri mürkerrem Saadetlü Ahmed paşa hazretleri ile biraderi Abidin beye istinaden İçelde karar ve müteressidi fırsat olarak aralık aralık kazayı mezküre gelip katlı nufus ve hetki a'raz misullü halat ve fezahati mutad edinmiş olduklarıdan paşayı mumaileyh bendelerinin bu defa Rumeli Canibine azimetini fırsat ve ganimet ittihaz ile eşkiyayı merkume yine madeni mezkûr kazasına gelip Paşayı mumaileyhin mahdumu ve madeni humayunda vekili olan Abdullah hây kollarından memuriyet ile mersul üç nefer ermeniyi darb ve helâk etmiş olduklarıdan gayri dergâhi âli kapucu başlarından Sabık madeni mezkûr emini Ali efendiyî ve biraderi ile Kırk nefer adamlarını katle ibtidar éden altı parmak kardeşi İbrahim bundan akdem Kıbrıs ceziresine nefi ve tağırib olunmuş iken bilâ itlâk firar ile bir müddet Aydin taraflarında karar ile bu defa sekii merkume gelip yekdil olarak yetmiş seksen nefer eşkiya ile Kazıkdere karyesine iskân ve ikaifitne ve fesada mütecasir oldukları ve miri mumaileyh tarafından asker tayini ile def'i gailelerine her çend i̇kdam olunmuş isede üzerlerine varıldıktâ melûf oldukları üzere İğele firar eylemeklerinden müşarunileyh tarafından dahi idam ve izaleleri hususuna iamet olunmadıkça def'i gaileleri mümkün olmayacağından başka madeni humayun muattâl olarak Faruka ve sekserisi perakende ve perişan olacağı paşayı müşarunileyh tarafından ihbar olunmuş olduğu ve eşkiyayı merkumeye kat'an eman verilmeyerek bulundukları mahalde idam ve izalelerle def'i gaileyi mazarretleri hususuna i̇kdam ve i̇htimam eylemesi için İçel mutasarrifi Muşarunileyh hazretlerine hitaben ekidul mazmun bir kîta emri âli isdar ile tarafına tisyar olunmasına tâhir ve isar eder.

Finefsilemir eşkiyayı merkume ol ehali ve sekserisini pamal hasar ve rahnedarı izrar etmekte oldukları bazı tevarud edenlerin takrirlerinden dahi malûmu acizanem olmakla ve diatullah olan reâyâ ve berayâ sinayeten ve madeni humayunu tadilden vikâyeten paşayimusarunileyh kullarının iltiması üzere eşkiyayı merkume bulundukları mahalde alâ eyyihâlim üzerlerine varılıp idam ve izalelerine i̇kdam ve def'i gaile ve mazarratlarına i̇htimam eylemesi için müşarunileyh hazretlerine hitaben ve müsedded bir kîta emri âli isdarı muvafiki iradeyi seniyeleri ise ol bapta emrû ferman hazreti menlehul emrindir. (Altı parmak cletesi 1216 hîcî yılında Bozkır madenini basarak Ali beyi öldürmüştür. Üciñcü Sezim bu çetenin tenkili için 1216 Tarihli bir hükmünde çetenin Alanya mutasarrıfı İbrahim paşanın da yardımını alınarak imhası bildirilmektedir.)

Ocaklıının israrı üzerine Kadipaşanın hayyen veya meyyiten elde edilmesi için her tarafa gönderilen fermanlar mucibince Teke müteselli-mi Hacı Mehmed ağa emri tecessusuna itina etmiş ve on bin kadar askerle İbradı üzerine giredek ve beş altı ay kadar oraları tazyik ile Kadipaşayı ve Oğlu Abdullahı ve büyük oğlu müderrisinden Mehmed beyi 1223 hicrî yılında idam ve kesilen başını İstanbul'a göndermiştir. (1)

Kadipaşanın idamı devletçe zayıttan olduğu cihetle İkinci Mahmud

(1) Kadı paşa, İkinci Mahmudun bidayeti sultanatında Alemdar paşa vak'asında memur olduğu nizami cedit teşkilâtından dolayı askeri ile beraber ikamet eylediği Selimiye kıyasından sarayı humayuna gelmiş ve bilâhare asilerin tuğyanı önlü alınmaz bir hale geldiği sırada saraydan bir kömürcü kayığına binerek Gemlige ve oradan Kütahyaya Firar eylediği ve maiyeti halkından Kütahyada yanına kaçip gelmiş iki bin kadar kişi ile Beyşehri sancığının Kaşatlı karyesine gelip oradan memleketi olan İbradının kalabalık bir halkını geçindirmeye müsa-it olmadığını nazarı dikkata alarak maiyetini dağıttığını ve bilâhare İbradıda bulunan hanesinden İhtiyari üzlet eylediği ve oğlu Alanya ve beyşehri mutasarrıfı Abdullah paşa ve büyük oğlu müderris Mehmed bey dahi yanında ibradıda oldukları sırada Tekelioğlu hacı Mehmed ağanın Antalya havalısından topladığı on bin kadar Yeniçeri askeri ile İbradıyi bastığı ve Kadipaşanın İbradiya beş saat mesafede vaki Zilan karyesi dağlarına firar ile orada bir inde tehassun ve ihtifa eylediğini ve bilâhare kendisine ekmek taşıyan hademesi yakalanarak bulunduğu inin haber alınıp kendisi derdest ve ibradı kasabasında medrese karşısında kâin konakta 10 Z. 1223 Hierî yılında boğdurmak suretile idam olunduğu ve mahdumu Abdullah paşa ile diğer oğlu Mehmed beyin idamları hakkında fermani âli yok iken Hacı Mehmed ağanın oğlu İbrahim beyin Abdullah paşa olan ıgbirarından dolayı 22 Z. 1223 de Abdullah paşanın ve bir gün sonra dahi Mehmed beyin idam kılındıkları ve aileyi müşerunileylehadan yalnız, bilâhare dergâhi âli kapu çokaðarlarından olan Mehmed Bey zade Abdurrahman beyin henüz 18 yaşında olarak sağ kaldığı ve Kadı paşanın altı kızı dahi peðerlerinin vefatında berhayat oldukları anlaşılmıştır. Hacı Mehmed ağa Kadı paşanın bütün emvali mertukesini zapt ettiği görülmüyor.

İbradı kabristanında bu üç zatin kabirleri ve mezar taşları bu gün bile mevcuttur. Kadı paşanın mezar taşındaki yazı: (Huvel hallaku bâki. El merhum vel-mâgfur. El muhtaç ilâ rahmeti rabbihil gafur. Sabika. Anadolu valisi iken mak-tulen vefat eden Kadı Abdurrahman paşa ruhu için Fatîha. 10 Z. 1223). (Abdi paşanın mezar taşında: (Huvelbâki, ya ilâhi ol mubârek ismi pekin izzeti. Hem resulun fahri alem eşhîkevneyn hürmeti. Eyle kabri revzayı cennet Yâ ilâhel ale-min. Gece gündüz eylesinler huri gilman hizmeti. Merhum Kadı Abdurrahman paşa zade maktulen vefat eden merhum Abdullâh paşanın ruhù için rîzaen lîlân fatîha. 23 Z. 1223.) Mehmet beyin mezar taşında: (Huvel bâki. Ya ilâhi ol' muba-rek ismi pekin izzeti hem resulun rahri alem. Şahi kevneyn hürmeti eyle kabrim revzai cennet ya ilâhel alemin gece gündüz eylesinler huri gilman hizmeti mér-hum Kadı Abdurrahman paşa zade müderris Mehmed bey ruhu için fatîha, 23 Z. 1223.)

bundan dolayı Hacı Mehmed ağa hakkında gayz ve kin bağlamış ve kadı paşanın intikamını almak için bir bahane aramakta idi.

Bir müddet sonra Hacı Mehmed ağanın vefat ettiğini görüyoruz. Mütesellim Hacı Mehmed ağanın hakiki vefat tarihi malûm degilsede âtide yazılacak olan fermandan 1227 hicrî yılında olduğu anlaşıyor. Hacı Mehmed ağanın vefat etmesi üzerine öteden beri hakkında derin kin besleyen ve münasip bir fırsat gözetlen Sultan Mahmud, intikamını almak firsatını bularak âtideki fermanı isdar ettiği görülmüyor. Ferman (2).

(İftiharu'l emacid vel ekârim camiul mehamid vel mekârim dergâhi muallâm kapucubaşlarından ve silâhşorani hassamdan zikri ati muhallefati canibi miri için zabt ve tahririne bahatti hümayun şevket makrûnun mübaşir tayin olunan hâlâ Mirahor evvelim elhac İsmail dame mecdahu ve kîdvetul kuzat velhükkâm madenül sadî velkelâm mevlâna Antalya kadısı zîde fadluhu tevkii hümayun vasil olucak malûm ola ki dergâhi âli kapucubaşlarından Teke sancağı mütesellimi Hacı Mehmed bu esnada eceli mevudu ile vefat etmiş olduğu ba tahrirat inha olunup ancak mumaileyh ashabi servet ve yesardan olduğuna binaen keyfiyet rikâbi müstetabi şahaneme arzu beyan ve muhallefatin canibi mirîden zabt olunması hususu tahrir ve istizan olundukta bu hususun senki mirahori evvelimsin mumaileyhsin mübaşir tayin ve mahalline vardıkta her bir husus muavene ve müşvari anlayıp bu tarafa tahrir eylemek mazmununda hattı hümayun şevket makrûnum şeref yaafteyi sahifei sudur olmakla mucibince hususi mezbura mübaşir tayin kılındığı ecirden muktezai memuriyet ile serian deraliyyemden hareket ve mahalline azimet birle mazruni hattı humayuni şahanem üzere mütevaffai mumaileyhin gerek Antalyaya ve gerek sair ol havalide olan kâffeyi emval ve eşya ve emlâk ve akar ve mücevherat ve nukut ve hububat ve hayvanat ve cevari ve gülâm velhasıl ismi mal itlâk olunur hasis ve şerif her neve maâlik ise bir hilâl ve bir habbesi eyadîi aharda münsi ve mahfi kalmayarak cümlesinin inzimami marifeteyn ve marifeti şer'ile sirren ve alenen erbâbı vukuftan ve akraba ve taallükâtından ve sair havas envaïndan gerki gibi taharri ve tecessüs olunarak zahiri ihrac ve canibi miri için zabit ve tahrir ve nukudu mevcudesi ile defteri sıhhât eserini derbari seadet makrûruna tesyir ve ırsal ve lâzumul inha hususat dahi yegân vegân andayıp kevfivetini alavechissiha tahrir ve iş'ar ve sen anda meks ve ikamet ve badehu ve vechile iradei sahanem zuhur ederse ol vechile amel ve hareket evlevip sövle mütevaffai mumaileyh müddeti vafireden beri mütesellim olmak hasebile livavi mezbür ekser mahalli ziri idaresinde ve uhdei iltizamında olarak iktisabi servet ve yesar ve katı vafir emlâk ve emval

cemi ve iddihar etmiş olduğu malûm olan hilanden olup sen sadakatkârane hademei sultanatı seniyyemden olduğuna binaen bunların hazırluna ihracı hususunda matlup olmakla göreyim seni. Muhallefatu mezkûrun- dan bir maddesi geriye kalmayarak bir vakfı matlup zahira ihraç ve tahrir ile hakkında derkâr olan mehasin Tevcihatı sahanem ifaye bezli mahasalı kudret eylemek fermanim olmağın memuriyetini havi iş bu emri celiluşanım ısdar ve yedine ita olunmuştur. İmdi vusulunda bervechi muharrer şeref yaftei sudur olanhatti hümâyûn şevket makrûn mucibince mütevefayi mumaileyhin gerek Antalyada ve gerek ol havalide olan kâffeyi emval ve eşya ve emlâk ve akar ve mücevherat ve nukud ve hayvanat ve hububat ve gulâm ve cevari velhasıl ismi mal itlâk olunur hasis ve şerif her neye malik ise bir hilâl ve bir habbesi eyadîi aharda münsi ve mektum kalmayarak cümlesinin inzimami marifeteyn ve marifeti şer'ile siren ve alenen erbâbı vukuftan ve akraba ve taallükatından ve sair havas ve etbaïndan gereği gibi teharri ve tecessüs ederek zahire ihraç ve canibi miri için zabit ve tahrir ve nukudu mevcudesile defteri sihhat eserini ırsal ve lâzîmu'l inha hususatı dahi vegân yegân anlayıp keyfiyeti alâ vechissîhha derbari atufet medarıma tahrir ve iş'ar ve sen anda mekis ve ikamet ve badehu ne vechile iradei sahanem zuhur ederse ol vechile amel ve hareket ve bu bapta hatır ve gönüle riayet ile muhallefati mezkûranın zahire ihraç hususunda edna derecede tesamuh ve tekâsulun ihssas olunursa bir vechile sevaba tadil olmayacağın emri bahir olmakla ona göre âkilane ve mütebessirane hareket ve ifayı memuriyet ve icrayı lazımei sadakatkâr ve mezidi itine ve dikkat ve hilâfindan begayet hazer ve mücanebet eyleyesin. (1) ve senki kadîi mumâ ilâhsin sen dahi fermudei

---

(1) Bu müsadere usulü 941 de yani Kanunî Süleyman devrinde sadrazam İbrahim paşanın siayetiyle (Koğuculukla) başlamıştı. Bu hal 1255 senesinde neşrolunan (Tanzimatı hayriye) müsadereyi men etmiş ve ancak bundan sonra Türkîyede mal emniyeti kavâidi tesis etmeye başlamıştır.

Bu ferмана benzer 1233 tarihli bir ferman dahi Mahmud paşa hitaben Finike kazası ayanı Ömer ağanın muhallefati için yazıldığını görüyoruz. Ömer ağanın servet ve yesarı meshur olduğundan ve bu sırada Ömer ağa eceli mevud ile vefat etmiş olduğundan bütün muhallefatin canibi miri ile zabit ve tahriri için hâcegâni divanı hümâyundan ve sadrazam kethudası kâtibi hülefasından Ahmet Nazif mübaşir olarak gönderilmiştir. Tekelioğlu mali muhallefatına memur, baş muhasin hülefasından Ahmed Kâşif efendi gönderilmiştir.

1232 muharreminde gelen bir beraatta Finikeye tabi Yılan başlığı tabi Bergoz kalei dizdarı ve müstahfizi Ömer bin Hacı Mehmed ba ferman tard ve nefyedilmiş ve yerine Sülevman bin Mehmed tayin edilmiş olduğunu vazivor.

Beraat = Erbabı istihkaktan işbu rafii tevkii refiussani hakanı Sülevman bin Mehmed zi de hifzuhu divanı hümâyunuma arzuhal edüp Finikeye tabi Bilanbaş-

şahanem üzere amel ve hareket birle muhalefatı mezkürenin zahira ihraçında kemali mezidi ihtimam ve dikkat ve hilâfihareket ile mazhari itabı şahane olmaktan tevekkî ve mubaadet eyleyesin habinda fermanı âlişanım sudur olmuştur.

Buyurdumki hükümi şerifila vusul buldukta bu bapta vechi meşruh üzere şerefyaf teisudur olan iş bu emri celilusan mazmuni münifi birle itatkarinle amil olasız. Şöyleden bilesiz alâmeti şerifime itimad kılasız. Fi. 15 R. 1227.

İkinci Mahmud, Hacı Mehmed ağanın vefatını müteakip hakkında beslediği derin kinini ve gayzinin ilk darbesini bu acı fermanla izhar etmiştir. Bu pek acı ferman — aşağıda görüleceği üzere — Hacı Mehmed ağanın oğlu İbrahim beyin isyanına sebebiyet verildiği görülmüyor.

Bilâhare Hamit ve Teke Sancakları Mutasarrıfı Kilisli Mehmet Vahit Paşa, Antalya Hükkâmu için gönderilen atideki fermanı görüyoruz: Fer. (3) «Düsturi Mükerrem Muşiri mufahham nizamûl âlem müdîrûl umuril cumhur bilfikri saib mütemmimi muhamîl enam birrey'i saib mümehhidi bînyani devleti vel ikbâl müşeyyidi erkânîl adeti vel iclâl el-mahfûfi bisunufil avatifil melikîl âlâ hâlâ Teke ve Hamit Sancakları Mutasarrıfı Vezirim Esseyyid Mehmed Vahit Paşa edamallahu tealâ iclâlehu ve mefahirul emailul kuzati vel hükkâm madenul fadli vel kelâm Teke Sancığında vaki kazaların kadıları ve naibleri zi de fadluhum ve mefahirul email vel akran âyân ve zabitan ve vucuhi ahali ve

---

lk kal'ası mustahfizi yevmî onbir akçe alufe ile dizdarı olan Ömer bin Elhac Mehmed ba fermudei seniyem ahar mahalle nakil ve tard olunduguna binaen ol-vechile yeri hali ve hizmeti läzimesi muattal olmakla ref'inden kenduye tevcih olunmak babında istid'ayı inayet ve merkum Ömer maktul Antalya'lı İbrahim'in karândaşı olup merkumları bundan akdem ba fermanı seniyem Tekeden tard ve Süleyman bin Mehmed zi de hifzihu yerliden ve erbâbı istihkakdan olmaktan naşı merkum Ömerin ref'inden mamaileyha tevcih ve yedina berati âli şan verilmek babında kapudanı derya dusturi mükerrem müşiri mufahham nizamûl âlem vezirim Husrev Mehmed Paşa edamallahu tealâ iclâlehu ilâm etmekle ilâmi mucibince tevcih olunmak fermanım olmağın hakkında mezidi inâyeti şahanem zuhura getürüp 1232 senesi Muharreminin 15 inci günü tarih ile muverrah verilen rausi hümâyunum mucibince bu berati hümâyun verdim. Buyurdum ki mamaileyha Süleyman bin Mehmed zi de hifzihu varup ref olunan merkum verine cemaati mezküre dizdar olup edayı hizmet eyledikten sonra müstahak olduğu yevmî onbir akçe alufesi sair.... mean havale olduğundan olup mutasarrif ola ve cemaati merkum nezareti müşarünileyha üzerlerine vaz'iyed edüp şer' ve kanun muvafık surette taşra tecavuz kılmayanlar elâmeti şerifime itimad kılalar.

Kad ve sale fi 25 H. 1232

bilcümle iş erleri zi de kadruhum tevkii refii Humayun vasil olicak mälüm ola ki Teke Sancağında Hacı Osman oğullarının tesaddisi 40 sene den mütecaviz olup 40 seneden beri livai mezburda vaki kazalarda der saadetimden tayin ve irsal olunan kuzat ve nuvab hükümeti ser'iye ede medikleri ve hükümeti ser'iye ve örfiyeyi merkum Hacı Osman oğulları kendilerine muhavvel olunmuş olmakla ve zamanlarında mahlûl olan ci heti ilmiyeler akçe ile alınup satıldığından ulemâ ve talebeye inkıraz gelmiş ve cami ve mesacidi serifî fenaya yüz tutmuş ve merkum Hacı Osman oğulları kendilerinden ne giyna emir ve nehyi zuhur ederse ona göre amel olunmak hususunda ibadullah cebir ve ihafe ederek tegalluben herkesin malını alup ve canların kıymış oldukları ve hatta bir kimesne teehhul e decek olduktta haline göre üç besyüz bin kuruşa kadar izinname akçesi alınarak bayağı izrarı müslümin ve müteveffanın kebir kebiresi ve mağ fur varisleri var iken cebren tahriri tereke ile resmi kıymet misillû hare ket ile vediatullah olan fukurai reiyet ve acezei memleket zülüm ve tead dilerinden bihuzur oldukları ve Teke mütesellimi Hacı Mehmed ile oğlu maktul İbrahim'in fukaraya etmedikleri mezalim ve teaddiyat kalmamış ise de elhaletuhazîhi havenei merkumelerin rui arzdan ref'i ve def'i mer kum kabileleri diyarı ahara nefy ile şerri mefasidlerinden livai mezbur kazaların tasfiyet ve tetahhur bundan sonra bu makule mezalim ve te addiyatin vuku ile sayei inayet vayei cihandarından fukarayı reiyet ve sükkâni memleket âsude nişin ve emni istirahat olmaları ve vesailin is tihsaline iktâm ve dikkat olunmak iradei katiayı seniyem muktezasın dan olmaktan naşı badelyevm livayı mezbur kazaları mahkemelerinde zuhur eden deavi ser'i mubin iizre kemali hakkaniyet vech üzre rüyet olunarak herhalde şeriatı mutahhere evamiri şerifenin tefeyyüz ve icra ve cevami ve mesacidlerde salâti hamsei mefruzayı cemaatla ve medrese lerde teallum ve tedrise müdavemet olunmakla ve muattal ve mahlûl olan imamet ve hitabet ve tedris ve tevliyet cihetleri erbâbı istihkaka tevcih içün dersaadetime arz ve ilâm takdim birle o makule verilecek ilâm zim nında bir aylık vazifelerinden ziyade harç alınmak ve vaki olan mütevef fai askerinin sağır ve sağıresi olup mucibi tahrir olan muhallefatin tahrir ve terkim ve badehu ihraci techiz tekfin duyuni müsbite ve sülüs ves yaası var ise badeleda ve tenfiz her ne baki kalırsa beynelverese tevzi ve taksim olunmak ve terekei bakiyei mezküreden ücreti kassamiye ma kâ tibiye ve huddâmiye ve ihraziye min haysül mecmu fukahayı izam efendilerimizin tayin buyurdukları kemakân ücreti rubul aşır bin kurustan 25 kurus maada birsey almamak ve naiplerine dahi aldırmayarak hükmü serif verilmiştir. Hücceti ser'iye ve nafaka ve naklıssehadet ve sair arzular F. 3

dan resmi kitabet için kadılar 20 akçe alına, ve kâtibiye 5 akçe alına ve terekeden hakim tarafından muta ve eşya almayalar ve naiblerine dahi aldırmayalar ve sağır ve sağire ve gaib ve gaibe olmayup mucibi tahrir olmayan ve verese talep eylemeyen terekei tahrirden ve nesne mütalebesinden vereseyi himayet ve vikayet ettirilmek hususuna mukaddeme ve muehhar evamiri aliym tarafi etraf cümle tenbih ve te'kid olunmuş olmakla badelyevm bu emrin vacibul ihtimam kemâl ile dikkat olunmak ve bilâ da'va kadi ve naipler devre cikup fukaranın sakin olduğu menzillerine konup mevkut ve meccanen yem ve yiyecek taleb ile rencide ve eziyet edüp ve itki devai teftiş vesilesile fukaraya rencide etmeleri minel kadim memnu olduğundan o makule kadi ve naipler bilâ davet devre çıkmak ve manii şer'ileri olmayan müslim ve müslime tenkîh ve tezviç de kuzat ve naiplerin verdikleri izinname tezkeresi için öteden beru kadim üzere 25 akçe bikri baliğa için alına ve 15 akçe seyyibe kadın için 5 akçe kâtip için alına. Ziyade harç tezkere için almayıalar. Velisinin izni olmadıkça hükkâm ve zabitan ve âyân taraflarından cebren müslim ve müslimeye tezviç ettirilmeyerek seriati mutahharede tenfiz ve icra ve dairesi itaat ve inkiyad üzere olanların himaye ve siyanetleri ve erbabi bağ ve fesad olanların haklarında lâzım gelen tedibati meşrua icrasına temini bilâd ve asude ahvalul a'yâd ve ikdam ve dikkat olunmak fermanım olmagın. (1)

Ol babda emri serifim isdar babında şerefrizi sudur olan ba hattı hümayun adalet makrunum mucibince işbu emri âlişanım isdar ile ırsal olunmuştur. İmdi evyami saadet encami padışahanemde vediai cenabi rabbül izzet olan fukarai reiye ve acezei memleket vucuhi mezalim ve teaddiyattan vikayeleri ile sayei merhamet vayei şehinsahanemde işbu hal esbabın istihsaline ve her halde seriati mutahhere ve evamiri seha-

(1) Süleyman Kanunu zamanında tanzim edilen (Kanunnamei Ali Osman) a göre cihazlı kızdan 60, avretten 40 akçe arus resmi alınırdı. Anadoluda sipahilerin timar ve zemmet suretiyle kendilerine kılıç hakkı olarak verilen topraklarında oturan defterli reayanın kızlarından biri evlense, erkekten 60 akçe resmi arus alınırdı. Eğer bunlar Yürük degillerse, resmi arus 30 akçe idi. Zimmî reaya kız ise bakire için 30, seyyibe için 15 akçe erkek vermeğe mecburdu. Nikâh meselesi ise resmi nikâh âlâ vê edna olmak üzere iki derece idi. Âlâsi için 1 dinar, ednasi ~~için~~ 2 akçe almındır. Bir kimse kız ve kadın kaçırıp zorla nikâh ettirirse kız ve kadın kendisine zorla boşattırılır, nikâh eden imamın sakalı kesilir ve kendisine muhkem dayak attırılırdı. Taaddüdü zevkat cari idi, fakat memleketin yüksek ricali bu müsaadeden istifade etmezlerdi. Madam Monteko mektuplarında diyor ki: Bütün ekâbir arasında tanidıklarından yalnız defterdarın birkaç odaklı var. Bu defterdara herkes çapkin nazarile bakıyor ve hürmet etmiyorlar.

nemin iradeten ve tenfiz ve icrası hususuna bil ittifak ikdam ve dikkat olunmak iradem muktezasından idüğü. Senki veziri müşarıünileyh ve kuzat ve nüvab ve saire mumaileyhimsiz malümünüz olduktça bâlâda beyan olunduğu üzre amel ve hareket ve şer'i şerifi mutahhere ve emri celilem makamı mikdar vaz ve hâlât vukua kelimati ihtimam ve dikkat ve hilâfindan tâhzîrden mücanebet eylemeniz babından fermanı alışanım sadır olmuştur. Buyurdum ki....

Hacı Mehmed Ağanın metrukâtını tahrir ve müsaderesi için Antalyaya gelen heyetin fikrini ve ferman mefhûmunu Hacı Mehmed ağanın oğlu İbrahim Bey anlayınca yıldırımla vurulmuşcasına müteessir oldu. O gece kendisine sadık ve sırdaş bildiği adamlarını konağına topladı ve vuku hâli anlattı. İlaveten dedi ki: İşte Sultan Mahmudun babama karşı olan kin ve garazı anlaşıldı. Demek oluyor ki sülâlemin gece gündüz demeyerek çabalayıp didinmiş, her türlü istirahatını terk ile yağmur kar demeyerek dağlarda ovalarda hayatlarını ifna edercesine hatırlar gönü'l bakmayaarak bin meşakkatle topladığı servet Sultan Mahmud için imiş; O, sarayda zevku safâ etsin de biz bunca servete karşı dilenci vaziyetine düşelim. Şimdiye kadar sülâlemin namı şöhreti etrafa şerefle ün verdiği halde bundan sonra bu sülâle dost ve düşmana karşı avucunu açın, di lensin, herkese badî hande olsun, sürünsün. Buna hiç kimse razi olmaz. Bir hilâl, bir habbeye varincaya kadar hepsi hepsi alınsın ha!

İbrahim bey yana yakila bunları uzunboylu izah ettikten sonra hâzırın üzerinde büyük tesirler icra edildiği görüülüyordu. Herkes şaşkınlıkla İbrahim Beyin asabi sözlerini dinliyordu. Bir müddet ortalığı derin bir sükût kapladı. Nihayet İbrahim beyi sevenlerden birisi: Hayır dedi, bu derece haksızlığa karşı isyan etmek lâzım. Bir diğeri: Bu, padışah emrine karşı durmak demektir. Padışah kuvveti ne demek olduğunu bilmez misin? Kâffemizi mahvu harap eder, çoluk ve çocuğumuz ayaklar altında kalır. Buna başka bir çare düşünemem. Bir diğeri Padışaha yalvaralımlı diyordu. İbrahim bey başını salladı: Yalvarmak mı? Mahmudun bunu kabul etmeyeceği muhakkak. O, bu sülâleyi perişan ve yok etmeye azmetmiştir.

Münakaşa uzun müddet sürdü. Nihayet İbrahim Bey söyleyeceğini: Ben size doğrusunu söyleyeyim. Bütün âleme karşı rezil ve rüsvay olmaktadır erkekcesine ölmek daha hayırlıdır. Bütün servetimi bu uğurda sarf ile son demime kadar hukukumu, namusumu müdafaa ederek uğraşırım. Muvaffak olursam cümlemiz mes'ud ve baftiyar oluruz. Kaybedersek ilelebed namımız şerefle anılacaktır. Yarından itibaren hareke-

te geçeriz. Miskince yaşamaktan ne çıkar. Müdafaam için servetim kâfidir. Dediğten sonra hiç kimse sesini çıkaramadı ve öylece meclis dağıldı.

Ertesi gün İbrahim Bey gelen heyete, babasından kalan metrukâtını yazdırımıyacağını, her ne bahasına olursa olsun mevrus servetini başkasına veremeyeceğini anlattı ve kendilerini nezaketle geriye çevirdi. Bu ise açıkça padişaha karşı isyan demekti. Bunun neticesini İbrahim Bey pek âlâ bildiği cihetle o günden itibaren faaliyete başladı. Antalya kalâsinin burç ve duvarlarını tamire giriştî. Toplar hazırlamağa, kalâya külli zahire toplamağa, etraftan taraftar peydâ etmeye, kendisine merbut aşiret ağalarına mektuplar yazmağa başladı.

İbrahim bey gece gündüz çalışıyor, para sarfediyor! Hadidul mizaç olduğundan her işe kendisi nezaret ediyor, plânlar hazırlıyor. Ters tabiatlı olduğundan hiç kimse sesini çıkaramıyordu. Bu hazırlık hayatı müddet devam etmiştir. Nihayet Konyadan Ali Paşanın külli askerle gelmekte olduğunu haber aldı.

Ananeye göre Ali Paşa karadan İbrahim Beyi sıkıştırmağa başlaması üzerine İbrahim Bey idaresinde bulunan müftülere müracaatla harbi tecvîz yolu bir fetva istemiş ve müftüler böyle bir fetva vermekten imtina eylediklerinden 12 müftüyü idam veya suveri saire ile imha ettiği söylemektedir. En sonra Antalya Mevlevi Şeyhlerinden Şeyh Ahmed Efendiyi celb ile fetvanın verilmesini israr etmiş, Mumailiyeh Şeyh Efenri söyle cevap vermiştir: (Tahtı idarende bulunan memlekettenden birisini tahliye et de vukuatını bana haber ver.) Demesi üzerine İbrahim Bey evvelâ Ispartayı tahliye ettikde Ali Paşa askeri Ispartaya girip hetki ırz, gasbi emval gibi envai fecai işlemeğe başlaması üzerine vukuatı Şeyh Efendiye haber verildiğindediğer bir şehrîn dahi tahliyesini emretmiştir. Emir mucibince Burdur kasabasını tahliye etmişlerdir. Ali Paşa askeri aynı muameleyi tekrar etmesi üzerine mumailiyeh Şeyh Efendi mukâbele ile harbi tecvîz yolu fetvayı İbrahim Beye vermiştir. Deniliyor.

Sultan Mahmuda karşı isyan eden İbrahim Bey zamanında söylemiş ve mururu zamanla bir kısmı zayıf ve tahrif edilmiş ihtiyârlardan iştigim âtideki beyitler, o zamandan kalma parçalardır.

Takdîri Huda emir bâliğ oldu cihana.

Ecel yetti vadesi tekmil oldu.

Yetim kaldı beyler olmadı kâmil.

Dedîler buraya gel sarraf Zanail

Zanail oğlu der ki etme beyim dalalet.

Daim ederdi devlete itaat

Sene 1227 de Adalya geldi lisana

Haci Mehmed Efendi hak emri cihana

Fakir fukaranın gül gibi benzi soldu

Başladı her bîri yesu figana

İbrahim Bey Ömer Beyden cahil

Babamızın malını çıkar meydana

Kimsede yoktu babandaki feraset

Bizi getirmiş böyle bir hale

**İbrahim Bey der ne söyleyor bu kâfir
Bizden mal almağa kim olur kadir
Zanail oğlu der ki öyle lâf olmaz
Bizde mal çoktur, kalan tükenmez
İbrahim Bey der ki kal'amız mamur
Balyemez toplarım dillerde meşhur
Zanail oğlu der ki sen ne ararsın.
Çakıl taş ile kuş mu vurarsın
Git behey korkak gâvur
Teke bıçağının ağızından para almağa
kim olur kadir.**

Yürük Fuat Beyin evraklı arasında bulduğum âtideki manzume altmış küsur sene evvel bir kâğıda yazılmış olup bu da İbrahim Beyin isyanında söylenmıştır.

**Kal'am yıkılırsa yine yaptırırım
Siz gibi vezire elimi öptürürüm
Aradım derdime bulmadım derman
Kal'anın başında toplarım katar katar
Sizin beşbin atıyla Hacı Veli yeter
Kal'anın başında şimşekler şakır şakır
Kaçma acem kızı kaçma selâmet getir
Tavlamda besledim bir saçı doru
Tekeli ogludur Sarı arslan soyu**

**Ediyor sözleri ruyaya tabir
Değilim babam gibi ben divane
Çakıl taş ile kuş avlanmaz
Gel verelim beyim miri mirane
Silâh cephanе de asla yok kusur
Kumbaralarda vardır uygun havaye
Ceneviz vaktindan zahire mi sorarsın
Gel itaat et gelen ferмана
Nice yiğitlerim var bahası ağır
Ben ne yediririm bunca ummana.**

**Mihin yerine yaldız çakdırırıım
Urumdan aceme kadar ünüm var benim
İstamboldan çıktı katlime ferman
Babam ekmeğidir kal'ayı vermem
Urumdan aceme kadar ünüm var benim
Mısır beyine dahi yolladım tatar
Urumdan aceme kadar ünüm var benim
Kesilen kellelerin başı seyridüp patır
Urumdan aceme kadar ünüm var benim
Üstüne binenin yokmudur zoru
Urumdan aceme kadar ünüm var benim.**

Yukarıda Kato Hasanpaşazade Cemal beyin yazma eserinden naklen divan efendisi ile İbrahim beyin oğlu Adil ve lalası Atif beylerin Mısır'a gittiklerini yazdım. Bu lala Atif hakkında Cemal bey atideki malumatı vermektedir: «Lalanın ismi Atif, babasının adı Akif ağadır. Akif filasıl Antalyalıdır. Orta halli bir adam idi. İbrahim beyin zulmunden dersaadete hizret etmiş ve orada gümruk ambarcısı olmuştur. Çocuğu Atifi mektebe vermiş ve 8 sene tahsil ettirmiştir. Atif Bey biraz fransızca, rumca ve İtalyanca öğrenmiştir. Divan kaleminde kâtip olmuş ve sonra hariciyeye nakledilmiştir. Birkaç sene sonra Fransa Sefareti ikinci kitabetine tayin olunmuştur. Orada 5 sene kaldıkten sonra bilistifa İstanbul'a avdetle mektubî kalemine devam etmeye başlamış ise de hastalanarak tabiplerin tavsiyesile Antalyaya gelmiş ve hah nahah İbrahim Beyin müşaviri hassi olmuştur. Aynı zamanda henüz 13 yaşında bulunan oğlu Adil beye hocalık vazifesini deruhe eylemiştir. Adil Bey 17 yaşında iken lalası Atif Bey ile beraber İskenderiye ve Mısır gitmiştir. İbrahim beyin isyanı sırasında Mısır'da bulunan Adil bey babasına mektup yazarak oraya gelmesini ve

yahut biran evvel hazineleini göndermesini istida etmiş isede kârgir olmamıştır. Aynı zamanda Adil Bey makamı sadaret penahiye takdim ettiği bir arizada söyle yazıyordu:

«Pederim İbrahim Bey kulları bir zamandan beru aklına cinnet târi olarak metbuu mufahhamumuza ademi itaatla rahi dalâlette kalarak hernekadar sinnim sagir ise de nikü bedi fehm eyleyecek fikrü akla mazhari-yetim cihetle kendisine bizzat ve bilvasita vermiş ve verdirmiş olduğum nushu pend layüad olarak zerretenuma tashihi efkârına medar olamadım. Yanından birsey bahanesile dûr olmak ve padışahımız velinimet efendimizin sayei humavaye milk darilerinde ilerüde pederimin uğrayacağı hali mağ-dubiyete duçar olmamak üzre bir gemiye atlayarak İskenderiyeye çıktım. Sayei şahanede bu işin hüsnü hitamında memaliki mahrusei şahanenin münasip bir mahallinde veyahut dersaadette bir memuriyeti münasebe ihsan buyurularak kayırmaklıgâma müsaadeyi celileyi sadaretpenahileri mütemennadir. Kulunuzun afvi âlia padışahiyeye nailiyetine nişanei iftihar olmak ve sadakati çakeraneme dâl bulunmak üzre münasip bir rütbeden bir nişanı zişanın i'tası şanı âli iktizasından olduğundan bu bapta dahi merhameti seniyyeyi mülükâneye dehaletle arzuhalı bendegânem atebei süreyya mertebei asafilerine takdim kılındı. İnsallahurrahman matlabim âlem arayı devletleri buyuruldukta ol bapta ve katibei ahvalde emru ferman hazreti menlehulemrindir.»

Yine İbrahim Beyin isyanı sıralarında idi ki Adil Beyin yanında bulunan Ahmed ağaya, biraderi olup Antalyada İbrahim Beyin mühürdarı olan Şemsî Pasadan söyle bir mektup vurud etmiştir :

«Kerimuşşiyem biraderim Ahmet Ağaya. İskenderiye canibine azimetinizden beru burada pek çok teessüf eden haller zuhur edüp ta'dadi mucibi elemdir. Tekelioğlu Mehmed Ağa, Adil Beyin çıktıığı günün ferda-sı ziyade hastalandı. İki gün sonra vefat ederek İbrahim Beye sandıklar dolusu altın ve mücevherat bıraktı. Birkaç gün geçerek haremî de vefat ile yanına anı da defnettik. (1).

Hamam, kahve ve dükkânlar ile bazı mücevherat bana teslim ettiler. Bizim deli İbrahim Bey emirül mü'minin padışahı müslimin ile mu-harebe edeceğini cevaben derbarı kararı bâ tahrirat bildirmiştir. Şimdi burada asker yazıyor. Ve kal'aları tamir ettiriyor. Geceleri kola çıkarıyor. Gündüz kal'anın tamiri ile mesguldür. Ahali devleti aliye teb'alığını terk

(1) Hacı Mehmet ağanın mezarı Şarampol kabristanında ve büyük harka yakın bir yerdedir. Kabir taşları kaybolmuş isede kabir etrafındaki uzun mermerlerini yirmi beş sene evvel görmüştüm. Mezkür kabri muhterem Ahmed ve Emin Tekelioğulları hususi mezarlıklarına nakil ile tamir ettirmiştir.

ediüp İbrahim Bey gibi deliye bey'at etmeyeceklerini anlamayıp bir takım kesanın şecatlarına emniyet ederek akla gelmez, fikre sügdirilmaz işler ile mesguldür. Bazan denize varılı indirerek ve nişan talim ettirerek sefaini harbiyenin batırılmasını torpil neferatına öğrettiyor. Velhasıl dairece uyku uyuyacak, bir lokma yiyecek bir saatimiz bile boş geçmiyor.

Zehair naklini iskeleden men etti. Fakat herne vakit birkaç gemi zehair isterSEN gönderirim. Bize göre memnuiyet yoktur. Tüccara göredir. Pek isabet ediüp gittiniz. Sakın gelmeyiniz. Zira bizim çektiğimizi Allah bilir. Sonra da yine fenadır. Adil ve Bedir Beylere selâm ederim. Tab'ı âlilerini istifsaar eylerim. İhbarı afiyetiniz gelir vuku ile memnun ediyoruz. Dairece size hased ediyoruz. Baki lütfu inayet biraderimindir.»

Mühürdarı Tekelioğlu
Şemsi

İbrahim Beyin isyan bayrağını çekmesi üzerine Sultan Mahmudun emri ile Konya valisi Ali paşa, tedibi için üstüne yürümüş ise de bir iş göremediginde bilâhare kapudanı derya Husrev paşa tedibi için gönderdi.

Rivayete göre Kadı Paşa idam olunduktan sonra bütün metrukâtını Hacı Mehmed Ağa zaptetmesi üzerine Paşanın ailesi Tekirdağ valisi bulunan kardeşi Hasan Paşa yanına gitmiştir. Kadı Paşanın damadı Mazlum Bey, Paşanın metrukâti hakkında İstanbulda haylice uğraşmış ve bilâhare toplayabildiği adamlar ile karadan ve Husrev Paşa denizden İbrahim Beyi sıkıştırmışlardır.

Cevdet Paşa tarihinin 10. cildinde âtideki malumat mevcuttur :

«Merhum Kadı Paşanın emvali metruklesi hakkında Hacı Mehmed Ağanın oğlu İbrahim Ağadan sual ve talep olundukta (1) ol dahi (elvedu sirru ebihi) hükmünce pederinin isrine ittiba etmesi üzerine Konya valisi kaymakamı esbak Çerhacı Ali Paşa memurolmış ve meyanele-rinde birkaç defa muharebe vuku bulmuş ise de Ali Paşanın sui idaresi asarından olarak maiyetindeki tavaifi askeriye ahalinin ırz ve emvaline taarruz eder olduğundan ahali müdafaya kiyam etmekle Ali Paşa bo-zulup ric'at etmiştir. Bundan dolayı baisi infiali sultanî olmakla nefyolu-

(1) 16 Cemaziyelevvel 1230 hicrî yılında Vahid Paşa'ya yazılmış bir fermanıda: Alaiyede müteveffa Kadı Paşa ve Abdullah Paşanın muhalefatı Abdullah Paşanın mali olarak hazinedar Hasan nam kimsenin elile Hızır nam zimmiye verilen 5336 kuruş ile sarrafi mezkûr paşa borcu olan 12845 kuruş ki cem'an 18181 kuruş mersumun zimmetinde olduğu haber verilmişse de mutalebesinde mezkûr parayı Tekelioğlu sarrafi Zanail ogluna verdiği söylemiştir. O sırada Alaiye Sancağı Mutasarrîfi Vezir Zeynülâbidin Paşa idi.

nup Teke Seraskerliği kapudanı derya Husrev Paşa'ya ihale buyruldu. Kaptan Paşa donanmayı humayunla ol havaliye varıp karaya çıktıktan merkum Tekelioğlu İbrahim Bey mukabeleye kıyam eylemiş ise ahali istiman etmekle merkum derdest edildi. Bu ahzu girift haberini vasılı sem'i padışahı olarak maiyetindeki Alaiye Sancağı mutasarrıfı vezir Alâeddin Paşa ve sair mirimiranlara, rüesaye hil'atlar gönderildi. Ve merkum İbrahim idam olunmakla gerek kendisinin ve gerek pederinin muhallefatını zapt ile beytülmale isale eazimi ricali devleti aliyeden sabika Tersane-i amire emini Seyyit Mehmed Vahid Efendi memur oldu. Ve Teke Sancağı ötedenberu işbu Tekelioğulları hanedanı ellerinde olsaktan başka bunlar tegallüben Antalyayı dahi zapt ve idare etmekte oldukları cihetle bunalardan bir ferdin oralarda ipkasi caiz olamayacağından kavm ve kabilelerle Selânik tarafına nakilleri için Vahid Efendiye hitaben emri âli yazıldı.

Şevvalin beşinci günü icra olunan tevcihatta müşarünileyh Vahid Efendiye ba rütbe vezaret tahassillik ile Teke ve Hamit Sancakları tevcih edildi.»

Husrev Paşa 20 kadar küçük sefaini harbiye ile 10 bin neferat ve bir kumandan, tedibi için gelmekte olduğu haberi üzerine İbrahim Bey ahaliden 1500 kadar adam toplayarak kaleyi toplar ile tahkim etmiş ve böylece müdafaya başlamıştı. Aşağıdaki yazılı fermandan anlaşıldığına göre Husrev Paşa Antalya sahrasına vusulünden hitamı maslahata de-ğin 28 ay güzeran etmiştir. (1).

Mahallî rivayete göre Antalya kalesi uzun müddet muhasara altında kalmış ve kalede zahire tükenerek ahalisi pek çok müzayaka çektiği cihetle naçar kaılan İbrahim Bey münasip bir vasıta ile Mısır'a kaçmak istemiş ve 950.000 altınla geceleyin gizli olarak yola çıkmışsa da Antalyaya bir saat mesafede olan Zeytin köyünde tutulmuş ve Husrev Paşa'ya teslim edilmiştir. Husrev Paşa tarafından kendisi donanmada idam edilmiş ve kesilen baş İstanbul'a gönderilmiştir, gövdesi ise Kadın yarığı deresine atılmıştır.

Bu vak'a üzerine Tekelioğlu sülâlesi kâmiyen Selânik ve başka taraf-lara nefyedildiği görülüyor. Bu sırad-a idi ki Mehmed Vahid Paşa, Teke

(1) Cevdet Paşanın rivayetine göre işbu muhasara 29 ay sürmüştür. 7 Re-biülevvel 1229 tarihinde kapudanı derya Husrev Paşa tarafından Pavlu kadısına yazılan buyrultuda Pavlu kazası âyâni Süleyman Ağanın kendi maiyetinde olar-ak Antalya sahrasında istihdam olunmakta olduğu ve kazanın umuru hususu karındaşı İbrahim Ağaya bilvekâle tevcih edildiğinden bahsedilmektedir. (Bel-leten. Cilt VII, Sayı 19 Tarih 1941, Profesör İsmail Hakkı Uzunçarsılı). Buyrultu-dan anlaşıldığına göre Husrev Paşa ile İbrahim Bey arasındaki savaş bu tarih-lerde vuku bulmuştur.

ve Hamid Sancakları tevcih edilmiş ve Tekelioğullarının biriktirdiği emval ve metrukâti hakkında sudur eden âtideki fermanlar kendisine gönderilmiştir: (Ferman 4).

«Dusturi mükerrem müsiri mufahham nizamûlâlem müdürü umurul cumhur bilfikri sakib mütemmimi muhamil ibad birrey'i saib mümeh-hidi bünyanıdevleti vel ikbâl müşeyyidi erkanissaadeti vel iclâl elmah-fufi bisunufi havatifil melikil âlâ Teke Sancağı mutasarrifi vezirim Mehmed Paşa edamallahu tealâ iclâlehü ve kidvetül kuzatı vel hükkâm ma-denul fadli vel kelâm mevlâna Teke kadısı zide fadlıhu ve mefahirul emasil vel akran ayan ve zabitan ve vucuhi memleket ve sair emin erleri zide kadruhum tevkii refii hümâyun vasıl olicak malûm olaki hâlâ kapu-danı derya düsturi mükerrem müsiri mufahham nizamûlâlem vezirim Husrev Mehmed Paşa edamallahu tealâ iclâlehunun takdim eylediği tak-rir ve müfredat defatırı mucibince Teke canibi seraskerliği ile Antalya sahrasına vusulünden hitamı maslahata degen 28 mahta asker mesarıfa-tından matlubu zuhur edüp Tekelioğlu avanesinden Yürük beyi Osman Bey oğlundan afiv bedeli kat'olunan 50.000 kuruştan baki kalan 27.000 kurus müsarünileyhin matlubuna mahsuben havale ve tahsisi için emri şerifim sudurunu müsarünileyh tahrir ve iltimas eylediği ecilden ol bap-da sadır olan hattı hümâyun sevket makrunum mucibince meblâğı mez-bur müsarünileyhin matlubu mezkûresine havale olunmakla senki veziri müsarünileyhsin vusuli emri şerifimde meblâğı mezburi inzimamı reyi marifetin ve marifeti şer' ve cümle marifetile yürüük beyi Osman Bey oğ-lundan tamamen tahsil ve müsarünileyh tarafından ırsal hususuna bezli celi himmet eylemek fermanım olmagın ba telhis işbu emri şerif âlişanım isdar ve kapudanı müsarünileyh Selâm Ağası silâhşorani hassamdan elhac Mustafa zide kadruhu ile ırsal olunmuştur. İmdi vusulünde bervec-hi muharrer Tekelioğlu avanesinden yürüük beyi Osman Bey oğlundan afiv bedeli katlonulan 50.000 kuruştan baki kalan 27.000 kuruşu müsarü-nileyhin matlubuna havale olunmuş olduğuna binaen tahsili muktezayı iradeyi aliyemden idügi malûmun olduktta Vusulu emri şerifimde meblâğı mezburi inzimamı rey ve marifetin ve marifeti şer' vechile ve cümle ma-rifetile merkumdan tamamen tahsil ve müsarünileyh tarafından kabzına memur ademine teslimen tarafına ırsal ve tesyre sarfı külimeknet ey-leyesin. Ve sen ki kadi ve âyan ve zabitan mumaileyhim ve sairleriniz siz dahi mucibi emri şerifimle amel ve hareket ve hilâfindan tehasi ve mü-canebet eylemeniz babında fermanı âlişanım sadır olmuştur. Buyurdum ki hükümü şerifimle vardıkda bu bapda vechi meşruh üzere seref yaftei-sudur eden işbu emri şerifim celilussan vacibul ittiba ve lâzimul imtisa-

limin mazmumu üzere âmil olasız. Söyle bilesiz alâmeti şerifa itimad kılâsûz. Tahriren fil yevmî sâbi işrin min şehri rebiüllâhar lisene selâsin ve mieteyn ve elf.» 27 Rebiüllâhar 1230.

(Ferman 5) : «..... Tevkii refii hümayunum vası olacak malüm ola ki hacegânı divanı hümayunumdan sabika dergâhi muallâm cübbeciler kâtibi kıdvetul emacid vel âyan Ali zide mecduhunun 204 senesine mahsuben bervechi iltizam uhdesinde olup emrû iradesi Tekeli müteveffa Bekir Paşa ve karîndaşı Hacı Mehmed Ağa deruhde ve ihale etmiş olduğu hissehayı livai Hamit mukataası bedeli iltizamında gayri ez teslimat küsür 19.024 kuruş alacağı olduğunu bundan akdem iddia etmekten naşı başka kaygulu muhasemesile mirî kâtibi huzurunda ledetterafu mukatayı mezbureyi senei merkume mahsuben tarafından müteveffayı merkum Hacı Mehmed zapt ve hasılatından makbuza olan mebalığı mezbur 19 bin bukadar kuruşu biddef'at ledel mutalebe vakti vus'atde eda ederim deyu leyte ve lealle ile imrarı vakt edüp kablel eda vefat eyledikte bilcümle malının oğlu maktul İbrahim zapt eyledigine binaen merkumdan dahi matlub eyledikte meblâğı mezbur deyni olduğunu ikrar etmiş ise de eda etmeyüp zimmetinde kalınış olduğunu bervechi ser'i isbat eylediğini tarafı ser'ide ilâm olunduguına binaen meblâğı mezburun kaidei mer'iyei miriye üzre ba iradei âlide bin kuruş tenzil ile maada olan 18.024 kuruşu maktuli merkumun muhalefatından havaleten verilmek üzere işbu senei mubareke evasiti Rebiülevvelinde yedine suret verilmiştir. Şimdi mumaileyh bermucibi suret matlubu olan meblâğı mezburun maktuli merkumun mahallinde olan zimematından havale ile tahsili babında sen ki veziri müşarıünileyhsin sana hitaben bir kit'a emri âlişanım isdar olunmasını ba takrir istid'a etmekten naşı kuyuda mûracaat ve muktezası sual olundukta mumaileyhin gayri eztenzil küsür matlubu olan 18.024 kuruşun istidası üzere maktuli merkumun zimematından havale olunmasına irade olur ise verilen suret ahz ve iptalde hifz olunarak inzimamî rey ve marifetin ve marifeti ser' ile maktuli merkumdan tahsil olunmakta olan bekava ve zimematından ifraz ve mübasirine teslimen mumailevh tarafına tesviri babında sana hitaben emri serifim itası iktiza evlediği muhalefatından derkenar ve bu takrir ledelarz bermucibi takrir tanzi mine iradei aliyem taâlfük etmekle mucibince amel ve harekete bezli celi himmet eylemek fermanım olmagın hassaten işbu emri serifim isdar ve sadrazam kethudası cokadarlarından kıdvetul emasil vel akran Ali zide kadruhu mübasereti ile ırsal olunmustur.

İmdi vusulünde kayfiyeti mentuki emri serifimden malûmun olduktâ bâlâda tahrir ve beyan olunduğu vechile mumaileyhin gayri eztenzil

küsür matlûb olan meblâğı mezbur 18.024 kuruşu inzimamı rey ve marifetin ve marifeti ser' ile maktuli merkumun tahsil olunmakta olan beka-ya ve zimematından ifraz ve mübaşirine teslimen dersaadetime ırsal ve mumaileyhe teslim ettirilmesi hususuna sarfi külli meknet eyleyesin ve senki kadı mumaileyhsin sen dahi mucîbi emri serifimle amel ve hare-ket eylemek babında fermanı âlişanım sadır olmuştur. Buyurdum ki hükü-mü serifimle vardıkta bu bapta vechi meşruh üzere şerefyaftesi sudur olan işbu emri serif âlişanımın mazmuni münifi birle ámil olasız. Şöyledi bilesiz alâmeti serife itimad kilasız tahriren fil yevmil hamis aşer min şehri Rebiü'lâhar lisene selâsin ve mieteyn ve elf.» 15 Rebiü'lâhar 1230.

(Ferman 6) ..... hâlâ Teke ve Hamit Sancakları mutasarrîf vezirim Esseyiid Mehmed Vahid Paşa edamallahu tealâ iclâlehü ve kîd-vetul kuzat ve hükkâm madenûl fâdîl vel kelâm Mevlâna Antalya Kadısı zide fadluhu tevkîi refîi hümayun vasil olacak malûm ola ki Tekeliogullarının Antalyada mahbus olan sarrafları Zanail oğlu Dimitri ve karın-dası Gereyi ile maktul İbrahimin sarrafi Bulgur nam zimmiler bundan akdem dersaadete ihmâz olunarak defterleri terceme olundukta 1216 se-nesinden 29 senesine gelince müteveffa Hacı Mehmedin ve gerek maktu-li merkumun zamanlarında vaki olan varidatından gayri ez bekaya mak-buzları yüz dokuz yük seksen bir bin dokuz yüz kuruşu ve mesarifleri dahi yüz onbir yük altmış yedi bin altmışdört buçuk kuruşa baliğ oldu-ğundan maada harici ez defter bir nesnesi olup olmadığına malûm idügine ifade eylediklerine binaen mersumların mukaddemâ sebillerinin tahliye-i si için canibi miriye edasına müteahhit oldukları 450 kese akçenin haddi lâyikîna iblâğı üste ibram olundukta meblâğı merkumi mamiklerini fu-ruht ederek tediye edecek olduklarını beyan ederek emval ve eşyalarını meblâğı mezbura kifayet etmiyeceği ecilden ziyade ya tahammüllerî olma-diğinden istirham eyledikleri ba takrir ledelarz mersumların müteahhid oldukları akçeyi eda etmek şartile tahliye olunması hususuna iradei şa-hanem taallûk eyledigine binaen mersumların müteahhid oldukları meb-lâğı mezbur tahsil ve darbhanei amireme ırsal olunması babında ukdei karipde emri serifim verilmişti. Elhaletuhazihi mersum Zanail oğlunun divanı hümayunuma takdim eylediği bir kitâa arzuhalin mefhûmunda berminvali muharrer canibi miriye edasına müteahhid oldukları meblâğı mezburun tediyesi Antalyada bazı kesan zimmetlerinde ba temessük ve bilâ temessük alacağı olan mebalîgi malûmenin tahsiline tevekkuf eyle-diğinden bahs ile berminvali muharrer deyni mirisinin tediyesi için her kimde matlubu varsa zimematından tahsil ve müteahhidleri kendülerin-den matlup olmak üzere sen ki veziri müşarünileyhsin sana hitaben emri

serifim sudurunu tahrir ve istida eylediği ba takrir ledelarz mezfurun sebili tahliyesile iade ettirilmiş olduğundan 450 kese deyinin tediyesi ala-
cığının tâhsili hususuna mevkuf olmakla mucibince sana hitaben emri
serifim isdarhususuna iradei aliye taallûk etmekle mucibince amel ve
hareket bezli himmet eylemek fermanım olmağın hassaten işbu emri âli-
şanım isdar ile tisyar olunmuştur. İmdi vusulunda bervechi muharrer
mersumun tediyei deyni mirisi alaçığının tâhsiline mevkuf olduğundan
kazai mezbûrda bazi kesan zimmetlerinde olan matlubu her ne ise inzi-
mamı rey ve marifetin ve marifeti ser' ile yerlii yerinden ve icab ve iktiza
edenlerden temamen tâhsil hususuna sarfî küli meknet eyleyesin. Ve
senki kadîi mumaileyhsin sen dahi mucibi emri serifimle amel ve hareket
ve hilâfindan tehaşı ve mücanebet eylemek babında fermanı âlişanım sa-
dir olmuştur. Buyurdum ki hükmü serifimle vardıkta bu bapta vechi
meşruh üzre şerefyaftei sudur olan işbu emri şerifi âlişanımın mazmuni
münif üzre âmil olasız. Söyle bilesiz alâmeti şerife itimad kilasız, tahrî-
ren min şehri Rebiülâhar lisene selâsin ve mieteyn ve elf.» 1230.

(Ferman 7) ..... hâlâ Teke ve Hamit Sancakları mutasarrîfi vezirim Esseyiid Mehmed Vahid Paşa edamallahu tealâ iclâlehu ve kîd-
vetül kuzatı vel hükkâm madenûl fadli vel kelâm Mevlâna Antalya ka-
dısı zide fadluhu ve kîdvetul émacid vel âyân zikri ati muhallefat muhar-
rer başmuhasebe kesedarı sabık Rahtavanzade Mustafa zide mecdûhu
tevkii refîi hümâyûn vasil olicak malûm ola ki sen ki veziri müşarıünileyh-
sin tarafından dersaadetime varid olan bir kit'a kaimen mefhûmunda
Tekelioğullarının Antalyada mahbus olan sarrafları Zanail oğlu Dimitri
ve karîndaşı Gereyi zimmiler ile maktul İbrahimîn sarrafı Bulgar zimmî
ve Ebubekir ve Hüseyin nam hazinedarlar dersaadetime ihmâz olunmalâ-
rı babında isdar olunan emri serifim mucibince merkum beş nefer mah-
buslar ile sarrafların defterleri dahi ırsal olunduğunu tahrir ve inha eyle-
diğin ecilden ol bapta şerefyaftei sudur olan hattı hümâyunu sahanem
mucibince sarrafların defterleri terceme ettirilüp imrari nazâr olunduk-
ta 1216 senesinden 29 senesine gelinceye gerek müteveffa Hacı Mehmedîn
ve gerek oğlu maktuli merkumun zimmetlerinde vaki' olan varidatından
gayri ez bekaya sarrafı mersumların makbuzları 109 yük 81.900 ve me-
sarifleri 111 yük 67,064 buçuk kuruşa bâliğ olduğu (1) defteri mezkûr-
den nümayan ve sarrafı mersumlar ve hazinedarlar celb ile istintak olun-
dukta sarraf ve hazinedarları cevaplarında defteri mezkûrden haric bir
nesnesi olup olmadığı malûmları olmavup ancak maktuli merkumun ba-

(1) Bir yük 100.000 kuruştur. III. Mahmud zamanında 500 kuruş ise bir kese sayılırdı.

bası Hacı Mehmedin hini vefatında 285 denk riyal ve 6 denk altun mevcut olup badehu merkum Mirahor memuriyetini istima eyledikte zikrolunan riyal ve altın haremîne getirüp iktiza ettikçe taşra çıkarup sarf eylediğine binaen nukudi mezkûrun masruf ve mevcudu malûmları olmayup maktuli merkum hâlâ kapudanı derya dusturi mükerrem müsiri mu-fahham nizâmül âlem vezirim Husrev Paşa edamallahu tealâ iclâlehu tarafında ahz ve istintak olundukta filân mahalde su kadar filân mahalde su kadar akçe vardır deyu haber verüp ol vechile nukudi mevcudesi zahire ihraq olunmuş ise de zuhur eden nukuttan maada nukuti ve bekaya kalmadığını ve ahar bir nesnesi olup olmadığını vukufları olmadığını ifade eyledikleri ve sarrafı mersumların sebillerini tahliyesi için canibi miriye edasına müteahhid oldukları 450 kese akçenin haddi lâyıkına iblâğı sureti irad olundukta mezburi mamilklerini furuht ederek tediye edecek olduklarına binaen emval ve eşyaları meblâğı mezbûr kifayet etmeyeceği ecilden ziyade tahammülleri olmayıp meblâğı mezbûrları dahi eşyalarını furuht ederek tediye edeceklerini irad ile her nekadar temin ve ihafe suretlerle gerek emvali mektumi ve gerek işbu taahhûd akçesi maddesinden biddef'at istintak olunmuşlarsa da ifadei sabikalerini tekrar ve istirhamdan gayri sözleri olmadığını ma' takrir arz olundukta sarrafların müteahhidoldukları akçeyi eda etmek şartile sebilleri tahliye olunması hususuna iradei seniyem mütealik olmakla mucibince sarrafı mersumlar ve rufekasının tahliyei sebilleri ile mesfurlar müteahhid oldukları akçeyi mahallinde eda etmek üzere kapu kethühası marifetile tarafına gönderilmekte mablâğı mezburi tahsil ve hazinei âmireye tesyir ile bâzlı celi himnet fermanım olmağın hassatan işbu emri âlişanım isdar ile ırsal olunmuştur. .... tahriren fil yevmi sabi aser min şehri Rebi-ülâhar lisene selâsin ve mieteyn ve elf.» (1).

1231, 1232, 1233 senelerinde gelmiş buna dair bir ferманa veya bir tahrirata — mevcut olan sicillâtta — tesadüf edilmemektedir.

1234 tarihli bir kararda, Tekelioğullarına ait 6 kit'a atideki emlâk bes taksit ile 40.700 kuruşa satıldığı görülmüyor.

- 1 — Balıkpazarı nam mahalde vaki mübayaa ambarı,
- 2 — Ahıkızı mahallesinde sabik Dizdar Ağa hanesi,
- 3 — Harici surda Yiğitbaşı konağı,

(1) 1236 Cemaziyelahirinde yazılmış bir fermandan anlıyoruz ki Zanail oğlu Dimitriyi istikbali için sair vücuh ile Burdur kasabasına gidilmiş ise de Burdura vusulunun ikinci günü Dimitri vefat etmiştir. Dimitrinin oğulları: Avram, Yani, Vasili, Ligori ve Mihail; kızları Adimiye, Ana, Sayfiredir. Zevcesi Maria Binti Havaridir.

4 — Elmalı mahallesinde Kuburcu Ali Efendi hanesi,

13.200 Ebubekir Paşa konağı dahiliye ve hariciyesile, ve Ali Paşa konağı dahiliye ve hariciyesi ile 27.500 kuruşa satılmıştır.

Yine Antalyada 11 hane 15.250; Korkudelindeki 14 parça tarla ve hane 11.960 kuruşa satılmıştır.

Dahili surda Göklüoğlu konağı arası, Ahırkızı'nda bahçe, Korkudelinde Ali Paşa sarayı yanında 4 dönüm bahçe, yine burada 8 dönüm bahçe, yine burada bir hane, yanmış saray yanında bir dönüm arsa, Ebcetci menzilinde 4 dönüm bahçe, Ali Paşa sarayı karşısında 2 dönüm bahçe ve hane arası, Antalyada bir değirmen, Korkudelinde 2 değirmen, yine Korkudelinde Bekirpaşa sarayı yanında İbrahim konağı arası ve 2 dönüm bağ.

Yine bu sıralarda Mısırlı Mustafanın atideki emlaklı dahi satılmıştır:

13 adet hane ve arsa 4025 kuruşa, bir boyacı dükkânı 40 kuruşa, bir babbane 50 kuruşa, yine bir babbane 30 kuruşa, bahçe arası 70 kuruşa, Korkudelinde bir hane ve dört haffaf dükkânı 150 kuruşa, Ali Paşa sarayı yanında 50 dönüm tarla, Meydan mahallesinde bir bahçe, İşkelede bir han, Bedestende bir hisse, Demircide bir bahçe.

Dikkat edilirse, osırada emlâk ve dükkân ile evlerin fiati ve bir kuruşun kıymeti hakkında bir fikir edinmek mümkündür.

Aşağıda yazılı 14 Muharrem 1235 tarihli fermanda Tekelioğlu Hacı Mehmed ve karısı Mısırlı Mustafa ve sair avanesinin bekaya ve zimmetleri hakkında isdar edildiği görülmeliyor.

(Ferman 8) ..... «Teke ve Hamit Sancakları mutasarrifi Sadri esbak vezirim Mehmed Emin Rauf Paşa edamallahu tealâ iclâlehu ve kıdvetul vel hükkâm madenûl faadli kelâm Mevlâna Antalya kadısı zide fadluhu tevkii refii hümâyun vasil olicak malûm ola ki veziri müşârûnileyhsin müteveffa Tekelioğlu Hacı Mehmed ve karısı Mısırlı Mustafa ve sair avenelerinin Teke ve Hamit sancaklarında kazalarında ve bazı kesan zimmetlerinde bakayası olan 10 yük bu kadar bin kuruştan taksite raptolunan ve selefin Mahmud Paşa ve Vahid Paşanın zimmetlere olan mebaliğinden maada 18.644 kuruş Alaiye ve Kütahya Sancaklarında sakın bazı kesan zimmetlerinde olduğundan baskaca emri âlışanım ile tahsili muhtaç idügün ve 39.209 kuruş dahi aşair makulesinin zimmetleri olup vaylakta bulunmaları tekarrub ile vakti şitaya taksite rapt ile tanzime menûf olduğu ve 72.561 kuruş perakende bazı kesan zimmetlerinde olup taksite rapti müteassir olmakla ashab dùyunundan tahsile mütevekkif olduğu ve 16.600 kuruşluk emlâk elyevm na furuhte olup bimennîhi tealâ

bundan böyle furuht olunacağını tahrir ve inha eylediğin ecilden kuyudi lâzimesi badelîmraç iktizası muteberani ricali devleti âliyemden hâlâ darbhanei amirem nazırı iftiharül emacid vel ekârim Esseyyid Hayrullah dâme mecduhudan isti'lâm olundukta bekayayı mezburden şimdilik ol tarafta ashabi mevcut olmayub bundan sonra taksite rapt olunacak 39.200 bu kadar kuruşun münasibi vechile taksite rapt ile keyfiyeti iş'ar olunmak için başka ve ashabi mevcut olan 72.500 bu kadar kuruşu ashabından tahsili babında başka ve Alaiye ve Kütahya Sncaklarında olan 18.000 bu kadar kuruşun kezalik eshabından tahsili için başka suret defterile Anadolu valisi ve Alaiye mutasarrifina hitaben başka ve gerü kalan 16.600 kuruşluk emlâk değer behalar ile furuhtunu babında başka evamiri serifim isdarı menuti rey'i âlişanım idügünu mahtumen ilâm eylediği batkrir ledelarz mucibince tanzimine iradei aliyem taallûk edüp ol bapta hususatı saire için diğer evamiri serifim isdar ve tisyar olunmuş olmakla. İmdi başmuhasebeden ihraç ve deruni emri serefime mevzuhan ırsal olunan sureti defter mantukunca bekayayı mezkûreden bazı kesan zimmetleri olup taksite raptı müteassir olan meblâğı mezbur 72.561 kuruşu inzimami rey'i marifetin ve marifeti ser' ile temamen ve kâmil en ve serian ashabından tahsil ve deraliyeme ırsal ve darbhanei âmireme teslimi hussuna bezli celi himmet eylemeğe fermanım olmagın hassatan işbu emri celilüşşanım isdar ile ırsa olunmuştur. İmdi vusulunda keyfiyeti iradei aliye mentuki emri serifimden malûmun olduktta bermucibi defter bazı kesan zimmetlerinde olup takside raptı müteassir olan meblâğı mezbur 72.561 kuruşu marifeti rey ve marifeti ser' ile eshabından tamamen ve kâmil en tahsil ve serian dersaadetime ırsal darbhanei âmirem hazinesine teslim küli meknet bilesin. Ve siz ki kuzat ve nuvab mumaleyhimsiz sizler dahi mucibi emri serifimle amel ve hareket eylemek babında fermanı âlişanım sadır olmuştur. Buyurdum ki hükümü serifim vardıkta bu bapta vechi mesruh üzere sereftaftei sudur olan işbu emri serif celilüşşan ve lâzimul ittiba mazmuni münifim üzere âmil olasız söyle bilesiz alâmeti serifime itimad kilasız. Tahriren filyevmirrabiaşer min şehri Muharemul haram lisene hams ve selâsin ve mieteyn ve elf.»

Perakende zimemat olup ta taksite raptı müteassir olan :

Nefsi Antalyada bazı kesan zimmetlerinde olan bekaya ve zimenat İstanbul'da bazı kesan zimmetlerinde olan bekayası

9.135

32.396

Antalya civarında sakin yürügân Burdur Kazasını Zimmeti
taifesi zimmetleri 7.000 10.255

İspartanın Nasuhzade elhac Süley-	İncir Kazasının
man Ağanın zimmeti	Zimmeti
1.100	4.710
Misırlı Mustafanın	Yiğitbaşı oğlu
Bekayaası	Bekayaası
3.200	2.700
Dekik bahasından	
Bekayaası	
2.065	Cem'an 72.561 kuruş.

Bekaya hakkında ikinci ferman :

(Ferman 9) ..... «Malûm ola ki sen ki veziri müşarıünileyhsin Tekelioğlu müteveffa Hacı Mehmed ve karıdası Misırlı Mustafa ve avenesinin Teke ve Hamid Sancaklarında olan kâffei muhallefat ve emlâklerinden selefin vezirim Mahmud Paşa edamallahu tealâ iclâlehunun inzimamı rey ve marifetile ve başmuhasebe ketebesinden muharrir Ahmed Kesfi zide rüsdehu marifetile bundan akdem bilmüzayedeye furuht olunup fakat iki kit'a çiftlik ve üç kit'a bağ ve bir bâbî menzil gerü kalmış ise de anların dahi furuhtuna iksam olunmakta olup ancak emlâk ve bekayaşına karyelerde olan bekaya ve zimemati on yük otuzbes bin sekiz yüz doksan altı kuruşa baliğ olmuş ise de zimemati mezkûrenin kimisi mefkûd ve bazısının dahi tahsili adımlû imkân ve emlâki mezkûre bekayaası dahi tezelden tahsil olunamayıcağından beher sene Mart duhulünde liva iken mezkûr deyn mutasarrifi bulunan vüzerai izam tarafından tahsil ve darbhanei amireye teslim olunmak üzere mukassatan ikişer yüzbin kuruş müteahhid oïduklarından ol vechile tebriyesi hususuna müsaadei seniyem erzani kılması bundan akdem selefin müşarıüniley tarafından tahrirat ve ilâm ledelinha Antalya ve havalisi bir müddettenberu bazedei hasar olduğuna binaen bekayai mezkûr tedriç ile tahsil olunarak haylice zaman mürur etmiş olduğundan elhaletuhazi istifai deyn edinceye deşin mebâliği mezburdan senevî ikişer yüzbin kuruş verilmek üzere taksite rapt olunduğu surette vaki taksitleri geçmiyerek tahsili müteyessir olabilirdi. Ve meblâgi mezbureyi ashab mı verecektir yoksa kaza ahalileri mi tebriye edecektir. Ashabı verecek olduğu halde yedlerinden alınacak temessükât mentuklarinca vaktü zamanile tediyesine iktidarları varmidir? Emvali miriyevi siyanet vechile evvelemirde tahrir ve tahkik ve senedati kaviye ve hücceti ser'iyeye rapt ile teahhüt ettirerek tahtı rapitaya bend ve ihdal birle memhur ve mumzi defterlerini muharrer mumailiyhimaye teslimen dersaadetime ırsal ve iktizasını bervechi izah arz ve inha olunmak babında sana hitaben isdar ve tisyar olunan emri serifim

mucibince muhallefatı mezkürenin defterlerini mütalââ ve keyfiyet hal-deyi muharrir mumaileyh ve sair lâzim gelenler ile müzakere ederek ter-kim birle muharrir mumaileyhimaye teslimen irsal olunan mumzi defter natik olduğu üzere muhallefatı mezküreden gayri ez tahsilât irsaâti baki on yük 28.155 kuruşun 1222 kuruşu Vahid Paşa ve 40.850 kuruşu selefin müşarünileyh Mahmud Paşa zimmetleri olduğuna binaen furunihade bir-den maada dokuz yük 86.783 kuruşun sekiz yük 5.529 büyük kuruş tak-site rapt olunmuş olup ancak senevî ikişer yüz bin kuruşu darbhane-i amireme tediye olunmak üzere taksite raptına müsaade kilinması müşa-rünileyh Mahmut Paşa edamallahu iclâlehu tarafından mukaddemce in-ha olunmuş ise de fakat İrla kazasının zimmeti olan 70.530 kuruş senede 11 bin yedîser yüz elli kuruştu. 240 senesine kadar teknil olunmak üzere ahaliden hücceti ser'iye alınmış ve sair kazalardan bir güne sened ve taahhûd olmayarak aleltlak olvechile is'ar kilinmiş olduğundan ber-mucibi emri âisan senedi kaviye raptı lâzimedden ve emvali mezkûr mut-lak her bir kazada müteferrika kesan zimmetlerinde olduğundan herbi-rinden tahsil lâzım gelse kimi fevt kimi müflis oldu ve kimi firar etti di-yerek bir taraftan emvali miriyenin karını itlâf olacağı bedihatten olmak hasebile İrla kazası zimmeti mukaddem tanzim olunduğu üzere ve sair kazaların zimmeti olan beş yük 39.150 kuruştan her kazanın akçesi hâl ve tahammüllerine göre bermutad senede iki def'ada vaki olacak tevzi defterine ithal ve beher sene iki taksit ile bilâ uzur ve illet tediye olun-mak üzere cebir ve tehdid olunmayarak kaza âyanları ve çend nefer iş er-leri nezdinde muharrer ve Antalya kadısı hazır oldukları halde taahhûd ettirilerek hücceti ser'iyyeye bend kilinmiş ve 34.240 kuruşu zimmemat ashabi müflis, vefat ve firarları tekarrub ile mefkud olunduğu muharrir mumaileyh ve Teke vucuhi ihbar ve ifade etmis oluklarını tahrir ve inha ve kadü mumaileyhin ilâm ile defteri mezkûre ba's ve isra eyledigin ecil-den kuyudi lâzime bedel ihraç iktizası ricali devleti âliyemden hâlâ darbhane-i amirem nazırı iftiharül emacid vel ekârim Esseyyid Hayrullah da-me mecduhudan istilâm olundukta zimmat ve bekayaati merkumdan gayri ez tahsilât gerü kalan on yük 28.855 kuruşun 1.222 kuruşu müşa-rünileyh Vahit Paşa ve 40.850 kuruşu müşarünileyh Mahmud Paşa zim-metlerinde olduğunu ve sekiz yük 5.529 büyük kuruşu taksite rapt olun-muş olduğundan ve 14.040 kuruş ki ashabi müflis, vefat etmis olukları defteri mezkûrdan nümâvan olmakla bu suretle mefkud olan 34.000 bu-kadar kuruşun kaydı terkin olunarak Vahid Pasanın zimmetleri olan meb'lâgi mezbûrun 1.222 kuruşu müşarünileyh Vahid Pasadan tahsil ve darbhane-i amireme teslim için başka ve müşarünileyh Mahmud Pasanın

zimmeti olan 40.850 kurusun müşarıünileyhten tâhsili için başka ve taksite merbut mebaşîğin keyfiyeti mahallinde dahi sicillâta kayd ile badehu kılukal olmayarak vakti taksitleri duhulünde tâhsil olunmak üzere sureti defterle sana hitaben başka evamiri şerîfim isdarı rey'i âlişanım idügün mahtumen ilâm edildiği ba takrir ledelarz mucibince tânzimine iradei aliyyem taallük edüp elbapta müşarıünileyhin zimmetleri olan meblâğı mezburenin tâhsili için diğer evamiri şerîfime isdar olunmak ile. İmdi basmuhasebeden ihraç ve deruni emri şerîfime mevzuân ırsal olunan memhur ve mumzi sureti defter natik olduğu üzere taksite rapt olunan sekiz yük 5.529 buçuk kuruş ki keyfiyeti mahallinde dahi sicillâta kayd ile badehu kılukal olmayarak vakti taksitleri duhulünde temamen tâhsil ve dersaadetime ırsal ve darbhanei amireme teslimi hususuna birle celi himmet eylemek fermanım olmagın hassatén işbu emri âlişanım isdar ile ırsal olunmuştur. İmdi vusulünde balâda zaptu beyan ve sureti defterde tahrir ve ayân olunduğu üzere taksite rapt olunan sekiz yük 5.529 buçuk kuruşun keyfiyeti mahallinde sicillâta kayd ile badehu kılukal olmayarak vakti taksitleri duhulünde temamen ve kâmilen tâhsil ve deraliyeme ırsal ve darbhanei amireme teslimi hususuna sarfi küli meknet eyleyesiz. Ve siz ki kuzat ve nuvab mumâileyhim siz dahi mucibi emri şerîfimle amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücanebel eyleyesiz babında fermanı âlişanım sadır olmuştur. Tahriren fil yevmissadis min Muharremil haram lisene hams ve selâsin ve mieteyn ve elf.» 6 Muharrem 1235.

Bu fermanın altında âtideki kayd mevcuttur :

«Müteveffai mumâileyhin bekaya ve zimematından işbu otuz beş senesi Muharreminden 240 senesine deðin taksit canibi miriye tedive olunmak üzere ashabi teahhud birle hücceti ser'iyeye bend olunup taksite rapt olunan bekaya ve zimematın mikdari :

Furuht olunan emlâk bekayaası : Teke Sancağı Serik Kazasının

236.848

Zimmeti :

| 40.850 Misirlî Mustafa

48.930

195.998

Beşkonak Nahiyesi Bekayaası :

35.015

Elmalı kazasının bekayaası :

11.815

Kızılıkaya kazasının bekayaası :

41.572

Bucak kazasının bekayaası :

22.604

Finike kazası :

25.523

Eğdir kazası :

21.599

Kalkanlı kazası :

42.122

Kas kazası :

82.152

Karaağaç kazası :	Güzelhisar kazası :
31.630	28.843
Kemerhamit kazası :	İrla mea Pauluea kazası :
42.910	70.530
Tefenni kazası :	Bekaya Zanail oğulları :
52.173	55.393

Yekün : 805.529

Müteveffai mumaileyhin bekaya ve zimematından perakende olup taksite raptı müteassir olduğu inha olunup tahsili hususuna iradei aliye taallük edüp bekaya ve zimemat :

Nefsi Antalyada bazı kesan zimmetlerinde olan bekaya ve zimemat :

9135,5 32396,5

Antalya civarında sakın yürügân Burdur kazasının zimmeti : taifesi zemmetleri :

7000,5 10.255

İspartalı Nasuhzade Elhac Süleyma Ağanın zimmeti :

1100 4.700

Misırlı Mustafanın bekayaası : Yiğitbaşı oğlu bekayaası :

3200 2.700

Dekik behasından bekayaası : Yekün : 72.561

2065

17 Muharrem 1235 de yazılan diğer bir ferman üzerine vakti sítada ashabı vurudunda taksite raptı bekaya ve zimemat :

Teke Sancağında Serik kazasına tabi Has nahiyesinin zimmeti : Sancağı mezkürde Germeyena tabi Melli nahiyesinin zimmeti :

10.826 22.099

Teke Sancağında İsparta kazasına tabi Uluborlu zimmeti :

6284 Yekün : 39202

Fermen 10 :

Tevkiî refîi hümâyûn vasîl olıacak malûm ola ki Kibrâşî Kostantînam zimminin süddei saadetime takdim eylediği bir kitâ'a takririnin hü'lâsası mefhûmündan mersum Kostantî makîlî Tekelioglu sarrafi Zanail oğlunun yeğeni Totoros nam zimminin on senîe hizmetinde olduğundan An-

talyanın esnai muhasarasında maktuli merkumun odasında olan akçeden beher tobrası 1500 riyal memlû 20 tobra riyali marifetile ihraç ve Kırıslı Yorgi hanesine. Ve kezalık on tobra (1) dahi mesfur Zanail oğlu odasından ihraç ve Aci Andriya nam zimminin hanesine. Ve yine maktuli merkumun odasından olarak toplu altın (2) memlû bir kit'a timur sandığı ihraç ve mesfur Aci Andriya hanesinin musandırlığını vaz edüp mesfur Zanail oğulları dersaadette miri muhasebelerini rüyet eyledikten iki sene sonra mersum Totoros salifulbeyan 30 tobra riyal ile altunu mahallerinden ihraç ve hanesine naklettirmış ve merkum Totoros maktuli merkumun anbarcısı olmak takrir ile beher kile 16 vakye olarak esnayı muhasarada yirmi gün miktarı beher kile dörder yüz kurus olarak yevmî 15 - 20 gün miktarı hinta ihraç ve duhanından dahi beher yevm 50 ve 60 vakye duhan ahz ve bölükbaşlarına furuht edüp hasıl olan akcesini iki adet kebir zembillere vazi ve kendi hanesine definlenmiş olduğunu ve mesfur zanail oğlunun Antalya mütemekkinlerinden Sarı Dimitri ve papaz Baba Luka ve Yalaklı Kostanti ve Aci Maria nam zimmilere emaneten ve hafiyeten bir miktar akçe ita etmişlerse de havfi ve vesvesesinden naşı elyavm mersumlar zimmetlerinde kaılmış idüğü ve maktuli merkumun esnayı muhasarada kölesi Mustafaya emaneten 3000 yıldız altını emaneten hifz eylemek için verup ve mersum köle Mustafa dahi 1000 adedini Menteşe Mutasarrıfı Mehmed Paşa tarafından firaren Antalyaya gelen bir nefer tatarına emaneten verüp ve merkum ele geçüp idam olunmuş ve merkum dahi mezkûr altınları Aci Andriya'nın oğlu Nikola nam zimmiye verdiği ve elyevm mezkûr altın mersum Nikola zimmetinde olduğunu beyan eyledigine binaen kaydi badel ihraç kuyuda ledel muracaa Tekelioğlu maktul İbrahim'in ve biraderi ve avne ve sairlerinin kâffei emval ve eşya ve nukud ve zimemat ve sairesinin canibi miriden zapt ve furuht ile hasıl olan esmanı darbhanei amireye tertib ve tahsis hususuna iradei seniye taallûk edüp ol bapda şerefrizi sudur olan hattı humayun sevket makruni sahane mucibince darbhanei amire mucibince ilmühaberi verildiği ve maktuli merkumun sarrafı Zanail oğulları dersaadete ihtar ve hapis birle sebili tahliye ve afvi cezayı zimminda müteahhid olduğu vechile 450 kese akçe verilmek şartile sebili tahliye olunmuş olduğu mukayyet olup ancak müteveffai merkumun muhallefatına mübeyyanın varid olan defteri hülâsasında muharrer mevaddi mezkûreye dair tebriyeti olmayıp bu surette mersumun tahrir ve ifadesi vechile emvali mezkkûre mektum ve mahfi kaılmış idügünden bu makule emvali miriyenin

(1) Diğer fermanda 19 tobra olduğunu yazıyor.

(2) Diğer fermanda doblin altını deye yazıyor.

bir günü ketm ile pesmande kalması mugayyiri rizai sahane olduğundan inha ve istida olunduğu üzere zahire ihracı babında Teke Sancağı mutasarrifi veziri ekrem ve muhterem sadri sabık devletlû Mehmed Emin Rauf Paga Hazretlerine ve bu dailerine sadır olan fermanı celilüşsan müşsarünileyh hazretlerinin inzimamı rey'i alilerile emri âlide mezkûrul esamî zimmiler müşsarünileyh hazretlerinin inzimamı rey'i âlilerile divanı adalet unvanlarında huzuru meclisi ser'i nebevide feth ve kiraat ve mazmunu münifi celile ilân ve işaa olundukta cümlesi sem'an ve itaaten merasimini badel eda mersum Kostanti sabıkul beyan Totoros ve Aci Andirya ve oğlu Nikola ve Kıbrıslı Yorgi muvacehelerinde zikrolunan 30 tobra memlû riyal on tobrası mesfur Andirya hanesine ve kezalik 20 tobrası dahi mesfur Kıbrıslı Yorgi hanesine defn ve badehu medfun ofan mahallerden ihraq ve mesfur Totorosa teslim eyledim ve yine mersum Andirya hanesinin musandırasının üzerine bir kit'a yeşil sandığa toplu altın ile memlû koyup ve mahalli mezkûrdan elyevm mersum Totorosa teslim eyledim dedikte indessual mersum Totoros cevabında vakia muhasarada mesfur Zanail oğlunun sarrafı odasına kendi mali olarak mevcut iki tobra akçesile bir adet sandukasında bir kese derununda 200 mikdarı ufak para ve 10 adet hil'at binisi olup iki tobraın bir adedi mersum Kostanti yedile mersum Kıbrıslı Yorgi hanesine nakil ve odası derununa mersum Kostanti ve Aci Andirya ve Kıbrıslı Yorgi marifetile defn olunup ve diğer bir adet tobra dört faslı ediüp ve dört adet beyaz kese derununa vaz'ı ve mersum Kostanti yedile mersum Aci Andirya hanesinde odası derununda bir mahalle defn olunup badehu meshur Zanail oğulları Asitanei aliyeen geldiklerinde mahalli mezkûrdan yine mersum Kostanti yedile ihraq ve meshur Zanail oğluna teslim eyledim. İki adet tobra akçe meshur Zanail oğlunun asitanei aliye miri ile muhasebelerinde hesabı mezkûra ithal olunan akçeden olduğunu ve musandraya vaz olunan sanduka hanemiz tarafından zenne esvabı ve elbiselerinden olduğunu ikrar ve itiraf ediüp lâkin emri alide bastu beyan olunan tobra memlû riyal ve o misillû toplu altunu ve sair buna kıyas bir türlü bir vechile nesne almadım. deyu külliyen inkâr eyledigini başka esnai muhasarada maktuli merkumun anbarından habbei vahide zahire ve dühanından dahi bir vakye duhan ferdi vahide vermedim ve furuht dahi eylemedim deyu inkâr etmekle mersum Kıbrıslı Yorgi ve Aci Andirya dahi mersum Totoros zimminin ikrar ve itiraf eyledigini mersumlar dahi ikrar ve itiraf ediüp ve inkâr eylediklerini mersumlar dahi inkâr ediüp ve mersum Nikoladan dahi marul beyan emaneten vaz olunan 1000 adet yaldız altunundan haber ve agâhim yoktur deyu külliyen inkâr eyledigini ve papaz Baba Luka

ve Sarı Dimitri ve Yalını Kostanti ve Mariye nam zimmilere hafiyeten verilen akçeden sual olundukta mersumlar dahi külliyen inkâr eyledikleri ve müşarınlileyh hazretlerinin satır ağaçlarından esseyit Mehmed ağa ve hakimül vakit efendi hazretlerinin naibi mahkeme baş kaâtibi el-hac Yusuf efendi ve vucuhu ehaliden manavzade Salih efendi ve Karayağdı Hafız Hüseyin efendi ve Çığrımçızade elhac Mehmed ve mersum Kostanti ve mersum Andirya ve Kibrîshî Yorgi cumleten Antalya mâ-hallâtından Camii cedit mahallesinde mersum Andiryanın hanesine varılıp mersum Kostanti ve mersum Andiryanın hanesinde odası deruntunda on tobra'yı defn eyledim dediği mahalde gösterup mersum ile on tobra defn eyledik deyu dava eyledikte mersum Andirya inkâr fakat dört fasla yapar kese ile akçe defn eyledik badehu ihraç ve Zanail oğluna teslim eyledik deyu iddia ve yine mersum Andiryanın hanesi musandırasında olan mahal keşfolundukta mersum Kostanti işte bu mahalde bir adet yeşil sandık toplu altunu vaz eyledim badehu Totorosa teslim eyledim dedikte mersum Andirya altunu mezkûru inkâr ile cevabında mezkûr sandığa Totorosun hanesi tarafının nisvan elbisesi olduğunu ikrar ve yine mersum Kibrîshî Yorgi hanesine varılıp sokak kapısı ittisalinde bir harap yerde oda derununda işte bu mahalle 20 tobra riyal mersum Andirya ile mean defn ve badehu ihraç eyledik ve yine Totorosa teslim eyledim deyu mersum Kostanti iddia eyledikte tobrai mezkûrları mersum Andirya inkâra fakat bir tobra defn eyledik deyu ikrar ve badehu ihraç yine Totorosa teslim eyledik deyu takrir etmekle mumaileyhin cumleten gelüp mahalli vukua haber verdikleri ve hususu mezkûru hafi ve celi ehli İslâm ve zimmetinden derecei kemâlde tecessüs ve taharri olunmuş ise dahi bir faide musmir olmayıp hatta müşarınlileyh hazretleri imtisalen liemri âli vurudu anında emri âlide mesdur ve mübeyyen mersumları ihzar ve habse ilka ve elyevm mahbus olup mersum Kibrîshî Yorgi ve Andirya aralık aralık tazyik olunup yine bir faide olmayıup inkârdan gayri eevapları olmayaup ve kurbunda Bulguroğlu Nikola ve oğlu Serlui ve terzi Siva nam nimmler dahi mahbus ve onlar dahi münkir ise dahi mahbus mersumlar cumlenin indinde müstekimul etvar ve akval cumlenin indinde müsellem oldukları mafiarz ilâm olundu.»

İşbu ilâm İstanbul'a gitmiş ve 26 Kâ. 1235 tarihinde gelen cevap ta merktümün hapisten tahliyesi ve fazla tazyik olunmaması hakkındadır.

Hesabat neticesinde 1235 Muharreminde yazılmış bir fermanda Tekelioğullarının Müsadere edilmiş olan mallarından başka Teke ve Hamit Şâncaklarında 1.162.486 kuruşun karyelerde bekaya ve zimemat zuhur

ettiği gibi buna yakın emlâk dahi zuhur etmistīr ki bilâhâre zimēat tâhsil edildiği gibi emlâk dahi satılmıştır.

1230 senesi Rebiülevvelinde yazılmış bir tahrirata nazaran Hacı Mehmedden kalma sair emvalden başka 12 çiftlik te vardır ki bunların senelik içari beser bin kurusa bâliğ oluyordu. Çiftlikler başlica su yerlerde bulunuyordu: Eymehan (8 bin dönüm), Kargın, Çoban, Kızılcaağaç (8 bin dönüm), Haeilar, Çeltikci (1), Kuzköy, Pınarbaşı, Tefenni, Kemerhamit, Manay (9500 dönüm) ve Yazır. Bu çiftlikler Sultan Mahmud vakfı diye Evkafî Hümayuna verilmistir.

Tekeliogulları hakkında 19 Cemaziyelahar 1241 senesinde yazılmış âtideki ferman, son ferman olsa gerektir. Çünkü bundan sonra tarihe karışmış olan bu sülâle için bir fermanasıcılıkta tesadüf edemiyoruz.

Ferman (11).

«Teke Sancağı Mütesellimi esbak müteveffa Haci Mehmed ve oğlu maktul İbrahimîn kâffei muhalefatı ve emlâklerinin canibi miriden zâbt ve furuhtu ile darbhanei amireme tertib ve tahsiline iradei seniyyei mü'lükânem taallûk eylesedi ecilden mücibince mûmaileyhimanın canibi miriden mazbut emlâkinden Teke Sancığında İstanos nahiyesinde kâin 4025 dönüm 16 kit'a tarla ve üç çift öküzü ve 25 dönüm iki kit'a bağı ve bir adet kebir anbarı müstemil malûmulhudut velmüstemilât Leylek çiftliği demeklearif bir kit'a çiftlik mahallinde ledelmüzayedede 12.500 kuruş muaccele ile Antalya ehalisinden Hacibekir Zade işbu vaki tevkii refiüssâni hakani kidvetul emasil vel akran Mehmed zide kadruhu uhdesinde karar ve talibi ahara keffiyed etmekle karardadesi üzre muaccelesi olan meblâğı mezbûru biddef'at livai mezkûr mutasarrıfları ve hademei devleti ali-yemden memur mübaşirleri marifetlerile mukaddema mukassatan darbhanei amireme teslim olunmuş ise de henüz milknamei hümayunum ve rıltmemiş olduğundan bahs ile çiftliği mezkûrun zapt ve tasarrufu için yedine milknamei hümayunum itasını Antalya naibi ilâm ile inha eylesedi ecilden kuyudata ledel müracaâ çiftliği mezkûrun muaccelesi olan meblâğı mezbûr 12.500 kuruşu maktuli merkumun bekaya ve zimēatı tahsiline inemur ve mübaşirlerin ve livai mezkûr mutasarrıflarının tâhsilâtını mübeyyin mahallinden varid olan defatir ve ilâmat mantukunca biddef'at varid olup darbhanei amireme teslim olunan mebalığı hazine dahil olmakla bu surette çiftliği mezkûrun muaccelesi olan meblâğı mez-

(1) 1245 hicri senesinde gelen bir fermanla, Ağlasöñ'a tabi Çeltikçi çiftliği Tekelioglu emlâkinden olarak 12 kit'a çiftliklerden birisidir. Bu 12 çiftlik evkan hümayunâ ait olup seneye 80.000 kuruş bedeli îltizamı olduğunu söylüyor. Çiftlik 12 bin dönüm tarla olduğunu yazıyor.

bur mukaddema biddef'at gelüp hazinei amireme teslim olunan mebalığı
hazineye dahil olarak temamen istifa olmuş olduğundan icap eden 250
kuruşu resmi dellâliyesi hazinei amireme badetteslim zapt ve tasarrufu
için milknamei hümayun itası iktiza edeceğî muhallefattan derkenar ve
muteberanı ricali devleti aliyemden hâlâ darbhanei amirem nazırı iftiha-
rul üméra vel ekâbir esseyiyit Mehmed Esad dame ülüvvahu istilâm ol-
maktan naşı mucibince resmi mezkûr hazinei amireme teslim olunmakla
bermucibi ilâm çiftliği mezkûr merkumun uhdesine kayd olunarak zapt
ve masraf için milknamei hümayunum itası olunmak babında ba telhis
fermanı âlısanım sadır olmağın hakkında mezidi inayeti pedișahanem
zuhura gelüp 1241 senesi Cemaziyelevvelinin 19 uncu gün bu milknamei
hümayunum verdim. Ve buyurdum ki merkum Mehmed zide kadruhunun
teslimi darbhanei amirem eylediği muaccelei mezkûr mukabili çiftliği
mezkûr milk ise bervehimilkiyet ve vakif ise tarafı vakıftan ve timar
ve zeamet topraklarından olan maheller için tapu ashabı taraflarından
temessükâtını almak şartile bicumle tittevabi vel levahik keyfemayesa
ve yahtar mutasarrif olup zabit ve tasarrufuna kimesne tarafından kâi-
nen menkân ve sebeben minel esbab ve vechen minel vucuh hiçbir fert
dahl ve mani ve mezahim olmaya. Şöyle bileler alâmeti serifime itimad
kilalar.»

1245 senesine ait atideki fermen dahi sicillâta yazılıdır :

Ferman (12).

«Mefalirül kuzat vel hükkâm meadilül fedail vel kelâm Teke San-
çağında vaki kazaların kuzat ve nivabi zide fadluhum ve kıdvetül emacid
vel ayan dergâhi muâllâm gediklülerinden hâlâ Teke Sançağı müteselli-
mi Mehmed Seyyid zide mecdahu ve mefahirül emasal vel akran ayan ve
vucuhi memleket ve bicumle erleri zide kadruhum tevkii refii hümayun
vasıl olacak malûm ola ki Teke Sançağı ehalisi bir müddettenberi muta-
sarrifin ve mütesellimin taraflarından lâyıkile gözedilemediğinden ekse-
risi müptelâi fakr ve ihtiyaç olarak elhaletu hazihi ziraat ve ticarete meyl
ve rağbet edemeyüp menafii ticaret ve harasetten mañrum kalmış ve bu
cihetle bazı kazalar ahalisi dahi perisaniyete yüz tutmuş oldukları der-
kâr ve meahaza livai mezbur iktizai hâk ve kesreti ab cihetile mümbit
ve mahsuldar ve her tarafa ve husus ile iskelelere semt ve civar bağlan-
dıgından esbabı imarına teşebbiüs olunduğu surette canibi miriye mena-
fii külliye celbini kabil ve bu makule duçarı fakr ve izdirap olan fukarai
reiyet ve acezei vilâyetin asayıs ve refahiyetleri hasıl olacağı bedîhi ve
aşikâr olduğuna mebni bu meramin husulü zîmnâda livai mezburda mü-
tesellim bulunanların bir müddet istikrarlarına livai mezburun bedeli il-

tizamet ve semere ve muhassilik akçelerinden o makule ehali ve fukaraya liuzumu miktar sermaye itası ile mümkün mertebe iane ederek ve hısus ile Kemiklik canibi ve havalısında biraz turunç ağacından ibaret olan bağçeler imarına tesvik birle dut ve zeytin ağaçları gars ettirerek ve bazı yerlerine dahi pırınç ve keten ve şeker kamışı ve badem ağacından Burdur varinca yukarı tarafında Hacıköy ve Çeltikçi ve Fuğla ve İstanos ve kurbunda olan kura Elmali kazası ahalilerine arpa ve buğday ve sair hububat ve Serik ve Karaöz kazaları ahalilerine dahi duhan ve penbe ve susam ve sair münasip şeyler zer' eylemekliğe ve Kaş ve Kalkan ve Finike ve Eğdir kazaları ehaliplerini İstanbul ebniyesine ve sefain eşyasına elverir kereste kat'ına alıstırarak ve sair bu misillü fevait muhassenat ve varidati müstelzim vazi ve halâtin icrasına bu maddeye cidden ve hakikaten emniyeti kâmile ile tutularak livai mezburun imarına teşebbüs olunduğu ve mütesellim bulunanlar tevzi ve tahrımden kâra bakmayup ticaret yüzünden temettua çalışarak fukara ve zuafa mezalim ve teaddiyattan himayet ve siyanet kılındığı halde günden güne livai mezburun kazaları mamur ve âbâlan olacağı mütesellimi mumaileyhin bu defa dersaadetime varid olan arızasında tahrir ve inha olunup zamanı adalet nişanı şahanemize memaliki mahrusamın mamuriyet ile zati hilâfetsimat mülükâneme vediai cenabı rabbi izzet olan fukarai reiyetin refahî hâl ve feragi bâlleri aksayı meram hayriyet itibarı şahanem idügi zahir ve ayan ve mütesellimi mumaileyhin işbu inhası dahi temamı dil-hahi feyzi iktinahı şehriyaraneme muvafik olacağı varestei kaydu beyan olunduguuna binaen iktizai hüsnü nizamı keyfiyeti ricali devleti aliyemden mukataat hazinesi varidati nazırı iftiharül emacid vel ekârim Abdurrahman Nazif dame meduhundan ledelâstilâm mukataat hazinesinden mazbut varidattan Teke Sancacı muhassilliği ile sair dört parça iltizam mea semerat iki yük yetmiş üç bin yetmiş beş buçuk bedel ile 245 senesine mahsuben hâlâ mutasarrifi desturi mükerrem, müşiri mufaham, nizamül âlem vezirim İbrahim Paşa edamallahu tealâ iclâlehuye deruhe ve iltizam olunmuş olduğundan livai mezbur müşarünileyhin uhdesinden sarfi tahvil ile Hüdavendigâr ve Kocaeli ve Aydin ve Saruhan Sancakları misillü mukattaat hazinesinden müstakullen zapt ve idare olunmak ve müddeti zaptı nihayet üç sene olmak üzere mumaileyhin uhdesine ihale kılınmış ve gayri ez perakende hazinei merkumeye ait bir senelik mea semere ve sair bedeli iltizami olan salifuzzikir iki yük üç bin yetmiş beş kuruşu keclisermaye bu tarafta mütesellim tarafına ba temessük teahhüt ettiriliip bir sene mütalebe olunmamak ve senesi tekminde kâr ve temettu her ne ise sıhhati vechile mumzi defter ile sermayei

mezküreyi mean hazinei merkuma ırsal ve teslim eylemek ve mütesellim mumaileyh livai mezkürün imarına sa'y ve gayret ile tâhsil eylediği ve ehali dahı kesbi refah ve temetti eyledikleri takdir ise teemimili iltifat ve inayet olacağı misillü meazallahu tealâ hilâfi zuhuru dahı hâkinde mucibi vehamet ve nedamet olacağını muhakkak biliüp ona göre amel ve hareket ve ehali dahı haklarında bu vechile sunul eden inayet ve merhameti padişahanemin şükür ve kıymetini bilerek mütesellim mumaileyhin marifet ve ianesile ziraat ve ticarete sa'yu gayret etmek ve müteselli mmumaileyhin şükür ve sıkayıtı nezdi sahanemizde müşsmir ve mües-sir olacağına mebni müdafii ser'i serif ve kanuni münif elan re'yü tedbirine mütalâat olunmak üzre mütesellimliği mezkûr 1245 senesi Martından itibaren meşrutî mezkûre üzre mumaileyh tarafından zapt ve idare olunmak başka ve ilân hali mutazamının başka evamiri serifim isdar ve iltizamati mezkûrenin senei merkuma mahsuben müşarünileyhin uhdesinden sarf tahlile mumaileyhin uhdesine ihale ve iltizam oluharak zapt için iktiza eden zapti emri serifimin isdarı zimmâda mukataat hazinesine ilmühaberi itası ilâm etmekten naşı ol bapta şerefyafte sudur olan hattı hümâyûn sevketmakruni padişahanem mucibince mütesellimlik mezkûr surutu mahrusa üzre mumaileyhin uhdesine ihale ve tefvîz olunup ve idaresi için divanı hümâyundan başkaca emri serifim tasdir olunmuş olmaktan naşı mütesellim mumaileyhin sureti memuriyetini ehaliye dahı ilân ve beyan zimmâda baş muhasebedden vurud eden ilmühabér mucibince işbu emri serifim dahı isdar ile tisyar olunmuştur.

İmdi sen ki kuzat ve nüvab ve sair mumaileyhimsiz livai mezbûrun emru idaresi için mukataat hazinesine tahsis ile müstakullen mumaileyhin uhdesine ihale olunmaktan maksudu asli balâda beyan olunduğu vechile müicerred imarı memalik ve inha ve idare ve refahi hali aceze ve fukara ariza mebni olmakla livai mezbûr dahilinde kâin ehali ve fukaraya beyan ve ilân ile mütesellim mumaileyhin marifet ve ianesine cümlâ ba-lâda beyan olunduğu vechile ziraat ve ticarete teşvik ve rağbet ederek ve livai mezbûrun dahilinde bulunan yürük taifesini dahı refte refte zi-raata alıstırarak ba avni inayeti hazırlı bâri livai mezbûr kazalarının gün be gün mamur ve âbâdan olunması ve mesaisi istihsale biliittifak mezidi itina ve dikkat eylememiz iradei seniyem muktezasından idügi ve bu bapta edna derece tesamuh ve tesahûl ve irtikâp kusur ve tekâsul olunmak lazımlı gelirse hâkinizda olacağı malîmünüz oldupta ona göre amel ve harekete mubaderet ve hilâfindan mücanebet eyleyesiz. Ve sen ki müteselli mumaileyhsiz ve mazmuni emrû iradei seniyem ve senin dahı macezumun olarak livai mezbûr kazaları ehâli hâklarını lazımlı gelen

muaveneti icra ile ziri idarende kademihane mahallerin gün be gün sen ve âbâdan olması hususuna sarfi vus'i kudret ve fukarai reiyet zulm ve gadri mucip hareketi tecvîz ile mes'ul ve muatep olmaktan gayetul gaye tehasi ve mücanebet eylemek babında fermanı alısanım sadir olmustur.

Buyurdum ki vusul buldukta bu bapta vechi mesruh üzre serefyaftesi sudur olan fermanı vacibul ittiba ve lâzimul imtisalinin mazmuni itaat makrun ile amel ve hareket ve hilâfindan hazer ve mücanebet eyleyesiz. Şöyle bilesiz alâmeti verifime itimad kilasız. Tahriren fi evaili Şehri ramazanul mübarek sene hams ve erbain ve mieteyn ve elf.»

Tekelicğulları hakkında son olarak sicillâtta âtideki tahrirata dahi tesadüf ediyoruz :

«Devletlû inayetlû atufetlû efendim hazretleri.

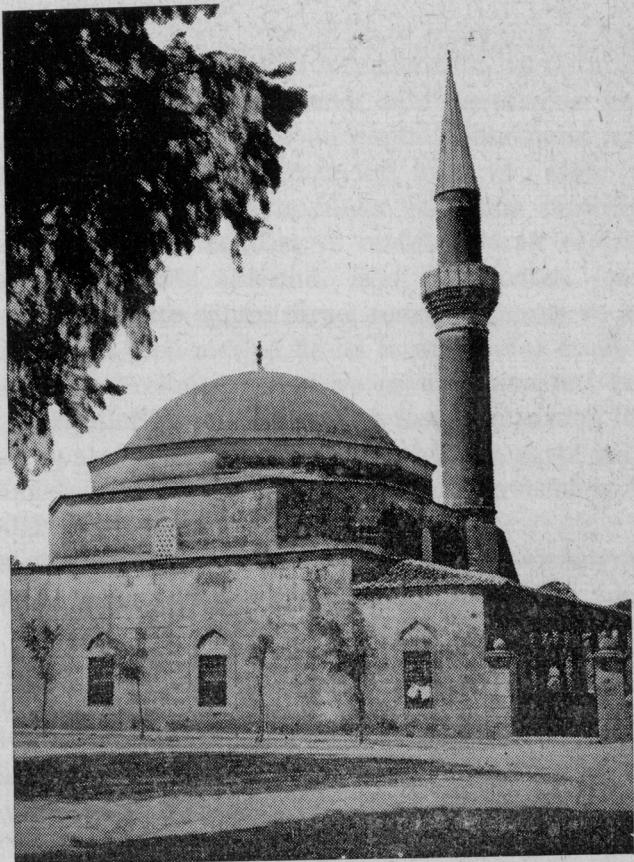
Teke mütesellimi esbak müteveffa İbrahim Beyin kerimesi Emine hanım validesi Hafize hanım bundan akdem Teke ehaliinden Candar Hatiboğlu Hacı Ahmed nam kimesnenin validesine bervechi emanet ba defter 10.000 adet yaldız, 6.500 adet fındık ve 1.000 adet ikisi bir yerde yaldız boğaz altın ile dört tobra derununda 6.000 adet riyal ve 6 adet müicevher ve 4 adet altın dudu ve 9 adet eşyayı saire ki 4.000 keselikten mütecaviz nukut ve eşya teslim edüp kablel ahz validesi mumaillehya ile mezbûre müteveffiye olarak nukut ve eşyayı mezkûre merhum Hacı Ahmed zimmetinde kalmış idüginden ve tediyesinden imtina etmekte olduğundan bahs ile nukut ve eşyayı mezkûrenin mahallinde marifeti şer' ile tahsili mümkün olmadığı surette merkumun lieclit terafu Dersaadete ihanzîrî hususu mukaddema mumaillehya Emine hanım tarafından istida olunarak icabının icrası hususu Teke mütesellimi tarafına iş'ar olunmuş ve mahallinde icrası mümkün olmayarak merkum Hacı Ahmed bu tarafa gönderilmiş olduğundan mumaillehya Emine hanımın zevci Feyzullah efendi ile huzuru şer'i enverde ledetterafu bir nesne lâzım gelmemiş olduğuna ve Teke mütesellimi esbak müteveffa Hacı Mehmed Ağanın oğlu Yusuf Bey dahi dersaadete gelüp bu hususa dair arzuhal takdim eylemiş idügine binaen keyfiyet Maliye Nazırı devletlû Paşa Hazretlerine havale ile merkum Yusuf Bey celp istintak olundukta pederi müteveffa mumailleyh Hacı Mehmed Ağanın kâffei muhallefatının ol vakıt canibi miriden zapt olunmasına iradei seniye taâlfük buyurulmuş idüğü ve karındaşı müteveffai merkum İbrahim Bey bin keseden mütecaviz ecnas altın ile müicevherat ve eşyayı saireyi duhancısı ve merkum Hacı Ahmedi pederi Candar Hatiboğlu İbrahim nam kimesnenin hanesinde ketm ve ihfa eylemiş ve muhallefati merkume canibi mirinin olarak mahallinde bulunmuş olduğundan irade buyurulduğu halde kendisi ol tarafa azimet ede-

rek hususu mezburun kuvveden fi'ile ihracına itina ve defn edeceği ifade ve tizkâr ve mumaileyh Feyzullah efendi dahi davasından keffiyed eyleğini ifade eylemis idügi beyan ile bu bapta icabi halin icrası hususu menuti müşarıünileyh hazretleri tarafından inha ve izbar olunmus ve sureti hal ve merkum Yusuf beyin ifadei vakiasına nazaran nukut ve esyayı mezkûre mahallinde mektum ve mahfi olarak canibi miriye ait olduğundan keyfiyetin savbi âlilerine iş'ar ile marifeti ser' ve iktiza edenler marifetlerle birlikte zâhire ihracı tensip olunmuş ve merkum Yusuf Bey bu defa hulûli eceli mev'ud ile bu tarafta vefat etmiş olmakla iktizası ////////// üzre zikrolunan nukut ve esyanın marifeti ser'i serif ve iktiza edenler marifetlerle tamamen zahire ihracı hususuna itina ve himmet buyrulmak siyakında kaimei senaveri tahrir ve savbi vâlâlarına ba's ve tesyir kilinmiştir. İnsaallahu tealâ ledelvusul bervechi muharrer himmet buyrulmaları memuli senaveridir. 19 S. 1260»

Kassam sicillâtında mukayyet işbu tahrirattan öğreniyoruz ki makbul Ibrahim Beyin zevcesi Hafize hanımdan Emine hanım adında bir kızı kalmış ve bu kız Feyzullah efendi isminde birisine varmıştır. Aynı zamanda 1260 H. senesinde yani Tekelioglu sülâlesi Selâniğe sürüldükten 30 sene sonra Ibrahim kızı Emine Hanım hayatı bulunduğu gibi Hacı Mehmed Ağanın oğlu ve İbrahim'in kardeşi olmak üzere Yusuf Bey isminde bir zat dahi hayatı idi ki hiç bir fermanda ve resmi evrakta işbu Yusuf Beyden bahsedilmemektedir. Binaenaleyh işbu tahrirat bizim için güzel bir vesika teşkil etmektedir.

TABLE OF CONTENTS

Müselleм camii

سَبَرْ قَلْبِيْنْ سَعَالْ حُورَنْ لَوْلَمْ زَرْبَكْ فِي اَتْهَارْنْ
سَنَامْ الْحَاجْ مُحَمَّدْ لَاغْنَائِيْ بَنْ حَاجْ حَسَنْ
لَوْلَعْ تَكْرَدْ لَسَالَارَادْ لَوْبَتْ نَا اَمْرَهْ لَطَافْ
سَيِّدْهَبْرَيْ بَقَانْقَبْشِيْ اِلْوَرْبَدْرَكْ لَيْلَهْ عَنْ
يَجْهَدْهِيْ اِلْيُونْ نَيْتْ وَجْوَهْ خَيْرَاِيجْوَنْ اَنْلَهْ سَرْ
ضَنَاءَلَهْ دَرْدَاهْجَوْنْ بَاهْدَى بُولْنَيْسَاجَامْ جَوْدَرْلَهْ

Müselleм camii hitabesi

1) — Silsile ve mälumat ricam üzerine muhterem Ahmed ve Emin Tekelioğullarından alınmıştır.

2) — Ali Ağanın mezar taşında atideki yazı mevcuttur :

«Beni kıl mağfiret ey Rabbi yezdan. Bilhakki arşı azam nuri kur'an.

Gelüp kabrim ziyaret eden ihvan. İdeler ruhumu bir fatiha ihsan.
Antalya dizdarı merhum Ali. Ağa için fatiha. 1246.»

Ali ağanın karısı maktul İbrahim beyin kızı 1261 de vefat eden Mehtap hanımın mezar taşında aşağıdaki yazı vardır : «Ya Feyyaz. Çes-mi ibretle nazar kıl bu mezarın sengine. Nakşolundu namımız aldanma dehrin rengine. Tekelizade idim hem Mehtap hanım idim. Dizdar ağa zev-cesiydim kıl tefekkür sen gine. Mehtabım sevkını kat'etti saki ecel. Bir karanu kabr içinde hali kaldım ben gine. Bu vücudum fülküni badi ecel perişan ediüp. Gayn ra sin elif içinde düştü tarih engine. 1261.»

3) — Hüseyin beyin mezar taşıda : «Hüvelhay. 1282. Ya ilâhi gel-mişim divanına rahmet bana. Meskenim kıl cenneti ya Rab bana. Cün e-cel geldi tarumar etti beni. Raziyim elhükümü lillâh bu imiş emri Hüda. Dizdarzade merhum Hüseyin bey ruhu için Fatiha.»

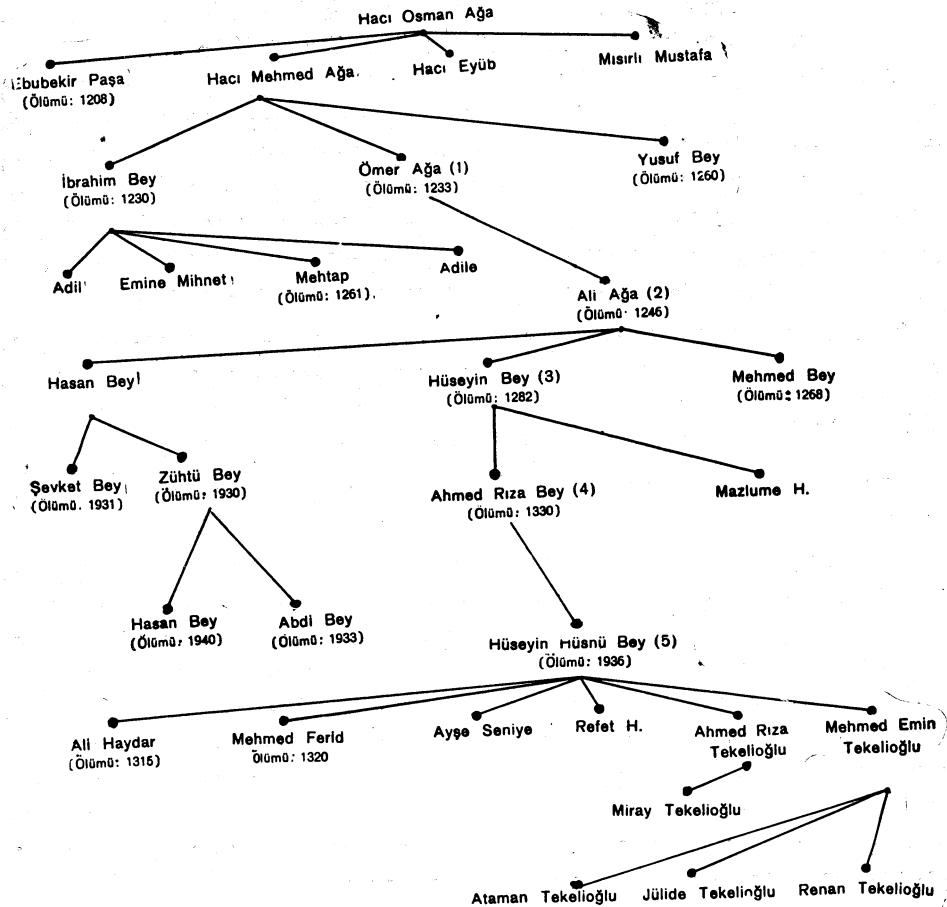
Hüseyin bey mektebi harbiyeden mezun olup 1282 de Antalyada ve-fat etmiştir.

4) — Ahmed Rıza beyin hidemati memduhasına binaen 1321 sefe-rinde rütbei ulâdan mecdi nişanı ile saadetlû unvanı verildiği ahfa-dında mevcut fermanda görüldüğü gibi 31 Mart 1315 senesinde kendisi-ne verilen baraati zimmet mazbatasında dahi 1312 den 1319 tarihine ka-dar Antalya Belediye riyasetinde bulunduğu ve bu müddet zarfında Be-lediyeye daimî bir varidat olmak üzere 35 dükkân ile Guraba hastahane-sinin mücevdededen ve muntazaman ve şehir içerisinde kırk bin metre mu-rabbâında kaldırırm ve maarife gelir için ayrıca 20 dükkân ve muhacirin komisyonu riyasetinde bulunduğu zaman da 380 hanenin inşası gibi pek çok hizmetler ifa ettiği sitayıyle zikredilmektedir.

Ahmed Rıza beyin mezar taşı : «Hüvelbaki. Elmerhum velmağfur eşraftan Dizdar zade. Hüseyin bey mahdumu Saadetlu Ahmed Rıza Bey-efendi. Hazretlerinin ruhuna fatiha. 17 Nisan 1330.»

5) — Hüseyin Hüsnü beye 15 Temmuz 1319 tarihinde rütbei saniye sınıfı sanisi ve izzetlû unvanı verildiği 1319 tarih ve 3278 numaralı İkdam gazetesinin tevcihat kısmında yazılıdır.

Hüseyin Hüsnü beyin mezar taşı : «Hüseyin Hüsnü Tekelioğlu. Ru-huna fatiha. 1880 - 1936.»

Kitapta Geçen Bazı Lügatler

A

Âbadan	Mamur	Âramış	Huzur, rahat
Ahra	Daha münasip	Atiy ye	İhsan
Alâmetî şerife: T ğra demek		Atufet	Ziyade merhametli

B

Bagî	Asî, serkeş	Bezzaz	Mensucat satan tacir
Bâl	Gönül, kalp	Biderig	Esirgenmeyen
Beraya	Halk, insanlar	Buyut	Evler
Bermütad	Adeti vechile	Bünyan	Yapı, bina
Bezlimahasal	Mevcudu sarfetme		

C

Cel	Aziz
-----	------

Dairenmadar	Çepeçevre
Dekâkin	Dükkanlar

Emacid	Pek şerefli
Emasil	Emsaller, Akranlar
Ena m	Halk

Fedahat	Rezalet, denaet
Fehime	Ululuk, büyülüklük
Fermude	Ferman, irade

Havcne	Hailler
Hisar	Kale

İclâl	Büyükme, ağırlama
İddihar	Biriktirmek
İhafe	Korkutma

D

Dilhah	Gönülisteği
Düstur	Hüküm ve nüfuzu cari olan vezir.

E

Erzan	Lâyik, şayan, münasip
Eşfak	Sefkatler.

F

Furuht	Satma, satış
Furunihade	Tenzil oyunmuş

H

Hükkâm	Hakîmler
--------	----------

İ

İnkîtaç regabat	İsteklilerin kesilmesi
İsdar	Çıkarma
İskara	Ağaç veya demirden afes

H

Ihtimam	Dikkatle çalışma	Isra	Yürütmeye
İkdam	Sebatlı çalışma	İstishab	Yanına alma, beraber götürme
İktinah	Hakikati anlamak	İşaa	Bir haberi yayma
İlâm	Bildirme, anlatma	İtk	Azad etme
İnare	Nurlandırmak, tenvir	İzbar	Tahrir, iş'ar
İnas	Dişiler, kadınlar		

K

Kâmkâr	Bahtiyar meramına nail olmuş	Kemine	Aciz, hakir
		Kilukal	Dedikodu
		Kuzat	Kadilar

M

Mahfil	Toplanılacak yer	Mismar	Çivi, mih
Mahlüt	Karışık	Muateb	Tekdir edilen
Mahtum	Mühürlenmiş	Mufahham	Hürmet ve tazime nail
Mahruse	Büyük şehir	Muhallefat	Ölen bir adamın bıraktığı şeyler
Makrun	Ulaşmış, kavuşmuş	Muhavvel	Taşyır ve tahvil olmuş
Makule	Ceşit, nevi	Muhassillik	Tahsildar
Marulbeyan	Beyani geçmiş	Mukataa	Arazinin kesinle verilmesi
Measir	İftihara sebep iş	Munif	Yüksek ali
Mecd	Şeref	Murassa'	Cevherle donanmış
Meczum	Kat'i karar	Muşeddit	Şiddeti artıran, kuvvet veren
Meham	Ağır ve ehemmiyetli işler	Muteayyinat	Muteber, aydan ve eşraftan
Mehamit	Şükür ve senaya lâyık hareketler	Muta'	İtaat olunan
Mekine	Yerleşmiş, nüfuz ve İktidar	Mücanebet	Sakınmak
Melik	Hükümdar	Mümehhit	Yayan
Memlu	Dolu	Ümzi	İmza eden
Mensi	Unutulmuş	Münfek	Kopmuş, ayrılmış
Mentuk	Söyledenmiş	Münhedim	Yıkılmış
Menut	Mütevakkif, bağlı	Münkaziye	Bitmiş, tükenmiş
Mersum	Yazılmış, zikri geçmiş	Müsür	Yemişli, verimli
Mesbuk	Arkada bırakılmış	Müstetab	İyi, güzel, makul
Mesfur	Yazılmış, zikri geçmiş	Müşeyyid	Sağlam surette bina ve tesis eyleyen
Mesruk	Çalılmış, aşırılmış	Müşir	Askerlikte en yüksek rütbe
Mevkut	Vakti muayyen olan	Müteassır	Güç, zahmetli
Mihad	Döşek, yatak	Mütehayyizan	İtibar sahibi olanlar
		Müteressid	Gözeten, bekleyen

III

Miknet	Himmet, İktidar	Müteyessir	Kolaylaşmış
Mikraz	Makas		
Mirahor	İstablı amire müdürü, Has ahırın başı		
		N	
Nehçi şer'i Nesyen mensiy- yen :	Seriat tarzı, minvali Büsbüütün unutma	Niknam Nişin Muvvab	İyi ad Oturan, oturmuş Naibler, kadı ve killeri
		R	
Raiyyet	Bır hükümdarın hükü- münde olau halk	Rehin	Yakınlık, 'yakın, mu- karin
		S	
Saib	Doğru, hata etmeyen	Siper	Arkasına saklanılacak sey
Sakib	Pek parlak	Sipihr	Felek, talih, kader
Sakif	Çatı, dam	Siyaset	Koruma, mahafaza
Sâlâr	Reis, kumandan	Sunuh	Kavi majâmat elde etme
Sezavar	Lâyk, münasip	Südde	Kapı, eşik
Sicillât	Mahkemede kaydolunan esaslı defter	Süflâni	Alt kat
Siham	Hisseler, paylar		
		Ş	
Şak	yarma, patlama	Şime	Hulk, tabiat, huy
Şerefritz	Seren veren	Sita	Kış
		T	
Tahliyei sebil	Serbest bırakmak	Temessük	Tutunma, yapışma
Teaddi	Tecavüz, ortaya çıkmak	Terkîm	Yazma, tahrir
Tebriye	Şüpheden kurtulmak	Terkîn	Bozma, çizme
Tefviz	İhale etme, birisine verme	Tesamuh	Müsamaha etmek
Tehâsi	Korkma, sakınma	Tesyar	Gönderme, ırsal
Tekâsûl	Tenbellik, üşenme	Tevkî'	Hükümdarın adını havi
Tekatu	Birbirini kesme	Teyşir	alâmet, tuğra
Telâtum	Birbirine çarpması		Kolaylaştırma
		U	
Umena	Eminler	Uruc	Yukarı, çıkış
Urfiye	Adeti belde		
		V	
Vafir	Çok, boi	Vehamet	Ağirtık, tehlike
Vedia	Emanet	Vera	Arka, geri
Vefd	Vurud, vusul	Vücnâh	İleri gelenler, ayân
		Y	
Yafte	Bulunmuş, bulunan	Yesar	Varlık, servet

F İ H R İ S T

Tekelioğulları kimdir?

Tekelioğullarının serveti hakkında mälumat,

1223 Hicrî yılında Teke vilâyetinde köyler,

1223 Hicrî yılında Antalyada bulunan mahalleler,

Mütesellim Hacı Mehmed Ağa namına gelen son bir ferman,

O tarihlerde paranın kıymeti ve ahalije verilen nark

Teke mütesellimi Ebubekir ağaya ait vakfiye

Tekelioğlu Hacı Mehmed ağanın yaptırdığı (Müsessim Camii) nin vakfiyesi

Tekelioğlu Hacı Mehmed ağa ve Kadı Paşa vak'ası,

Kadı Paşa kimdir?

Tekelioğlu Hacı Mehmed ağanın vefatı ve malının müsaderesi hakkında gelen ferman,

Teke ve Hamit Sancakları mutasarrıfı Vahid Paşa Antalva hükkâmi için gelen ferman,

Tekelioğlu İbrahim beyin hükümete karşı isyanı,

Bu isyan hakkında o zamanda söylenmiş iki neşide

İbrahim beyin oğlu Adil beyin İalası Atif bey kimdir?

İbrahim beyin mühürdarı Şemsi Pasanın Mısırda bulunan Ahmed ağaya bir mektubu,

İbrahim bey üzerine gelen Konva valisi Ali Pasanın mağlûbîveti ve Hüsrev Pasa tarafından İbrahim beyin katli.

Mehmed Vahid Pasaya gelen metrukât hakkında iki ferman,

Tekelioğlu İbrahim beyin sarrafı Zanail hakkında gelen iki ferman.

Tekelioğlu Hacı Mehmed ağa ve karısı Mısırlı Mustafanın bekaya ve zimemâti hakkında iki ferman,

Sarraf Zanail yeğeni Totoros hakkında bir ferman,

Tekelioğulları hakkında gelen son ferman.

Vilâvet ahalisine yardım hakkında gelen ferman,

İbrahim beyin kızı Emine hanımın bir tahriratı,

Tekelioğullarının silsilesi.

Mısır valisi Mehmed Ali Pasanın oğlu İbrahim Pasanın Antalyaya bir mütesessim tayini.

Antalya kumandanı Yusuf Pasava esir sadrazam mektubu,

Yusuf Pasanın Sultan Mahmuda bir tahriratı,

Afvî umumî hakkında çıkan ferman.

Kitapta geçen bazı lügatlar

Führist.